

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA
ŚRODOWISKO „PROGRAMU OCHRONY
ŚRODOWISKA
DLA POWIATU ŁOSICKIEGO
NA LATA 2017-2020 Z PERSPEKTYWĄ NA
LATA 2021-2024”**

Zamawiający:

Powiat Łosicki

Wykonawca:

Ekolog Sp. z o.o.

ul. Świętowidzka 6/4
61-058 Poznań

Autorzy opracowania:

inż. Katarzyna Walkowiak
mgr Anna Grabowska-Szaniec
mgr inż. Dorota Krzemińska
mgr Aleksandra Woźnicka
dr inż. Marcin Milczarek
mgr Jakub Smakulski
Patrycja Pijacka

Spis treści

1. Wprowadzenie	8
1.1 Stan formalno-prawny	8
1.2 Zakres merytoryczny prognozy oddziaływania do programu ochrony środowiska	8
1.3 Powiązanie Programu z dokumentami szczebla lokalnego, powiatowego, wojewódzkiego, krajowego i międzynarodowego oraz analiza celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu	9
1.3.1 Globalna Agenda 21	9
1.3.2 Strategia Europa 2020.....	10
1.3.3 Europejska Strategia Zrównoważonego Rozwoju.....	12
1.3.4 Pakiet energetyczno-klimatyczny	13
1.3.5 Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności	13
1.3.6 Strategia Rozwoju Kraju 2020	15
1.3.7 Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko	18
1.3.8 Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”	19
1.3.9 Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030)	21
1.3.10 Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012 – 2020.....	21
1.3.11 Strategia „Sprawne Państwo 2020”	22
1.3.12 Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022	24
1.3.13 Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010 – 2020: regiony, miasta, obszary wiejskie	25
1.3.14 Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	25
1.3.15 Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	26
1.3.16 Polityka energetyczna Polski do 2030 r.	28
1.3.17 Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020	29
1.3.18 Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej	30
1.3.19 Krajowy plan gospodarki odpadami 2022	31
1.3.20 Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów	32
1.3.21 Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.....	33
1.3.22 Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020.....	33
1.3.23 Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014 – 2020	35
1.3.24 Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2015 – 2020	36
1.3.25 Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do 2030 r.	37
1.3.26 Program wodno – środowiskowy kraju.....	38
1.3.27 Plan gospodarowania wodami na obszarach dorzecza Wisły	38
1.3.28 Plan zarządzania ryzykiem powodziowym na obszarze dorzecza Wisły	40
1.3.29 Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku	41

1.3.31 Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego	42
1.3.32 Program zwiększenia lesistości dla Województwa Mazowieckiego do 2020 roku.....	43
1.3.33 Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla województwa mazowieckiego na lata 2016 – 2021 z uwzględnieniem lat 2022 – 2027	43
3.1.34 Program Ochrony Powietrza dla strefy mazowieckiej wraz z planem działań krótkoterminowych.....	44
1.3.35 Program możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla województwa mazowieckiego	45
1.3.36 Program małej retencji dla Województwa Mazowieckiego.....	46
1.3.37 Plan utrzymania wód obejmujący obszar Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie	47
1.3.38 Program Ochrony Środowiska dla Województwa Mazowieckiego na lata 2011 – 2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 roku.....	49
1.3.39 Plan rozwoju lokalnego Powiatu Łosickiego.....	50
2. Główne cele oraz zawartość ocenianego dokumentu	50
2.1 Cel projektowanego dokumentu	50
2.2 Zawartość ocenianego dokumentu	51
3. Metody zastosowane przy sporządzaniu Prognozy	52
4. Metody analizy skutków realizacji postanowień Programu oraz częstotliwość jej przeprowadzania	54
5. Charakterystyka powiatu oraz analiza i ocena istniejącego stanu środowiska	57
5.1 Charakterystyka powiatu	57
5.1.1 Infrastruktura drogowa.....	57
5.1.2 Gospodarka wodno-ściekowa	59
5.1.3 Gospodarka	60
5.1.4 Ludność	61
5.2 Analiza i ocena aktualnego stanu środowiska.....	62
5.2.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza	62
5.2.2 Klimat akustyczny	65
5.2.3 Pola elektromagnetyczne	66
5.2.4 Gospodarowanie wodami	67
5.2.5 Zasoby geologiczne.....	73
5.2.6 Gleby	74
5.2.7 Gospodarka odpadami	75
5.2.8 Walory środowiska przyrodniczego powiatu i formy ochrony przyrody.....	78
5.2.9 Zagrożenia poważnymi awariami	82
5.2.10 Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Programu	82
6. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody.....	83

7. Identyfikacja i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne	85
8. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	146
9. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko.....	146
10. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy	147
11. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	148
12. Wykorzystane materiały	152

Spis tabel

Tabela 1. Cele w Globalnej Agendzie 21	10
Tabela 2. Cele w Strategii Europa 2020.....	12
Tabela 3. Cele wyznaczone w Europejskiej Strategii Zrównoważonego Rozwoju	12
Tabela 4. Cele wyznaczone w Pakiecie energetyczno-klimatycznym	13
Tabela 5. Cele wyznaczone w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności.....	14
Tabela 6. Cele wyznaczone w strategii rozwoju kraju 2020.....	16
Tabela 7. Cele rozwojowe i kierunki interwencji w Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 roku.....	19
Tabela 8. Cele Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”.....	20
Tabela 9. Cele w Strategii Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030)	21
Tabela 10. Cele w Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012 – 2020.....	21
Tabela 11. Cele w Strategii Sprawne Państwo 2020	23
Tabela 12. Cele w Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022.....	24
Tabela 13. Cele w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: regiony, miasta, obszary wiejskie	25
Tabela 14. Cele w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020.....	26
Tabela 15. Cele w Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	27
Tabela 16. Kierunki interwencji w Polityce energetycznej Polski perspektywa do 2020 roku	28
Tabela 17. Kierunki interwencji w Krajowym Programie Ochrony Powietrza perspektywa do roku 2020	30
Tabela 18. Kierunki interwencji w Narodowym Programie Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej	30
Tabela 19. Kierunki interwencji w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2022.....	31
Tabela 20. Kierunki interwencji w Krajowym Programie Zapobiegania Powstawania Odpadów	32

Tabela 21. Cele i kierunki określone w Krajowym Programie Zapobiegania Powstawaniu Odpadów .	33
Tabela 22. Kierunki interwencji w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2014 - 2020..	34
Tabela 23. Cele Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014 - 2020	35
Tabela 24. Cele Programu ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2015 - 2020	36
Tabela 25. Kierunki interwencji w SPA do roku 2020 z perspektywą do 2030 roku	37
Tabela 26. Cele wyznaczone w Programie wodno – środowiskowym kraju	38
Tabela 27. Cele określone w Planie Gospodarowania Wodami na obszarach dorzecza Wisły	39
Tabela 28. Cele określone w Planie zarządzania ryzykiem powodziowym	40
Tabela 29. Cele w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030 roku	41
Tabela 30. Cele w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego	42
Tabela 31. Cele w Programie zwiększenia lesistości dla Województwa Mazowieckiego do 2020 roku	43
Tabela 32. Cele w Planie Gospodarki Odpadami dla województwa mazowieckiego	43
Tabela 33. Cele w Programie Ochrony Powietrza dla strefy mazowieckiej wraz z planem działań krótkoterminowych.....	45
Tabela 34. Cele w Programie możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla województwa mazowieckiego	46
Tabela 35. Cele w Programie małej retencji Województwa Mazowieckiego	47
Tabela 36. Cele w Planie utrzymania wód obejmującego obszar Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie	49
Tabela 37. Cele w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Mazowieckiego na lata 2011 – 2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 roku.....	49
Tabela 38. Cele w Planie rozwoju lokalnego Powiatu Łosickiego.....	50
Tabela 39. Etapy procedury strategicznej oceny oddziaływania Programu	53
Tabela 40. Wskaźniki monitorowania programu	55
Tabela 41. Drogi wojewódzkie na terenie powiatu łosickiego	57
Tabela 42. Drogi powiatowe na terenie powiatu łosickiego	57
Tabela 43. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie powiatu łosickiego w roku 2015	59
Tabela 44. Sieć kanalizacyjna na terenie powiatu łosickiego w latach 2012-2015.....	60
Tabela 45. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych ogółem na terenie powiatu łosickiego w latach 2013-2015.....	60
Tabela 46. Podmioty gospodarcze według rodzajów działalności na terenie powiatu łosickiego w 2015 roku	61
Tabela 47. Liczba ludności według płci w powiecie łosickim	61
Tabela 48. Klasyfikacja strefy mazowieckiej z uwzględnieniem kryteriów ochrony roślin za rok 2015	63
Tabela 49. Klasyfikacja strefy mazowieckiej z uwzględnieniem kryteriów ochrony zdrowia za rok 2015	63
Tabela 50. Długość linii wysokich, średnich i niskich napięć	67
Tabela 51. Charakterystyka jednolitej części wód powierzchniowych na terenie powiatu łosickiego...	68

Tabela 52. Wykaz budowli hydrotechnicznych na terenie powiatu łosickiego	69
Tabela 53. Stan JCWPd powiatu łosickiego.....	71
Tabela 54. Złoża kopalin występujące na terenie powiatu łosickiego	73
Tabela 55. Charakterystyka regionu wschodniego	75
Tabela 56. Ilość zmieszanych odpadów komunalnych wytworzonych w ciągu poszczególnych lat na terenie powiatu łosickiego	77
Tabela 57. Przykładowe pomniki przyrody na terenie powiatu łosickiego	80
Tabela 58. Główne problemy i wyznaczone cele ochrony środowiska w powiecie łosickim.....	83
Tabela 59. Ocena ewentualnego oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska w tym na obszar Natura 2000 i człowieka w podziale na pozytywne, negatywne oraz neutralne.....	87
Tabela 60. Oddziaływania zadań wyznaczonych w Programie na komponenty środowiska przyrodniczego	112

Spis rycin

Rycina 1. Róża wiatrów	62
Rycina 2. Zmiany liczby pojazdów w powiecie łosickim w latach 2012-2015	65
Rycina 3. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie powiatu łosickiego.....	68
Rycina 4. Położenie powiatu na tle JCWPd i GZWP	71
Rycina 5. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi	72
Rycina 6. Podział województwa mazowieckiego na regiony gospodarki odpadami komunalnymi.....	76
Rycina 7. Formy ochrony przyrody na terenie powiatu łosickiego	81

1. Wprowadzenie

Przedmiotem niniejszego opracowania jest „Prognoza Oddziaływania na Środowisko *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą na lata 2021-2024*”, zwane dalej *Prognozą i Programem*.

1.1 Stan formalno-prawny

Program Ochrony Środowiska jest dokumentem realizowanym z obowiązku wynikającego z zapisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – *Prawo Ochrony Środowiska* (Dz. U. z 2017 r., poz. 519. ze zm.). Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, skutków realizacji wyżej wymienionego *Programu*, którego elementem jest niniejsza *Prognoza* i opracowanie *Prognozy Oddziaływania na Środowisko* skutków realizacji *Programu* wynika z obowiązku zawartego w ustawie z dnia 3 października 2008 r., *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405 ze zm.). Powyższa ustawa jest skutkiem wdrożenia do polskiego ustawodawstwa Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 roku *w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko*.

1.2 Zakres merytoryczny prognozy oddziaływania do programu ochrony środowiska

Zakres *Prognozy* jest zgodny z art. 51 ustawy z dnia 8 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405 ze zm.) oraz z wymaganiami nałożonymi przez Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Warszawie oraz Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Pismem Opinii Sanitarnej Państwowego Wojewódzkiego Inspektoratu Sanitarnego w Warszawie z dnia 17 lipca 2017 r. oraz pismem WOOŚ-III.411.319.2017.JD Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 24 sierpnia 2017r. , powyższa *Prognoza* powinna:

1. Zawierać:

- informację o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- informację o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości ich przeprowadzania,
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*.

2. Określać, analizować i oceniać:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu (w odniesieniu do „*Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 roku*”),
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym działanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na środowisko, a w szczególności na zdrowie ludzi, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, wszystkie formy ochrony przyrody z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

3. Przedstawić:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu,
- biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

1.3 Powiązanie Programu z dokumentami szczebla lokalnego, powiatowego, wojewódzkiego, krajowego i międzynarodowego oraz analiza celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Realizacja celów i zadań zawartych w *Programie Ochrony Środowiska dla powiatu łosickiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024* wpisuje się w szereg dokumentów strategicznych poziomu międzynarodowego, krajowego, regionalnego i lokalnego. Zgodność założeń *Programu* z tymi dokumentami gwarantuje, że podejmowane działania w skali lokalnej harmonizują z kierunkami rozwoju ustalonymi na wyższych szczeblach administracji samorządowej oraz administracji rządowej. Oznacza to, że planowane działania nie są przypadkowe, lecz służą osiągnięciu celów o charakterze globalnym i długoterminowym.

1.3.1 Globalna Agenda 21

Globalna Agenda 21, uchwalona w czerwcu 1992 r. na Konferencji Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Spraw Środowiska i Rozwoju w Rio de Janeiro na tzw. Szczyście Ziemi, stanowi

globalny program działań na rzecz środowiska i rozwoju. Program ten wskazuje, w jaki sposób należy równoważyć rozwój gospodarczy i społeczny z poszanowaniem środowiska. Wdrażanie założeń Agendy opiera się na zasadzie „Myśl globalnie, działaj lokalnie”, zgodnie z którą największą rolę w ich realizacji przypisuje się władzom lokalnym.

Agenda składa się z czterech zasadniczych części, omawiających następujące zagadnienia:

- problemy socjalne i gospodarcze,
- zachowanie i zagospodarowanie zasobów w celu zapewnienia rozwoju,
- wzmocnienia znaczenia ważnych grup społecznych,
- możliwości realizacyjne celów i zadań agendy.

Agenda 21 - zawiera podstawowe zalecenia dotyczące ochrony i kształtowania środowiska życia człowieka, zwracając uwagę na szereg jego uwarunkowań społecznych i ekonomicznych oraz ochronę zasobów naturalnych, a także racjonalne gospodarowanie nimi w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju.

Agenda 21 stała się priorytetowym dokumentem dla formułowania celów wszystkich dziedzin życia społeczno-gospodarczego, opartych na zasadzie zrównoważonego rozwoju. W oparciu o przyjęte w niej zasady organizowane są międzynarodowe i europejskie systemy wspierania rozwoju. Zasady zrównoważonego rozwoju przyjęte w Agendzie 21 zostały usankcjonowane na szczeblu krajowym między innymi w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Podstawowe założenia Agendy 21 mają swoje odzwierciedlenie w celach średniookresowych zaplanowanych do realizacji na terenie powiatu łosickiego. Szczególną uwagę w Agendzie 21 zwrócono na konieczność ochrony zasobów naturalnych oraz racjonalne gospodarowanie nimi jako wykładnię ochrony środowiska życia człowieka, tym samym uzależniono jakość życia człowieka od jakości środowiska. Do tych założeń nawiązują wszystkie cele *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego*, ponieważ wszystkie dotyczą zrównoważonego rozwoju.

Tabela 1. Cele w Globalnej Agendzie 21

Kierunek określony w Globalnej Agendzie	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Racjonalne gospodarowanie nimi w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju.	Wszystkie cele POŚ dla powiatu łosickiego (I-XIII)	-

1.3.2 Strategia Europa 2020

„Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu „Europa 2020””, przyjęta przez Radę Europejską 17 czerwca 2010 r., to kluczowy dokument dla średniookresowej strategii rozwoju kraju jako członka Unii Europejskiej. Ten fundamentalny dla rozwoju Unii Europejskiej dokument określa działania, których podjęcie przyspieszy wyjście z obecnego kryzysu i otworzy europejską gospodarkę na przyszłe wyzwania.

W ramach Strategii wyznaczone zostały 3 priorytety, które będą realizowane na szczeblu unijnym i krajowym:

- wzrost inteligentny (zwiększenie roli wiedzy, innowacji, edukacji i społeczeństwa cyfrowego),
- wzrost zrównoważony (produkcja efektywniej wykorzystująca zasoby, przy jednoczesnym zwiększeniu konkurencyjności),
- wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu (zwiększenie aktywności zawodowej, podnoszenie kwalifikacji, walka z ubóstwem).

Dokument ten skoncentrowany jest na zapewnieniu inteligentnego rozwoju społeczeństwu i gospodarce wszystkich krajów europejskich i Europy jako całości. Z perspektywy ochrony i zarządzania środowiskiem, rozwój taki jest możliwy dzięki stosowaniu nowoczesnych technologii pozwalających ograniczyć zużycie zasobów, jak również wdrażanie technologii pozwalających prowadzić recykling materiałowy.

Również w powiecie łosickim przewiduje się działania i zadania służące realizacji celów Strategii Europa 2020. W *Programie Ochrony Środowiska* wyznaczono następujące cele służące efektywniejszemu wykorzystaniu zasobów naturalnych:

- Poprawa jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} i poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu do końca 2023 roku – w tym zadania polegające na promocji odnawialnych źródeł energii, termomodernizacji budynków i modernizacji dróg powiatowych. Działania te pozwolą na zmniejszenie zużycia paliw, umożliwią efektywniejsze zarządzanie ciepłem w budynkach, ograniczenie strat ciepła, a tym samym ograniczenie surowców potrzebnych do ogrzania budynków,
- Poprawa jakości wód powierzchniowych oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska oraz usprawnienie systemu zaopatrzenia w wodę – w tym zadania z zakresu oczyszczania ścieków wpisują się w założenia Strategii Europa 2020. Powszechny system odbioru ścieków i oczyszczania ścieków oraz coraz nowsze, bardziej skuteczne metody uzdatniania ścieków pozwalają na ponowne użycie wody, a tym samym zmniejszają ryzyko braku wody, w czasach, gdy ogólnościatowym problemem staje się problem deficytu wody pitnej,
- Ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją – złoża kopalin są zasobami nieodnawialnymi, należy więc prowadzić ich racjonalne wydobycie, w miejscach do tego przeznaczonych, w ilościach niezbędnych, określonych w specjalnych pozwoleniach – koncesjach,
- Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz stworzenie spójnego systemu obszarów chronionych – aby zapewnić inteligentny rozwój powiatu konieczne jest również zapewnienie racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody. W *Programie Ochrony Środowiska* ujęto szereg zadań mających na celu utrzymanie istniejącej struktury przyrodniczej i zasobów leśnych,
- Gospodarka odpadami – zaplanowana na terenie gmin powiatu gospodarka odpadami, w tym działania mające na celu uporządkowania gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gmin

powiatu łosickiego mają prowadzić do selektywnej zbiórki odpadów oraz osiągnięcia wysokich poziomów odzysku.

Tabela 2. Cele w Strategii Europa 2020

Kierunek określony w Strategii Europa 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Ograniczyć emisję dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, o 30%; zwiększyć udział odnawialnych źródeł energii w naszym całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększyć efektywność wykorzystania energii o 20%;	I. Poprawa jakości powietrza – I.1. Zmniejszenie emisji pochodzącej ze spalania paliw podczas ogrzewania budynków, I.3. Propagowanie gospodarki niskoemisyjnej, I.5. Ograniczenie presji transportu drogowego na środowisko, IV. Ochrona przed powodzią, VI. Optymalizacja zużycia wody – VI. 2. Poprawa skuteczności zaopatrzenia w wodę, VII. Racjonalna gospodarka ściekowa – VI.3. Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki ściekami socjalno - bytowymi	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego obejmuje cele, które wpisują się w cele Strategii Europa 2020.

1.3.3 Europejska Strategia Zrównoważonego Rozwoju

Głównym celem Europejskiej Strategii Zrównoważonego Rozwoju jest zrównoważenie wzrostu gospodarczego i wysokiego poziomu życia z ochroną środowiska naturalnego. Przyjęta została 26 czerwca 2006 r. i następnie zaktualizowana. Strategia ma na celu wzrost dobrobytu poprzez działania w zakresie:

- ochrony środowiska naturalnego (rozwój gospodarczy bez niszczenia środowiska),
- sprawiedliwości i spójności społecznej (tworzenie demokratycznego społeczeństwa, dającego każdej jednostce szanse rozwoju),
- dobrobytu gospodarczego (pełne zatrudnienie oraz stabilna praca),
- wypełniania obowiązków na arenie międzynarodowej (współpraca międzynarodowa, pomoc krajom rozwijającym się, w przestrzeganiu zasad zrównoważonego rozwoju).

Wszystkie zadania ujęte w *Programie Ochrony Środowiska* mają służyć z jednej strony ochronie środowiska naturalnego, a z drugiej rozwojowi gospodarczemu bez niszczenia środowiska.

Tabela 3. Cele wyznaczone w Europejskiej Strategii Zrównoważonego Rozwoju

Kierunek określony w Europejskiej Strategii Zrównoważonego Rozwoju	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Ochrona środowiska naturalnego (rozwój gospodarczy bez niszczenia środowiska)	Wszystkie cele POŚ dla powiatu łosickiego (I-XIII)	-

1.3.4 Pakiet energetyczno-klimatyczny

Został przyjęty 17 grudnia 2008 r. jako narzędzie legislacyjne, zmierzające do kontrolowania i ograniczania emisji gazów cieplarnianych na terenie Unii Europejskiej. Zakłada redukcję o 20 % emisji gazów cieplarnianych w UE w stosunku do 1990 r., 20 % udział energii odnawialnej w zużyciu energii ogółem w 2020 r. (dla Polski udział ten to 15 %), 20 % wzrost efektywności energetycznej do 2020 r.

Analizowany *Program Ochrony Środowiska* nawiązuje do założeń pakietu energetyczno – klimatycznego poprzez przyjęcie celu średniookresowego jakim jest ochrona klimatu i poprawa jakości powietrza, a szczególnie zadań polegających na termomodernizacji budynków i modernizacji dróg. Zakłada się, że termomodernizacja budynków na terenie powiatu przyczyni się do zmniejszenia zużycia paliw, a w związku z tym zmniejszenia emisji ze spalania paliw. Również działania z zakresu odnawialnych źródeł energii przyczynią się do zmniejszenia zużycia paliwa, a tym samym zmniejszenia emisji CO₂.

Tabela 4. Cele wyznaczone w Pakiecie energetyczno-klimatycznym

Kierunek określony w Pakiecie energetyczno - klimatycznym	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Redukcja o 20% emisji gazów cieplarnianych w stosunku do poziomu emisji z 1990 r.	I. Ochrona Klimatu i jakości powietrza – I.1. poprawa jakości powietrza, IV. Gospodarowanie wodami, V.1. Optymalizacja zużycia wody.	-
Zwiększenie udziału zużycia energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii do 20%		
Zwiększenie o 20% efektywność energetyczną w stosunku do prognoz na rok 2020		

1.3.5 Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

Jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat. Stanowi najszerzy i najbardziej ogólny element nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego założenia zostały określone w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju kraju oraz przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski. W przypadku tej Strategii to okres prawie 20 lat, gdyż przyjętym przy jej konstruowaniu horyzontem czasowym jest rok 2030. Uzupełnieniem ramy strategicznej rozwoju Polski do 2030 roku jest koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 16 marca 2012 r.

Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami

jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce. Informacje o wskaźnikach i zasadach monitorowania postępu realizacji założeń i działań przedstawionych w Strategii zostały przedstawione w rozdziale siódmym – monitorowanie efektów strategii. Z diagnozy przedstawionej w 2009 r. wynika, że rozwój Polski powinien odbywać się w trzech obszarach strategicznych równocześnie:

- konkurencyjności i innowacyjności gospodarki (modernizacji),
- równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji),
- efektywności i sprawności państwa (efektywności).

Proponowane w Strategii obszary strategiczne związane są z obszarami opisanymi w Strategii Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 25 września 2012 r. Łącznie stanowią podstawowe narzędzie wdrażania DSRK do 2020 r., czyli:

- sprawne i efektywne państwo (obszar pierwszy) – odpowiada mu obszar strategiczny trzeci DSRK,
- konkurencyjna gospodarka (obszar drugi) – odpowiada mu obszar strategiczny pierwszy DSRK,
- spójność społeczna i terytorialna (obszar trzeci) – odpowiada mu obszar strategiczny drugi DSRK.

W każdym z obszarów strategicznych zostały określone strategiczne cele rozwojowe (od dwóch do czterech w zależności od obszaru). Cele strategiczne uzupełnione są sprecyzowanymi kierunkami interwencji. Przy każdym z tych kierunków określony został cel do realizacji. Zebrane razem służą nowatorskiemu i niestandardowemu przedstawieniu zadań stojących przed administracją publiczną – przede wszystkim rządem, ale także samorządami - które należy zrealizować, aby poprawić jakość życia mieszkańców Polski.

Cele wyznaczone w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 5. Cele wyznaczone w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

Kierunek określony w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska	Wszystkie cele POŚ dla powiatu Łosickiego	-

Kierunek określony w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych	I.1.1 Monitoring stanu jakości powietrza, I.1.2 Poprawa efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z systemów grzewczych, I.1.5 Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii, I.1.6 Wzrost udziału ekologicznych środków transportu, III.1.1 Utrzymanie dobrego stanu technicznego sieci elektroenergetycznej, IV.2.1 Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze ścieków komunalnych i przemysłowych, IV.2.2 Utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych,	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego obejmuje działania, które wpisują się w cele szczegółowe i kierunki interwencji zawarte w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności.

1.3.6 Strategia Rozwoju Kraju 2020

„Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020” jest elementem systemu zarządzania rozwojem kraju, na podstawie ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r., o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2017 r. poz. 1376 ze zm.).

Wspomniana ustawa wprowadza podstawowe dokumenty strategiczne, które łączą wspólną realizacją celów i kierunków interwencji, a są to:

- długookresowa strategia rozwoju kraju (DSRK) – tzw. Trzecia fala nowoczesności, która określa głównie trendy oraz koncepcję rozwojową kraju,
- średniookresowa strategia rozwoju kraju (ŚSRK), która określa cele strategiczne kraju do roku 2020 oraz 9 zintegrowanych strategii, służących realizacji założonych celów rozwojowych.

Strategiczne zadania państwa na najbliższe 10 lat wynikające z decyzji zawartych DSRK, do których odwołuje się ŚSRK, są konieczne do wzmocnienia procesów rozwojowych. Celem głównym ŚSRK jest wzmocnienie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów, które zapewnią poprawę życia ludności oraz zrównoważony rozwój kraju.

Niniejszy *Program Ochrony Środowiska* został napisany w oparciu o drugi cel ŚSRK efektywność energetyczna i poprawa stanu środowiska. Zakłada harmonijny wzrost gospodarczy z uwzględnieniem wymogów z zakresu ochrony środowiska, który będzie stanowił główne wyzwanie rozwoju do 2020 roku. Warunkiem niezbędnym do realizacji planu poprawy jakości życia jest

zachowanie zasobów przyrody w stanie nie pogorszonym, ale również zwiększenie ich trwałości i jakości. Największym wyzwaniem staje się sprostanie zwiększającemu się zapotrzebowaniu na energię. Poszukuje się technologii, które będą ograniczały negatywny wpływ na środowisko, ale nie zahamują wzrostu gospodarczego. Podejmowane działania będą kierowane na zmianę struktury nośników energii, ale również na poprawę ich wydajności w sektorze przemysłowym i gospodarczym. Zwiększenie wykorzystania urządzeń i technologii energooszczędnych w sektorze publicznym.

Poprawa świadomości w zakresie wymogów ochrony środowiska wynika z dobrego i właściwego egzekwowania prawa. Podstawowym zadaniem będzie wdrożenie skutecznego programu ochrony cennych przyrodniczo obszarów i gatunków oraz zwiększenie bioróżnorodności. Zakłada się prowadzenie prac związanych ze zmniejszeniem fragmentaryzacji środowiska naturalnego, aby umożliwić migrację gatunkom fauny i flory (regionalną, krajową oraz międzynarodową). Poprawa stanu środowiska wpłynie również pozytywnie na jakość życia mieszkańców.

Realizacja celu: efektywność energetyczna i poprawa stanu środowiska będzie prowadzona przez zastosowanie priorytetowych kierunków interwencji publicznej:

- Racjonalne gospodarowanie zasobami,
- Poprawa efektywności energetycznej,
- Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii,
- Poprawa stanu środowiska,
- Adaptacja do zmian klimatu.

Cele wyznaczone w strategii rozwoju kraju 2020 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 6. Cele wyznaczone w strategii rozwoju kraju 2020

Kierunek określony w Strategii Rozwoju Kraju 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem	Wszystkie cele POŚ dla powiatu łosickiego	Realizacja wszystkich celów <i>Programu Ochrony Środowiska dla powiatu łosickiego</i> ma na celu administrowanie i zarządzanie w gminach powiatu zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju
Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela	Wszystkie cele POŚ dla powiatu łosickiego	Wszystkie cele wyznaczone w <i>Programie Ochrony Środowiska dla powiatu łosickiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021 - 2024</i> służą zapewnieniu bezpieczeństwa i potrzeb życia obywateli
Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki	Wszystkie cele POŚ dla powiatu łosickiego	Wszystkie cele wyznaczone w <i>Programie Ochrony Środowiska dla powiatu łosickiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021 - 2024</i> służą rozwojowi gospodarczemu powiatu z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju, a tym samym kreowaniu konkurencyjnej gospodarki.

Kierunek określony w Strategii Rozwoju Kraju 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
<p>Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko Priorytetowe kierunki działań: II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami, II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej, II.6.3. Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii, II.6.4. Poprawa stanu środowiska, II.6.5. Adaptacja do zmian klimatu</p>	<p>Wszystkie cele POŚ dla powiatu łosickiego</p>	<p>Podstawowym zadaniem celu II.6. Strategii Rozwoju Kraju staje się z jednej strony sprostanie rosnącemu zapotrzebowaniu na surowce i energię, z drugiej zaś – znajdowanie takich rozwiązań, by maksymalnie ograniczyć negatywny wpływ na środowisko, nie hamując przy tym wzrostu gospodarczego. Stąd zgodność analizowanego POŚ z SRK przejawia się poprzez wszystkie cele POŚ</p>
<p>Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu</p>	<p>I.1.3 Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z emisji liniowej, I.1.6 Wzrost udziału ekologicznych środków transportu, II.1.1 Zmniejszenie emisji hałasu z transportu drogowego,</p>	<p>-</p>
<p>Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych</p>	<p>I.1.2 Poprawa efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z systemów grzewczych, I.1.3 Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z emisji liniowej, I.1.4 Ograniczanie emisji przemysłowej, II.1.1 Zmniejszenie emisji hałasu z transportu drogowego, III.1.1 Utrzymanie dobrego stanu technicznego sieci elektroenergetycznej, III.1.2 Stała kontrola potencjalnych źródeł pól elektroenergetycznych oraz minimalizacja ich oddziaływania na zdrowie człowieka i środowisko, IV.1.1 Minimalizacja zagrożenia klęskami powodzi i suszy, V.1.2 Poprawa skuteczności zaopatrzenia w wodę, V.2.1 Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki ściekami socjalno – bytowymi, VIII.1.1 Uporządkowanie systemu gospodarowania odpadami na terenie powiatu</p>	<p>POŚ jest spójny z Celem III.2. poprzez wprowadzenie odpowiednich standardów świadczenia usług publicznych oraz zwiększeniu ich dostępności, któremu służyć będzie szersze i bardziej kompleksowe wykorzystanie technologii informatycznych i komunikacyjnych oraz rozwój niezbędnej do tego infrastruktury. Dotyczy to zarówno usług administracyjnych (formularze, zgłoszenia, wnioski), edukacyjnych, części opieki medycznej (administrowanie danymi, częściowa diagnostyka), kulturalnych (digitalizacja zasobów kultury i dziedzictwa narodowego) czy komunalnych (rozwój infrastruktury kanalizacyjnej, wodociągowej, umożliwiającej selektywną zbiórkę odpadów etc.).</p>
<p>Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</p>	<p>Wszystkie cele POŚ dla powiatu łosickiego</p>	<p>W ramach wszystkich celów POŚ wyznaczono zadania dotyczące ujmowania szczególnych wymagań środowiska z zakresu danego obszaru interwencji w planowaniu przestrzennym gminy</p>

Struktura *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego* nawiązuje do wyżej przedstawionych priorytetów Strategii Rozwoju Kraju. W *Programie Ochrony Środowiska* wyznaczono 10 obszarów interwencji, w którym wyznaczono XIII celów, wszystkie są spójne z celami wyznaczonymi w tym dokumencie nadrzędnym.

1.3.7 Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko

Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” (BEiŚ) obejmuje dwa niezwykle istotne obszary: energetykę i środowisko, wskazując m.in. kluczowe reformy i niezbędne działania, które powinny zostać podjęte w perspektywie do 2020 roku.

Podstawowym warunkiem zrównoważonego rozwoju jest zagwarantowanie wysokiej jakości życia obecnym i przyszłym pokoleniom, przy racjonalnym korzystaniu z dostępnych zasobów. Podejście to ma charakter dominujący w międzynarodowych stosunkach gospodarczych, a w ostatnich latach koncentruje się na konieczności transformacji systemów społeczno-gospodarczych w kierunku tzw. zielonej gospodarki.

Kwestią zasadniczą dla jakości życia ludzi i funkcjonowania gospodarki są stabilne, niczym niezakłócone dostawy energii. Strategia tworzy rodzaj pomostu pomiędzy środowiskiem i energetyką, stanowiąc jednocześnie impuls do bardziej efektywnego i racjonalnego prowadzenia polityki w obu obszarach, tak aby wykorzystać efekt synergii i zapewnić podejmowanych działań. Celem strategii jest ułatwienie „zielonego” (sprzyjającego środowisku) wzrostu gospodarczego w Polsce poprzez zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dostępu do nowoczesnych, innowacyjnych technologii, a także wyeliminowanie barier administracyjnych utrudniających „zielony” wzrost.

Podstawowe zadanie strategii BEiŚ polega na zintegrowaniu polityki środowiskowej z polityką energetyczną tam, gdzie aspekty te przenikają się w dostrzegalny sposób, jak również wytyczenie kierunków, w jakich powinna rozwijać się branża energetyczna oraz wskazanie priorytetów w ochronie środowiska.

Celem głównym strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę.

Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” stanowi odpowiedź na najważniejsze wyzwania stojące przed Polską w perspektywie do 2020 r. w zakresie środowiska i energetyki, które zostały zdefiniowane jako priorytety krajowe w „Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (DSRK) do 2030 roku, jak i w średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020. Cele i działania zaplanowane w BEiŚ są także zgodne z celami strategii Europa 2020. W zakresie energetyki zgodność ta dotyczy pięciu priorytetów strategii energetycznej UE, tj. podniesienia efektywności energetycznej w Europie, utworzenia zintegrowanego, ogólnopolskiego rynku energii, nadania szerszych uprawnień konsumentom i uzyskania najwyższego poziomu bezpieczeństwa i niezawodności, wzmocnienia

przywództwa Europy w zakresie technologii energetycznych i innowacji, a także wzmocnienia zewnętrznego wymiaru rynku energii UE. W zakresie polityk środowiskowych BEiŚ jest zgodne z podejściem UE prezentowanym w jednej z inicjatyw przewodnich strategii Europa 2020 – Europa efektywnie korzystająca z zasobów.

Przedstawione w niniejszej strategii działania umożliwiają, w połączeniu z pozostałymi zintegrowanymi strategiami, przezwyciężenie barier wzrostu, hamujących potencjał rozwojowy Polski, przyczyniając się w konsekwencji do wzmocnienia pozycji naszego kraju na arenie międzynarodowej.

Cel główny BEiŚ realizowany będzie poprzez cele szczegółowe i kierunki interwencji przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 7. Cele rozwojowe i kierunki interwencji w Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 roku

Kierunek określony w Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko do 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska	I.1.2 Poprawa efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z systemów grzewczych, IV.2.2 Utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych, V.1.1 Ograniczenie wykorzystywania zasobów wód podziemnych i powierzchniowych, VI.1.1 Nadzór nad zasobami kopalin, VII.1.1 Ochrona gleb użytkowanych rolniczo, VII.1.2 Zapobieganie degradacji powierzchni ziemi, IX.1.1 Zachowanie systemu obszarów cennych przyrodniczo	-
Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię	I.1.2 Poprawa efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z systemów grzewczych, I.1.5 Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii	-
Cel 3. Poprawa stanu środowiska	Wszystkie cele POŚ dla powiatu łosickiego	Wszystkie cele wyznaczone w POŚ służą poprawie stanu środowiska

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego obejmuje działania, które wpisują się w cele szczegółowe i kierunki interwencji zawarte w BEiŚ.

1.3.8 Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”

Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020” skupia się na obszarach bezpośrednio związanych z tworzeniem i wdrażaniem innowacji oraz podnoszeniem konkurencyjności i efektywności podmiotów gospodarki, w tym w szczególności na zapewnieniu dostępu do wiedzy i kapitału oraz stworzeniu warunków do współpracy między podmiotami. Cel główny Strategii to wysoce konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna) oparta na wiedzy

i współpracy. Kierunki interwencji Strategii podporządkowane są realizacji czterech celów szczegółowych, dotyczących:

- 1) dostosowania otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb działalności innowacyjnej,
- 2) zapewnienia gospodarce odpowiednich zasobów wiedzy i pracy,
- 3) zrównoważonego wykorzystania zasobów,
- 4) wzrostu umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

Kierunki interwencji obejmują zarówno pasywne elementy otoczenia umożliwiające działalność gospodarczą i innowacyjną, jak i elementy aktywne, stymulujące taką działalność. W obu przypadkach działania w ramach poszczególnych kierunków interwencji skupiają się na lukach i barierach występujących w szeroko rozumianym systemie innowacji, pozostających poza bezpośrednim obszarem oddziaływania innych strategii rozwoju. Zarówno działania, jak i ich stany docelowe opierają się na czterech zasadach horyzontalnych: kreowaniu wiedzy, partnerskiej współpracy, efektywnej alokacji zasobów/gospodarowaniu w obiegu oraz zarządzaniu strategicznym/odpowiedzialnym przywództwie.

Cele *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego* wpisują się w założenia Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”, a stopień tej zgodności z celami Strategii z POS przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Cele Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”

Kierunek określony w Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”,	Cele i kierunki określone w POS	Uwagi
Cel 1. Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki	-	Tworzenie mechanizmów regulacyjno – finansowych odbywa się na wyższych poziomach administracyjnych
Cel 3. Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców	I.1.2 Poprawa efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z systemów grzewczych, I.1.5 Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii, I.1.6 Wzrost udziału ekologicznych środków transportu, IV.2.2 Utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych, V.1.2 Poprawa skuteczności zaopatrzenia w wodę, VI.1.1 Nadzór nad zasobami kopalin, VII.1.1 Ochrona gleb użytkowanych rolniczo, VII.1.2 Zapobieganie degradacji powierzchni ziemi	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego obejmuje działania, które wpisują się w cele Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”.

1.3.9 Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030)

Jest to dokument, który wyznacza najważniejsze kierunki rozwoju transportu w Polsce. Strategia dotyczy wszystkich sektorów transportu: drogowego, kolejowego, lotniczego, morskiego i wodnego śródlądowego, miejskiego oraz intermodalnego.

Głównym celem krajowej polityki transportowej jest zwiększenie dostępności terytorialnej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego poprzez utworzenie spójnego, zrównoważonego, i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym (lokalnym), europejskim i globalnym.

Realizacja głównego celu transportowego w perspektywie do 2020 r. i dalszej wiąże się z realizacją pięciu celów szczegółowych właściwych dla każdej z gałęzi transportu, które przedstawia tabela poniżej.

Tabela 9. Cele w Strategii Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030)

Kierunek określony w Strategii Rozwoju Transportu	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Cel strategiczny 1. Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego Cel szczegółowy 1. Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej,	I.1.3 Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z emisji liniowej, I.1.6 Wzrost udziału ekologicznych środków transportu, II.1.1 Zmniejszenie emisji hałasu z transportu drogowego,	-
Cel strategiczny 1. Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego Cel szczegółowy 4. Ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko	I.1.3 Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z emisji liniowej, I.1.6 Wzrost udziału ekologicznych środków transportu	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Strategii Rozwoju Transportu w zakresie transportu drogowego.

1.3.10 Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012 – 2020

W dniu 25 kwietnia 2012 r. Rada Ministrów przyjęła Strategię zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020 (SZRWRiR).

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020 jest jedną ze strategii rozwoju, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2017 r. poz. 1376.).

Głównym celem opracowania SZRWRiR jest określenie kluczowych kierunków rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w perspektywie do 2020 r., a tym samym właściwe adresowanie zakresu interwencji publicznych finansowanych ze środków krajowych i wspólnotowych.

Długookresowy cel główny działań służących rozwojowi obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa zdefiniowano w strategii w następujący sposób: poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju. Dążenie do osiągnięcia celu głównego będzie realizowane poprzez działania przypisane do pięciu celów szczegółowych:

- Cel 1. Wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich;
- Cel 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej;
- Cel 3. Bezpieczeństwo żywnościowe;
- Cel 4. Wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego;
- Cel 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.

Tabela 10. Cele w Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012 – 2020

Kierunek określony w Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012 – 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Cel szczegółowy 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich	I.1.2 Poprawa efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z systemów grzewczych, IV.2.1 Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze ścieków komunalnych i przemysłowych, V.2.1 Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki ściekami socjalno – bytowymi, VII.1.1 Ochrona gleb użytkowanych rolniczo, VII.1.2 Zapobieganie degradacji powierzchni ziemi	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012 – 2020.

1.3.11 Strategia „Sprawne Państwo 2020”

Głównym celem Strategii Sprawne Państwo 2020 jest zwiększenie skuteczności i efektywności państwa otwartego na współpracę z obywatelami. Osiągnięcie wyznaczonego celu głównego opiera się na 7 celach szczegółowych i 32 kierunkach interwencji oraz wymaga konsekwentnego realizowania modelu nowoczesnego rządu charakteryzującego się:

- przejrzystością (np. prawa, procedur i procesu decyzyjnego);
- efektywnością (np. sprawną komunikacją i wymianą dokumentów);
- szeroką współpracą przy realizacji zadań i rozwiązywaniu problemów między różnymi podmiotami, w tym między rządem a samorządem terytorialnym;

- zaangażowaniem i uczestnictwem obywateli w procesie podejmowania decyzji przez administrację publiczną, w tworzeniu lepszego prawa oraz dążeniu do wysokich standardów świadczonych usług.

Koordinowanie i nadzorowanie realizacji SSP powierzono ministrowi właściwemu ds. administracji publicznej.

Głównym narzędziem wdrażania SSP i bieżącego monitoringu będzie plan działań określający w szczególności kluczowe przedsięwzięcia o charakterze legislacyjnym i o charakterze programowym wraz ze wskazaniem organów odpowiedzialnych za ich realizację.

Tabela 11. Cele w Strategii Sprawne Państwo 2020

Kierunek określony w Strategii Sprawne Państwo	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Cel 3. Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych	Wszystkie cele POŚ dla powiatu łosickiego	-
Cel 5. Efektywne świadczenie usług publicznych	I.1.2 Poprawa efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z systemów grzewczych, I.1.3 Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z emisji liniowej, I.1.6 Wzrost udziału ekologicznych środków transportu, II.1.1 Zmniejszenie emisji hałasu z transportu drogowego, II.1.2 Przeciwdziałanie powstawaniu hałasu instalacyjnego, IV.1.1 Minimalizacja zagrożenia klęskami powodzi i suszy, IV.2.1 Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze ścieków komunalnych i przemysłowych, IV.2.2 Utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych V.1.2 Poprawa skuteczności zaopatrzenia w wodę, V.2.1 Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki ściekami socjalno – bytowymi, VIII.1.1 Uporządkowanie systemu gospodarowania odpadami na terenie powiatu	-
Cel 7. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego	Wszystkie cele POŚ dla powiatu łosickiego	Realizacja wszystkich celów POŚ służy zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańców (bezpieczeństwo zdrowia i życia w wyniku niedotrzymania dobrego stanu środowiska może być zagrożone)

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Strategii Sprawne Państwo 2020.

1.3.12 Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022

Dokument ten odpowiada na wyzwania współczesnego środowiska bezpieczeństwa oraz uwzględnia wymogi nowoczesnego systemu zarządzania rozwojem kraju. Ponadto komplementarność Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022 z innymi strategiami rozwojowymi pozwoliła na wyłączenie z jej zasadniczego zakresu tematycznego innych dziedzin bezpieczeństwa narodowego, takich jak: bezpieczeństwo ekonomiczne (w tym energetyczne), obywatelskie, społeczne czy ekologiczne.

Za cel główny tej Strategii uznano wzmocnienie efektywności i spójności systemu bezpieczeństwa narodowego, rozumianego jako synergia wysiłków poszczególnych organów, instytucji i służb państwowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo państwa do identyfikacji i eliminacji źródeł, przejawów oraz skutków zagrożeń bezpieczeństwa narodowego. Efektywność zostanie osiągnięta poprzez podnoszenie sprawności zasadniczych elementów systemu bezpieczeństwa narodowego. Służyć temu będzie realizacja celu pierwszego Kształtowanie stabilnego międzynarodowego środowiska bezpieczeństwa w wymiarze regionalnym i globalnym, celu drugiego Umocnienie zdolności państwa do obrony oraz celu trzeciego Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego. Osiągnięcie spójności nastąpi poprzez realizację celu czwartego Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa i celu piątego Tworzenie warunków do rozwoju zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego.

Osiągnięcie celu głównego zagwarantuje lepszą realizację interesów narodowych. Przyczyni się także do osiągnięcia odpowiedniego pod względem ilościowym i jakościowym potencjału państwa, który umożliwi zachowanie wpływu na rzeczywistość międzynarodową i przebieg procesów wewnętrznych oraz stymulację pozytywnych tendencji ewolucyjnych w kraju i poza nim.

Tabela 12. Cele w Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022

Cele określone w Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów	Wszystkie cele POŚ dla powiatu łosickiego	Realizacja wszystkich celów POŚ służy zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańców (bezpieczeństwo zdrowia i życia w wyniku niedotrzymania dobrego stanu środowiska może być zagrożone)

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022.

1.3.13 Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010 – 2020: regiony, miasta, obszary wiejskie

KSRR wyznacza cele polityki regionalnej wobec poszczególnych terytoriów w kraju, w tym w szczególności obszarów miejskich i wiejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu. Dokument ten określa także sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju.

W KSRR przyjęto trzy główne cele polityki regionalnej do 2020 roku:

- Cel 1 – „konkurencyjność” – wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów;
- Cel 2 – „spójność” – budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych;
- Cel 3 – „sprawność” – tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Tabela 13. Cele w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: regiony, miasta, obszary wiejskie

Cele określone w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: regiony, miasta, obszary wiejskie	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych	Wszystkie cele POŚ dla powiatu łosickiego	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: regiony, miasta, obszary wiejskie.

1.3.14 Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 (SRKL) została przyjęta przez Radę Ministrów (uchwała nr 104 Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020).

Głównym celem SRKL jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

Poza celem głównym w SRKL wyznaczono pięć celów szczegółowych:

- wzrost zatrudnienia,
- wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych,
- poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej,
- podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.

Realizacja celu głównego oraz celów szczegółowych SRKL odbywać się będzie poprzez działania podejmowane na różnych etapach życia: od wczesnego dzieciństwa, poprzez edukację szkolną, edukację na poziomie wyższym, okres aktywności zawodowej i rodzicielstwa, do starości.

Realizacja celów SRKL powinna, w perspektywie roku 2020, pozwolić na to, by Polska, dzięki rozwiniętemu rynkowi pracy i wysokiemu poziomowi zatrudnienia w połączeniu z wysokiej jakości systemem kształcenia oraz efektywną opieką zdrowotną, stawała się coraz bardziej nowoczesnym, atrakcyjnym i konkurencyjnym miejscem do życia.

Tabela 14. Cele w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Cele określone w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
<p>Cel szczegółowy 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej</p> <p>Kierunek interwencji - Kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję zdrowia, edukację zdrowotną oraz prośrodowiskową oraz działania wspierające dostęp do zdrowej i bezpiecznej żywności, w tym m. in. poprawa poziomu aktywności fizycznej społeczeństwa, zmniejszenie liczby zachowań ryzykownych dla zdrowia, tj. palenia tytoniu, nadużywania alkoholu, używania narkotyków, ryzykownych zachowań seksualnych, oraz nieodpowiedniej diety.</p>	<p>I. Poprawa jakości powietrza,</p> <p>II. Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców powiatu,</p> <p>III. Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na człowieka i środowisko,</p> <p>IV.2. Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód,</p> <p>V.1. Optymalizacja zużycia wody</p> <p>V.2. Racjonalna gospodarka ściekowa,</p> <p>VII. Ochrona gleb i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi,</p> <p>X. Zapobieganie ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków</p>	<p>Czwarty cel strategii odnosi się do szeroko rozumianego zdrowia społeczeństwa. Realizacja tego celu wyraża się poprzez realizację celów I, III, IV, VII odnoszące się bezpośrednio do utrzymania dobrego stanu środowiska życia człowieka.</p>

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020.

1.3.15 Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego opiera się na przekonaniu, iż kapitał społeczny jest ważnym czynnikiem rozwoju kraju, wymagającym wzmocnienia. Podejmowane działania powinny przyczyniać się do wzrostu wzajemnego zaufania Polaków i sprzyjać poprawie zaufania do instytucji i organów państwa. Ważnym elementem inicjowanych zmian powinno być wzmocnienie gotowości Polaków do działania na rzecz dobra wspólnego. Szeroka diagnoza przygotowana dla potrzeb SRKS stanowiła podstawę dla wyodrębnienia czterech obszarów kluczowych, w których w najbliższych latach konieczna jest interwencja państwa, realizowana w partnerskim współdziałaniu z obywatelami. Są to:

- 1) postawy i kompetencje społeczne,
- 2) współdziałanie i partycypacja społeczna,
- 3) komunikacja społeczna,
- 4) kultura i kreatywność.

Dla każdego ze wskazanych obszarów została przeprowadzona diagnoza, wraz ze wskazaniem istoty zachodzących procesów i zjawisk, będąca podstawą analizy SWOT dla kapitału społecznego w Polsce. Wyznaczono również pięć wyzwań rozwojowych: pierwsze odpowiada celowi głównemu SRKS, pozostałe korespondują z jej czterema celami szczegółowymi.

W celu szczegółowym 1 dotyczą one zagadnień związanych z edukacją i budową kompetencji, również poza systemem szkolnym i z uwzględnieniem grup szczególnie istotnych dla zmieniającej się struktury demograficznej kraju. Kierunki te powiązane są z działaniami dotyczącymi lifelong learning. Cel szczegółowy 1 pozostaje komplementarny w stosunku do Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego. Cel szczegółowy 2 odpowiada na wyzwania związane z budową społeczeństwa obywatelskiego i rozwijaniem mechanizmów partycypacji społecznej. Uwzględnione w nim zostały kierunki działań dotyczące m.in. ekonomii społecznej, partnerstwa publiczno-społecznego, nowych narzędzi partycypacji, a także wolontariatu: w wymiarze indywidualnym i wpisanym w strategię społeczną firm (społeczna odpowiedzialność biznesu). W zakresie budowania zaufania między państwem a jego obywatelami, cel ten jest komplementarny w odniesieniu do Strategii Sprawne Państwo. Kierunki działania celu szczegółowego 3 zostały wypracowane w kontekście zmian społecznych i kulturowych, jakie przynoszą nowe media i społeczeństwo sieci. Wyzwaniem, do którego odnoszą się proponowane narzędzia, jest wykluczenie cyfrowe części obywateli i brak możliwości korzystania przez nich z zasobów kultury. W zakresie digitalizacji cel ten jest komplementarny ze Strategią Sprawne Państwo. Cel szczegółowy 4 dotyczy działań leżących w tradycyjnie pojmowanym zakresie zadań ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Priorytety i kierunki działania mają przyczynić się do wzmacniania roli kultury w rozwoju społecznym i gospodarczym. Potencjał kulturowy i kreatywny jest w celu szczegółowym 4 widziany jako szansa rozwojowa dla całego społeczeństwa. Cel szczegółowy 4 jest komplementarny z działaniami podejmowanymi w ramach Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki (w zakresie rozwoju przedsiębiorczości i przemysłów kreatywnych) oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego (w zakresie animacji kultury i dostarczania usług kulturalnych na poziomie lokalnym).

Tabela 15. Cele w Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Cele określone w Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Cel szczegółowy 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego	IV.1.1 Minimalizacja zagrożenia klęskami powodzi i suszy, VII.1.2 Zapobieganie degradacji powierzchni ziemi, IX.1.1 Zachowanie systemu obszarów cennych przyrodniczo,	Cele wyznaczone w POŚ są spójne poprzez zapewnienie ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.

Cele określone w Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
	IX.1.2 Ochrona i utrzymanie zieleni na terenach zurbanizowanych,	

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020.

1.3.16 Polityka energetyczna Polski do 2030 r.

Polityka Klimatyczna Polski powstała w związku z obowiązkiem podjęcia działań zabezpieczających przed trwałymi zmianami klimatu globalnego, wynikającym z Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu, a przede wszystkim z Protokołu z Kioto. Została przyjęta przez Radę Ministrów 4 listopada 2003 roku. Głównym celem polityki klimatycznej jest: "włączenie się Polski do wysiłków społeczności międzynarodowej na rzecz ochrony klimatu globalnego poprzez wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju, zwłaszcza w zakresie poprawy wykorzystania energii, zwiększenia zasobów leśnych i glebowych kraju, racjonalizacji wykorzystania surowców i produktów przemysłu oraz racjonalizacji zagospodarowania odpadów, w sposób zapewniający osiągnięcie maksymalnych, długoterminowych korzyści gospodarczych, społecznych i politycznych".

Do krótkookresowych celów polityki należą między innymi:

- redukcja gazów cieplarnianych poprzez działania w zakresie energetyki,
- realizacja postanowień Konwencji Klimatycznej i Protokołu z Kioto,
- integracja polityki klimatycznej z innymi politykami państwa,
- opracowanie krajowego programu redukcji emisji gazów cieplarnianych,
- poprawa systemu informacji i edukacji społeczeństwa w zakresie ochrony klimatu.

Cele i działania średnio- i długookresowe obejmują między innymi:

- zintegrowanie polskiej polityki ochrony klimatu z polityką Unii Europejskiej,
- promowanie zrównoważonych form rolnictwa,
- promocję i rozwój oraz wzrost wykorzystania nowych i odnawialnych źródeł energii.

Cele *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego* wpisują się w założenia Polityki Klimatycznej Polski, głównie poprzez realizację postanowień Konwencji Klimatycznej i Protokołu z Kioto, poprawa systemu informacji i edukacji społeczeństwa w zakresie ochrony klimatu oraz promocję i rozwój oraz wzrost wykorzystania nowych i odnawialnych źródeł energii.

Tabela 16. Kierunki interwencji w Polityce energetycznej Polski perspektywa do 2020 roku

Kierunek określony w Polityce energetycznej Polski	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
1. Kierunek – poprawa efektywności energetycznej	I.1.2 Poprawa efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z systemów grzewczych,	Cel I POŚ, w dwóch kierunkach interwencji obejmuje zadania dotyczące zwiększania efektywności

Kierunek określony w Polityce energetycznej Polski	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
	I.1.5 Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii, III.1.1 Utrzymanie dobrego stanu technicznego sieci elektroenergetycznej	energetycznej w budynkach.
2. Kierunek – wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii	I.1.5 Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii, I.1.6 Wzrost udziału ekologicznych środków transportu	spójny
3. Kierunek – wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła	I.1.5 Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii, III.1.1 Utrzymanie dobrego stanu technicznego sieci elektroenergetycznej,	spójny
4. Kierunek – dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzanie energetyki jądrowej	-	Na terenie powiatu łosickiego nie planuje się wykorzystania energetyki jądrowej
5. Kierunek – rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw	I.1.5 Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii, I.1.6 Wzrost udziału ekologicznych środków transportu	spójny
6. Kierunek – rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii	I.1.5 Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii, I.1.6 Wzrost udziału ekologicznych środków transportu	spójny
7. Ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko	I.1.5 Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii, I.1.6 Wzrost udziału ekologicznych środków transportu, II.1.2 Przeciwdziałanie powstawaniu hałasu instalacyjnego, III.1.2 Stała kontrola potencjalnych źródeł pól elektroenergetycznych oraz minimalizacja ich oddziaływania na zdrowie człowieka i środowisko	spójny

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego obejmuje działania, które wpisują się w kierunki interwencji zawarte w Polityce Energetycznej Polski.

1.3.17 Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020

Głównym celem Krajowego Programu Ochrony Powietrza (KPOP) jest poprawa jakości życia mieszkańców Polski poprzez osiągnięcie w możliwie krótkim czasie dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszonego i innych szkodliwych substancji w powietrzu, wynikających z przepisów prawa unijnego, a w perspektywie do 2030 r. – poziomów wskazywanych przez Światową Organizację Zdrowia.

Celami szczegółowymi Krajowego Programu Ochrony Powietrza są:

- osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, oraz utrzymanie ich na tych

obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia,

- osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.

Tabela 17. Kierunki interwencji w Krajowym Programie Ochrony Powietrza perspektywa do roku 2020

Kierunek określony w Krajowym Programie Ochrony Powietrza	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Poprawa jakości życia mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie ochrona ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.	I. Poprawa jakości powietrza	spójny

Realizacja działań zaplanowanych w *Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego* przyczyni się do osiągnięcia celów szczegółowych KPOP.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego wspiera realizację celów analizowanych dokumentów na poziomie krajowym.

1.3.18 Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej

Jednym z celów Programu jest rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju.

Celami szczegółowymi NPRGN są:

- niskoemisyjne wytwarzanie energii,
- poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami,
- rozwój zrównoważonej produkcji - obejmujący przemysł, budownictwo i rolnictwo,
- transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności,
- promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji.

NPRGN obejmuje działania mające na celu zwiększenie efektywności gospodarki oraz zmniejszenie poziomu jej emisyjności we wszystkich etapach cyklu życia tj. od etapu wydobywania surowców poprzez wytwarzanie produktów, transport i dystrybucję aż po użytkowanie produktów i zarządzanie odpadami.

Tabela 18. Kierunki interwencji w Narodowym Programie Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej

Kierunek określony w Narodowym Programie Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Nadrzędnym celem Diagnozy jest nakreślenie kontekstu społeczno-gospodarczego warunkującego wdrożenie Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej.	I.1.5 Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii, I.1.6 Wzrost udziału ekologicznych środków transportu,	-

Zadania wyznaczone w *Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego* w celu ograniczenia niskiej emisji są zgodne z założeniami zawartymi w Narodowym Programie Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej.

1.3.19 Krajowy plan gospodarki odpadami 2022

Dokument obejmuje zakres działań niezbędnych dla zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju. W KPGO, oprócz kontynuacji dotychczasowych zadań, ujęto nowe cele i zadania, które dotyczą 6 kolejnych lat, a perspektywicznie okresu do 2030 r. Głównym celem dokumentu jest określenie polityki gospodarki odpadami zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, wpisującej się w działania gospodarki o obiegu zamkniętym. Zgodnie z założeniami KPGO, przede wszystkim należy zapewnić realizację działań znajdujących się najwyżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami - a więc zapobiegać ich wytwarzaniu oraz stworzyć niezbędną infrastrukturę do selektywnego zbierania odpadów u źródła, tak aby zapewnić ich efektywny recykling i osiągnąć założone cele.

Tabela 19. Kierunki interwencji w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2022

Kierunek określony w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2022	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Wspieranie wprowadzania niskoodpadowych technologii produkcji oraz zapewniających wykorzystanie możliwie wszystkich składników stosowanych surowców,	VIII.1.1 Uporządkowanie systemu gospodarowania odpadami na terenie powiatu, VIII.1.2 Usunięcie wyrobów azbestowych z terenu powiatu	spójny
Promowanie zarządzania środowiskowego	VIII.1.1 Uporządkowanie systemu gospodarowania odpadami na terenie powiatu, VIII.1.2 Usunięcie wyrobów azbestowych z terenu powiatu	spójny
Intensywna edukacja ekologiczna promująca zapobieganie powstawaniu odpadów,	VIII.1.1 Uporządkowanie systemu gospodarowania odpadami na terenie powiatu, VIII.1.2 Usunięcie wyrobów azbestowych z terenu powiatu	spójny
Podniesienie stawek opłat za składowanie odpadów, w szczególności zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów ulegających biodegradacji oraz odpadów wcześniej nieprzetworzonych,	VIII.1.1 Uporządkowanie systemu gospodarowania odpadami na terenie powiatu, VIII.1.2 Usunięcie wyrobów azbestowych z terenu powiatu	spójny
Objęcie 100% mieszkańców systemem selektywnego odbierania odpadów komunalnych,	VIII.1.1 Uporządkowanie systemu gospodarowania odpadami na terenie powiatu, VIII.1.2 Usunięcie wyrobów azbestowych z terenu powiatu	spójny
Rozwój czystych technologii.	VIII.1.1 Uporządkowanie systemu gospodarowania odpadami na terenie powiatu, VIII.1.2 Usunięcie wyrobów azbestowych z terenu powiatu	spójny

Zadania wyznaczone w *Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego* w celu ograniczenia emisji odpadów są zgodne z założeniami zawartymi w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2022.

1.3.20 Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów

W Programie przyjęto ogólne podejście do problemu zapobiegania powstawaniu odpadów w odniesieniu do grup odpadów takich, jak: o komunalne, o ulegające biodegradacji, o opakowaniowe, o z wybranych gałęzi przemysłu, o z sektora budownictwa, o niebezpieczne, o inne nie ujęte. Podział ten jest zasadniczo zbieżny z podziałem, jaki przyjęto w KPGO. Opracowanie Programu poprzedzone zostało szczegółową analizą zapisów KPGO w kontekście przepisów dyrektywy 2008/98/WE, przeglądem Wytucznych KE dotyczących przygotowania programów zapobiegania powstawaniu odpadów oraz dokumentów strategicznych UE powiązanych z tematyką ZPO. Analizie poddane zostały także istniejące programy, plany, strategie i inicjatywy w zakresie gospodarki odpadami, zrównoważonego rozwoju, polityki informacyjnej i promocyjnej dot. ochrony środowiska. W niniejszym dokumencie zawarto najważniejsze wnioski wynikające z tych prac.

Podstawowym celem strategicznym dla Polski 2020 jest rozwój zrównoważonej gospodarki opartej na efektywniejszym wykorzystaniu zasobów, poszanowaniu środowiska i osiągnięciu wyższej konkurencyjności, dzięki wykorzystaniu technologii o niższym zapotrzebowaniu na surowce i energię oraz umożliwiającej wykorzystanie surowców wtórnych i odnawialnych źródeł energii. Jednocześnie powinien być realizowany cel społeczny budowy świadomego i odpowiedzialnego społeczeństwa na rzecz zrównoważonego rozwoju poprzez edukację ekologiczną opartą na propagowaniu działań o charakterze niematerialnym np. propagowanie inwestycji w rozwój kompetencji, naukę, rozpowszechnianie kultury, turystyki zamiast dóbr materialnych, ograniczenia zbędnej konsumpcji, uczenia podejmowania świadomych wyborów i wsparciu dobrych praktyk oraz inicjatyw społecznych.

Zapobieganie powstawaniu odpadów powinno być postrzegane jako istotny element w kontekście realizacji celu strategicznego, przy zachowaniu swobody działalności gospodarczej i podejmowanych wyborów w granicach obowiązującego prawa. Zapobieganie powstawaniu odpadów powinno być wynikiem działań ukierunkowanych na kompleksową poprawę efektywności przy uwzględnieniu efektów ekologicznych, ekonomicznych i społecznych.

Cele wyznaczone w Programie odnoszą się do zapobiegania powstawaniu odpadów, natomiast działania służące realizacji tych celów podejmowane są na poziomie wyrobów, materiałów, substancji.

Tabela 20. Kierunki interwencji w Krajowym Programie Zapobiegania Powstawania Odpadów

Kierunek określony w Krajowym Programie Zapobiegania Powstawaniu Odpadów	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Rozwój zrównoważonej gospodarki opartej na efektywniejszym wykorzystaniu zasobów, poszanowaniu środowiska i osiągnięciu wyższej konkurencyjności, dzięki wykorzystaniu technologii o niższym zapotrzebowaniu na surowce i energię oraz umożliwiającej	I.1.5 Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii, VIII.1.1 Uporządkowanie systemu gospodarowania odpadami na terenie powiatu	spójny

Kierunek określony w Krajowym Programie Zapobieganiu Powstawaniu Odpadów	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
wykorzystanie surowców wtórnych i odnawialnych źródeł energii.		
Budowa świadomego i odpowiedzialnego społeczeństwa na rzecz zrównoważonego rozwoju poprzez edukację ekologiczną opartą na propagowaniu działań o charakterze niematerialnym np. propagowanie inwestycji w rozwój kompetencji, naukę, rozpowszechnianie kultury, turystyki zamiast dóbr materialnych, ograniczenia zbędnej konsumpcji, uczenia podejmowania świadomych wyborów i wsparciu dobrych praktyk oraz inicjatyw społecznych.	Wszystkie cele POŚ dla powiatu łosickiego	Zagadnienia edukacji ekologicznej zawarte są we wszystkich 13 celach POŚ dla powiatu łosickiego.
Zmniejszenie ilości zbieranych zmieszanych odpadów komunalnych	VIII.1.1 Uporządkowanie systemu gospodarowania odpadami na terenie powiatu	spójny

Zadania wyznaczone w *Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego* w celu ograniczenia emisji odpadów są zgodne z założeniami zawartymi w Krajowym Programie Zapobieganiu Powstawaniu Odpadów.

1.3.21 Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Tabela 21. Cele i kierunki określone w Krajowym Programie Zapobieganiu Powstawaniu Odpadów

Kierunek określony w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Ograniczenie zrzutów związków azotu i fosforu oraz zanieczyszczeń biodegradowalnych do wód Morza Bałtyckiego	IV.2.1 Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze ścieków komunalnych i przemysłowych, IV.2.2 Utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych, V.2.1 Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki ściekami socjalno - bytowymi	-

Zadania wyznaczone w *Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego* w celu oczyszczania ścieków komunalnych są zgodne z założeniami zawartymi w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

1.3.22 Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020

Celem głównym programu jest wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Cel główny POIŚ wynika z jednego z trzech priorytetów Strategii Europa 2020, którym jest wzrost zrównoważony rozumiany jako wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku

i bardziej konkurencyjnej, w której cele środowiskowe są dopełnione działaniami na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Priorytet ten został oparty na równowadze oraz wzajemnym uzupełnianiu się działań w trzech podstawowych obszarach:

- czystej i efektywnej energii, w tym efektywności energetycznej, ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych, rozwoju energii ze źródeł odnawialnych oraz integracji i poprawy funkcjonowania europejskiego rynku energii;
- adaptacji do zmian klimatu oraz efektywnego korzystania z zasobów, wzmocnieniu odporności systemów gospodarczych na zagrożenia związane z klimatem oraz zwiększeniu możliwości zapobiegania zagrożeniom (zwłaszcza zagrożeniom naturalnym) i reagowania na nie;
- konkurencyjności, w tym wnoszeniu istotnego wkładu w utrzymanie przez UE prowadzenia na światowym rynku technologii przyjaznych środowisku, zapewniając jednocześnie efektywne korzystanie z zasobów i usuwając przeszkody w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych.

Tabela 22. Kierunki interwencji w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2014 - 2020

Kierunek określony w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2014 - 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu	Wszystkie cele POŚ dla powiatu łosickiego	Spójny. Wszystkie cele POŚ służą ochronie środowiska, wszystkie obejmują zagadnienia adaptacji do zmian klimatu.
Poprawa bezpieczeństwa energetycznego	I.1.5 Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii, III.1.1 Utrzymanie dobrego stanu technicznego sieci elektroenergetycznej, III.1.2 Stała kontrola potencjalnych źródeł pól elektroenergetycznych oraz minimalizacja ich oddziaływania na zdrowie człowieka i środowisko	spójny
Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury	IV.1.1 Minimalizacja zagrożenia klęskami powodzi i suszy, IX.1.1 Zachowanie systemu obszarów cennych przyrodniczo, IX.1.2 Ochrona i utrzymanie zieleni na terenach zurbanizowanych	Cele wyznaczone w POŚ są spójne poprzez zapewnienie ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.
Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska	I.1.2 Poprawa efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z systemów grzewczych, I.1.3 Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z emisji liniowej, I.1.4 Ograniczanie emisji przemysłowej, IV.2.2 Utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych, IX.1.1 Zachowanie systemu obszarów cennych przyrodniczo, IX.1.2 Ochrona i utrzymanie zieleni na terenach zurbanizowanych	-

Zadania wyznaczone w *Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego* w celu ograniczenia niskiej emisji są zgodne z założeniami zawartymi w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020.

1.3.23 Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014 – 2020

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 którego głównym celem jest inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy, stanowi narzędzie realizacji polityki rozwoju prowadzonej przez Samorząd Województwa Mazowieckiego. Dokument uwzględnia cele tematyczne zdefiniowane przez Komisję Europejską oraz odpowiada na zidentyfikowane wyzwania regionu w zakresie stymulowania rozwoju społecznego i gospodarczego, w powiązaniu z celami nakreślonymi przez Strategię Europa 2020.

Tabela 23. Cele Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014 - 2020

Kierunek określony w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Mazowieckiego na lata 2014 - 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Oś priorytetowa – Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna	1.2 Poprawa efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z systemów grzewczych, I.1.3 Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z emisji liniowej, I.1.4 Ograniczanie emisji przemysłowej, I.1.5 Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii, I.1.6 Wzrost udziału ekologicznych środków transportu	spójny
Oś priorytetowa – Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów Cel szczegółowy: Zwiększony udział unieszkodliwionych odpadów komunalnych i niebezpiecznych (azbest)	VIII.1.1 Uporządkowanie systemu gospodarowania odpadami na terenie powiatu, VIII.1.2 Usunięcie wyrobów azbestowych z terenu powiatu	spójny
Oś priorytetowa – Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów Cel szczegółowy: Zwiększony odsetek ludności korzystającej z systemu oczyszczania ścieków zgodnego z dyrektywą dotyczącą ścieków komunalnych	V.2.1 Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki ściekami socjalno - bytowymi	spójny
Oś priorytetowa – Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów Cel szczegółowy: zwiększona atrakcyjność obiektów kulturowych regionu	IX.1.1 Zachowanie systemu obszarów cennych przyrodniczo, IX.1.2 Ochrona i utrzymanie zieleni na terenach zurbanizowanych	spójny

Zadania wyznaczone w *Programie Ochrony Środowiska w Powiatu Łosickiego* w celu ograniczenia niskiej emisji są zgodne z założeniami zawartymi w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Mazowieckiego na lata 2014 – 2020.

1.3.24 Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2015 – 2020

Celem nadrzędnym Programu jest poprawa stanu różnorodności biologicznej i pełniejsze powiązanie jej ochrony z rozwojem społeczno-gospodarczym kraju. Ten cel, jak również cele strategiczne oraz zadania zawarte w Planie działań, są rezultatem dyskusji i konsultacji przeprowadzonych z przedstawicielami środowisk zainteresowanych instytucjonalnie zobowiązaniami wynikającymi z Programu.

Tabela 24. Cele Programu ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2015 - 2020

Cele wyznaczone w Programie ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2015 - 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Cel strategiczny A: Podniesienie poziomu wiedzy oraz kształtowanie postaw społeczeństwa związanych z włączaniem się do działań na rzecz różnorodności biologicznej.	IX.1.1 Zachowanie systemu obszarów cennych przyrodniczo, IX.1.2 Ochrona i utrzymanie zieleni na terenach zurbanizowanych	spójny
Cel strategiczny B: Włączenie wybranych sektorów gospodarki w działania na rzecz różnorodności biologicznej	IX.1.1 Zachowanie systemu obszarów cennych przyrodniczo, IX.1.2 Ochrona i utrzymanie zieleni na terenach zurbanizowanych	spójny
Cel strategiczny C: Zachowanie i przywracanie populacji zagrożonych gatunków i siedlisk	IX.1.1 Zachowanie systemu obszarów cennych przyrodniczo, IX.1.2 Ochrona i utrzymanie zieleni na terenach zurbanizowanych	spójny
Cel strategiczny D: Efektywne zarządzanie zasobami przyrodniczymi	IX.1.1 Zachowanie systemu obszarów cennych przyrodniczo, IX.1.2 Ochrona i utrzymanie zieleni na terenach zurbanizowanych	spójny
Cel strategiczny E: Utrzymanie i odbudowa ekosystemów oraz ich usług	IX.1.1 Zachowanie systemu obszarów cennych przyrodniczo, IX.1.2 Ochrona i utrzymanie zieleni na terenach zurbanizowanych	spójny
Cel strategiczny F: Ograniczenie presji gatunków inwazyjnych i konfliktowych	IX.1.1 Zachowanie systemu obszarów cennych przyrodniczo, IX.1.2 Ochrona i utrzymanie zieleni na terenach zurbanizowanych	spójny

Cele wyznaczone w *Programie Ochrony Środowiska w Powiatu Łosickiego* są zgodne z celami Programu ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2015 – 2020.

1.3.25 Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do 2030 r.

Opracowanie Strategicznego Planu Adaptacji wynika ze stanowiska rządu przyjętego w dniu 19.03.2010 roku jako wypełnienie postanowień dokumentu strategicznego Komisji Europejskiej – Białej Księgi w sprawie adaptacji do zmian klimatu. Głównym celem SPA2020 jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu. W dokumencie wskazano priorytetowe kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć do 2020 roku w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach, takich jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża.

Miasto Łosice realizując zadania *Programu Ochrony Środowiska* odwołuje się do kierunków działań adaptacyjnych, które wyznaczają cele zawarte w SPA.

Tabela 25. Kierunki interwencji w SPA do roku 2020 z perspektywą do 2030 roku

Kierunek określony w SPA	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Cel strategiczny G: Ograniczenie i łagodzenie skutków zmian klimatycznych	Wszystkie cele POŚ dla powiatu łosickiego	-
Cel strategiczny H: Ochrona różnorodności biologicznej poprzez rozwój współpracy międzynarodowej	IX.1.1 Zachowanie systemu obszarów cennych przyrodniczo, IX.1.2 Ochrona i utrzymanie zieleni na terenach zurbanizowanych	spójny
Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska	Wszystkie cele POŚ dla powiatu łosickiego	-
Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich	Wszystkie cele POŚ dla powiatu łosickiego	-
Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu	I.1.3 Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z emisji liniowej	spójny
Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu	Wszystkie cele POŚ dla powiatu łosickiego	-
Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu	Wszystkie cele POŚ dla powiatu łosickiego	-
Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu	Wszystkie cele POŚ dla powiatu łosickiego	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego obejmuje działania, które wpisują się w kierunki interwencji zawarte w Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do 2030 r.

1.3.26 Program wodno – środowiskowy kraju

Program wodno – środowiskowy kraju (PWŚK) jako jeden z podstawowych dokumentów planistycznych, opracowany zgodnie z zapisami art. 113a ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – *Prawo wodne* (Dz.U. z 2017 r. poz.1121.), stanowi realizację wymagań wskazanych w Dyrektywie 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, tzw. Ramowej Dyrektywie Wodnej (RDW) w zakresie konieczności opracowania programów działań.

PWŚK stanowi uporządkowany zbiór działań, których realizacja pozwoli na osiągnięcie przez wody celów środowiskowych.

Tabela 26. Cele wyznaczone w Programie wodno – środowiskowym kraju

Kierunek określony w Programie wodno – środowiskowym kraju	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
1. Niepogarszanie stanu części wód.	IV.2.1 Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze ścieków komunalnych i przemysłowych, IV.2.2 Utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych	spójny
2. Osiągnięcie dobrego stan wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla wód powierzchniowych, dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych.	IV.2.2 Utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych	spójny
3. Spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawie, w odniesieniu do obszarów chronionych (w tym wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie).	IV.2.2 Utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych	spójny

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego obejmuje działania, które wpisują się w kierunki interwencji zawarte w Programie wodno-środowiskowym kraju.

1.3.27 Plan gospodarowania wodami na obszarach dorzecza Wisły

Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE (RDW) z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, wprowadza system planowania

gospodarowania wodami w podziale na obszary dorzeczy. Dla potrzeb osiągnięcia dobrego stanu wód oblicuje państwa członkowskie do opracowywania planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz programów wodno-środowiskowych kraju.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły został zatwierdzony przez Radę Ministrów 18 października 2016 r. i opublikowany w Monitorze Polskim poz. 1911 z 2016 r. Plan jest podsumowaniem każdego z 6-letnich cykli planistycznych wymaganych Dyrektywą 2000/60/WE tzw. Ramową Dyrektywą Wodną (2003-2009; 2009-2015; 2015-2021; 2021-2027) i stanowić powinien podstawę podejmowania wszelkich decyzji mających wpływ na stan zasobów wodnych i zasady gospodarowania nimi w przyszłości.

W „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” ustanowiono cele środowiskowe dla jednolitych części wód. Przy ustalaniu celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych brano pod uwagę aktualny stan JCWP w związku z wymaganym zgodnie z RDW warunkiem niepogarszania ich stanu. Dla jednolitych części wód, będących obecnie w bardzo dobrym stanie/potencjale ekologicznym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu/potencjału. Ponadto, ustalając cele uwzględniano także różnicę pomiędzy naturalnymi, a silnie zmienionymi oraz sztucznymi częściami wód. Dla naturalnych części wód celem będzie osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, dla silnie zmienionych i sztucznych części wód – co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. Ponadto, w obydwu przypadkach, w celu osiągnięcia dobrego stanu/potencjału konieczne będzie dodatkowo utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego.

Przy realizacji zadań zapisanych w *Programie* nie przewiduje się nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły”. Większość jednolitych części wód powierzchniowych mają status zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych. Jednak *Program Ochrony Środowiska* ma na celu poprawę stanu i jakości środowiska, zawiera zadania służące długookresowej poprawie jakości środowiska, a co z tym związane również ograniczeniu negatywnego oddziaływania bytowania człowieka na wody powierzchniowe. W wyniku realizacji *Programu* planuje się podjęcie działań, które mogą w sposób chwilowy, krótkoterminowy i odwracalny negatywnie oddziaływać na środowisko wodne. Ostatecznie jednak te zadania będą oddziaływać w sposób długoterminowy, stały i pozytywny. Do zadań takich należą budowa urządzeń sieciowych takich jak wodociąg i kanalizacja, modernizacja dróg, jednak te działania w dłuższej perspektywie przyczynią się do poprawy jakości środowiska, a w efekcie w sposób pośredni do osiągnięcia celów środowiskowych, zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” analizowanych w niniejszej Prognozie.

Powiat Łosice realizując zadania *Programu Ochrony Środowiska* wpisuje się w cele Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły.

Tabela 27. Cele określone w Planie Gospodarowania Wodami na obszarach dorzecza Wisły

Cele określone w Planie Gospodarowania Wodami na obszarach dorzecza Wisły	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Określenie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych	IV.2.2 Utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych	spójny

Cele określone w Planie Gospodarowania Wodami na obszarach dorzecza Wisły	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych,	IV.2.2 Utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych	spójny
Zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych (z zastrzeżeniami wymienionymi w RDW),	IV.2.2 Utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych	spójny
Zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych,	IV.2.2 Utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych	spójny
Wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego w skutek działalności człowieka.	IV.2.2 Utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych	spójny

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego obejmuje działania, które wpisują się w cele określone w Planie Gospodarowania Wodami na obszarach dorzecza Wisły.

1.3.28 Plan zarządzania ryzykiem powodziowym na obszarze dorzecza Wisły

Celem Planu zarządzania ryzykiem powodziowym na poziomie Regionu Wodnego, ograniczającym potencjalne negatywne skutki powodzi dla zdrowia i życia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, jest opracowanie programu działań kluczowych (wysokopriorytetowych), zmierzających do zmniejszenia występującego zagrożenia na obszarze wszystkich ONNP wskazanych we Wstępnej ocenie ryzyka powodziowego w pierwszym cyklu planistycznym. Założeniem Planu jest realizacja zaplanowanych przedsięwzięć w 6-letnim cyklu planistycznym. Ważne jest zapobieganie występowaniu powodzi oraz ochrona obszarów, które mogą ucierpieć na skutek powodzi. Kluczowe znaczenie ma również przygotowanie administracji oraz obywateli do coraz efektywniejszego radzenia sobie w przypadku wystąpienia powodzi.

Tabela 28. Cele określone w Planie zarządzania ryzykiem powodziowym

Cele określone w Planie zarządzania ryzykiem powodziowym	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
1.2. Wyeliminowanie/unikanie wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią	IV.1.1 Minimalizacja zagrożenia klęskami powodzi i suszy, X.1.1 Zminimalizowanie ryzyka wystąpienia zdarzeń mogących powodować poważną awarię oraz ograniczenie jej skutków dla ludzi i środowiska	spójny
2.1 Ograniczanie istniejącego zagrożenia powodziowego.	IV.1.1 Minimalizacja zagrożenia klęskami powodzi i suszy, X.1.1 Zminimalizowanie ryzyka wystąpienia zdarzeń mogących powodować poważną awarię oraz ograniczenie jej skutków dla ludzi i środowiska	spójny
2.3 Ograniczanie wrażliwości obiektów i społeczności.	IV.1.1 Minimalizacja zagrożenia klęskami powodzi i suszy, X.1.1 Zminimalizowanie ryzyka wystąpienia	spójny

Cele określone w Planie zarządzania ryzykiem powodziowym	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
	zdarzeń mogących powodować poważną awarię oraz ograniczenie jej skutków dla ludzi i środowiska	
3.5. Budowa instrumentów prawnych i finansowych zniechęcających lub skłaniających do określonych zachowań zwiększających bezpieczeństwo powodziowe,	IV.1.1 Minimalizacja zagrożenia klęskami powodzi i suszy, X.1.1 Zminimalizowanie ryzyka wystąpienia zdarzeń mogących powodować poważną awarię oraz ograniczenie jej skutków dla ludzi i środowiska	spójny
3.6 Budowa programów edukacyjnych poprawiających świadomość i wiedzę na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego	IV.1.1 Minimalizacja zagrożenia klęskami powodzi i suszy, X.1.1 Zminimalizowanie ryzyka wystąpienia zdarzeń mogących powodować poważną awarię oraz ograniczenie jej skutków dla ludzi i środowiska	spójny
3.6 Budowa programów edukacyjnych poprawiających świadomość i wiedzę na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego	IV.1.1 Minimalizacja zagrożenia klęskami powodzi i suszy, X.1.1 Zminimalizowanie ryzyka wystąpienia zdarzeń mogących powodować poważną awarię oraz ograniczenie jej skutków dla ludzi i środowiska	spójny

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego obejmuje działania, które wpisują się w cele określone w Planie Zarządzania Ryzykiem Powodziowym.

1.3.29 Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku

Zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi, strategia rozwoju województwa jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa, określającym kierunki polityki rozwoju, prowadzonej w długim okresie programowania. Strategia wskazuje główne wyzwania, a także cele rozwojowe regionu do zrealizowania przez samorząd województwa oraz inne podmioty. Stanowi ważny punkt odniesienia dla dokumentów programowych i planistycznych tworzonych na poziomie regionalnym oraz lokalnym.

W zaktualizowanej Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do 2030 roku przyjęto nowe podejście do polityki rozwoju regionu. Układ jej celów ma charakter hierarchiczno-horizontalny. W dokumencie przedstawiono wizję, określono cel nadrzędny (główny), któremu podporządkowano cele strategiczne spójne z długookresowymi priorytetami rozwoju regionalnego. Strategia uwzględnia także wymiar terytorialny – odrębne działania zostały określone dla miast, w tym Warszawy z Obszarem Metropolitalnym Warszawy (OMW), inne dla obszarów wiejskich.

Tabela 29. Cele w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030 roku

Cele określone w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia	Wszystkie cele POŚ dla powiatu łosickiego	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030.

1.3.31 Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego stanowi wykładnię polityki przestrzennej w stosunku do której wszystkie siły polityczne skupione w Sejmiku osiągnęły porozumienie i wyraziły wolę jej realizacji. Priorytetowym celem tej polityki jest stwarzanie warunków do osiągnięcia spójności terytorialnej oraz trwałego i zrównoważonego rozwoju Mazowsza, poprawy warunków życia jego mieszkańców oraz zwiększania konkurencyjności naszego regionu.

Głównym celem Planu jest określenie polityki przestrzennej dla Mazowsza, polegającej na ustaleniu zasad organizacji struktury przestrzennej województwa w zakresie:

- podstawowych elementów sieci osadniczej,
- rozmieszczenia infrastruktury technicznej i społecznej,
- wymagań dotyczących ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Plan, oprócz celu głównego, spełnia również funkcję koordynacji ponadlokalnych programów zagospodarowania przestrzennego. Funkcja koordynacyjna Planu wynika z konieczności uwzględniania w polityce przestrzennej województwa zamierzeń innych podmiotów gospodarki przestrzennej, działających w sektorze publicznym i prywatnym.

Plan realizuje ponadto cel poznawczy poprzez dostarczenie wiedzy na temat przestrzennych uwarunkowań rozwoju województwa mazowieckiego.

W ujęciu generalnym Plan będzie pełnił następujące funkcji:

- regulacyjną, polegającą na wyznaczeniu wiążących ustaleń dla jednostek podporządkowanych Samorządowi Województwa Mazowieckiego w zakresie realizacji działań i zadań określonych w Planie,
- koordynacyjną, polegającą na koordynacji ponadlokalnych programów przedsięwzięć publicznych i oddziaływaniu Planu na zachowania innych podmiotów polityki (gospodarki) przestrzennej,
- negocjacyjno-ofertową, polegającą na wykorzystaniu Planu jako płaszczyzny uzgadniania celów wojewódzkiej polityki przestrzennej z politykami gmin i powiatów,
- promocyjno-edukacyjną, polegającą na wykorzystaniu Planu jako podstawy do tworzenia pożądanego – z punktu widzenia strategicznych celów rozwoju – wizerunku regionu.

Tabela 30. Cele w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego

Cele określone w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Ukierunkowanie działań dotyczących rozwoju gospodarczego, postępu cywilizacyjnego, kultury i ochrony środowiska	Wszystkie cele POŚ dla powiatu łosickiego	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego.

1.3.32 Program zwiększenia lesistości dla Województwa Mazowieckiego do 2020 roku

„Program zwiększania lesistości dla Województwa Mazowieckiego do roku 2020”, został opracowywany przez zespół Narodowej Fundacji Ochrony Środowiska i Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Warszawie działający na zlecenie Zarządu Województwa Mazowieckiego na podstawie umowy nr 2/OŚ.Ś.I/W/06 z 28 kwietnia 2006.

W *Programie Ochrony Środowiska* przyjęto wskaźnik lesistości Mazowsza równy 25%.

Zasadniczym celem Programu zwiększania lesistości dla Województwa Mazowieckiego do roku 2020 jest wskazanie rejonów gdzie rekomendowane jest zwiększanie powierzchni zalesionych i zadrzewionych oraz określenie zasad prowadzenia zalesień.

Tabela 31. Cele w Programie zwiększenia lesistości dla Województwa Mazowieckiego do 2020 roku

Cele określone w Programie zwiększenia lesistości dla województwa mazowieckiego do 2020 roku	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Wskazanie rejonów gdzie rekomendowane jest zwiększanie powierzchni zalesionych i zadrzewionych oraz określenie zasad prowadzenia zalesień.	IX.1.1 Zachowanie systemu obszarów cennych przyrodniczo, IX.1.2 Ochrona i utrzymanie zieleni na terenach zurbanizowanych	spójny

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Programie zwiększania lesistości dla województwa mazowieckiego do 2020 roku.

1.3.33 Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego 2022

Plan obejmuje pełen zakres zadań koniecznych do zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w województwie mazowieckim w sposób, który gwarantuje ochronę środowiska oraz uwzględnia obecne i przyszłe możliwości, a także uwarunkowania ekonomiczne oraz poziom technologiczny istniejącej infrastruktury.

Tabela 32. Cele w Planie Gospodarki Odpadami dla województwa mazowieckiego

Cele określone w Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego 2022	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Jednym z celów PGO WM 2022 jest usprawnienie działań, zgodnych z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, systemu gospodarki odpadami komunalnymi w województwie : 5.1.2) zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami	VIII.1.1 Uporządkowanie systemu gospodarowania odpadami na terenie powiatu, VIII.1.2 Usunięcie wyrobów azbestowych z terenu powiatu,	Spójny

Cele określone w Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego 2022	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
ulegającymi biodegradacji; 5.1. 3) doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami. 5.1. 4) zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie) 5.3. Odpady zawierające azbest – zgodnie z Program Oczyszczania Kraju z Azbestu		

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Planie Gospodarowania Odpadami dla Województwa Mazowieckiego.

3.1.34 Program Ochrony Powietrza dla strefy mazowieckiej wraz z planem działań krótkoterminowych

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego, przyjęty został uchwałą nr 65/2004 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 7 czerwca 2004 roku, obecnie przygotowywana jest aktualizacja dokumentu. Dokument ten wyznacza cele i kierunki rozwoju regionu w układzie przestrzennym, zawiera uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne rozwoju województwa mazowieckiego, cele oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego, w tym inwestycje celu publicznego o charakterze ponadlokalnym.

Przyjęto, że misją Planu jest: stworzenie warunków do osiągnięcia spójności terytorialnej oraz trwałego i zrównoważonego rozwoju województwa mazowieckiego, poprawy warunków życia jego mieszkańców, stałego zwiększania efektywności procesów gospodarczych i konkurencyjności regionu.

Do celów istotnych z punktu widzenia Programu Ochrony Powietrza, poprzez które ta misja będzie realizowana można zaliczyć:

1. Zapewnienie większej spójności przestrzeni województwa i stwarzanie warunków do wyrównywania dysproporcji rozwojowych, który będzie realizowany poprzez:

- rozbudowę i modernizację infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej;

2. Zapewnienie zrównoważonego i harmonijnego rozwoju województwa poprzez zachowanie właściwych relacji pomiędzy poszczególnymi systemami i elementami zagospodarowania przestrzennego, który będzie realizowany poprzez:

- wzrost bezpieczeństwa ekologicznego;

3. Zwiększenie konkurencyjności regionu i poprawa warunków życia, który będzie realizowany poprzez:

- likwidację barier infrastrukturalnych oraz wzmacnianie międzynarodowych i krajowych korytarzy transportowych.

Tabela 33. Cele w Programie Ochrony Powietrza dla strefy mazowieckiej wraz z planem działań krótkoterminowych

Cele określone w Programie Ochrony Powietrza dla strefy w województwie mazowieckim	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Ocena jakości powietrza	I.1. Poprawa jakości powietrza	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Programie Ochrony Powietrza dla strefy mazowieckiej wraz z planem działań krótkoterminowych.

1.3.35 Program możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla województwa mazowieckiego

Opracowanie „Program możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla Województwa Mazowieckiego” miało na celu:

- Identyfikację zasobów energii odnawialnej na terenie województwa;
- Identyfikację zakresu wykorzystania zasobów energii odnawialnej w chwili obecnej;
- Wskazanie obszarów szczególnie predestynowanych dla wykorzystania zasobów energii odnawialnej;
- oraz obszarów wykluczenia dla inwestycji;
- Opracowanie zagadnień formalno-prawnych związanych z budową źródeł energii wykorzystujących;
- energię odnawialną;
- Omówienie dostępnych źródeł finansowania projektów;
- Ocenę kosztów pozyskania energii z poszczególnych źródeł.

Celem Programu możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla województwa mazowieckiego jest oszacowanie zasobów i wskazanie obszarów preferowanych dla rozwoju odnawialnych źródeł energii w województwie mazowieckim. Wyniki opracowania mogą posłużyć za materiał pomocniczy w wykorzystaniu odnawialnych nośników energii dla samorządów terytorialnych oraz przyszłych inwestorów. Tak ujęty Program może być wykorzystany jako główny instrument dla tworzenia programów wykorzystania odnawialnych źródeł w skali powiatu lub gminy.

Należy bowiem pamiętać, iż oszacowanie rzeczywistych zasobów może być precyzyjnie określone tylko na szczeblu lokalnym lub regionalnym.

Cele i priorytety rozwoju energetyki na bazie odnawialnych źródeł energii w województwie wynikają z obowiązujących aktów prawnych, programów wyższego rzędu oraz dokumentów planistycznych uwzględniających tę problematykę.

Podstawowym i najważniejszym dokumentem w dziedzinie energetyki jest ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2017 r. poz. 220, 791, 1089, 1387). Zawiera ona wszelkie definicje i uwarunkowania związane z energetyką, również zagadnienia dotyczące

odnawialnych źródeł energii. Ważnym dokumentem strategicznym określającym rozwój energetyki odnawialnej są Założenia polityki energetycznej Polski do 2025 roku – dokument przyjęty 4 stycznia 2005 roku przez Radę Ministrów. Określają one główne cele i strategiczne kierunki działania państwa, aktualny stan gospodarki energetycznej, prognozy krajowego zapotrzebowania na paliwa i energię oraz ocenę bezpieczeństwa energetycznego. Według dokumentu celem strategicznym polityki państwa jest wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii i uzyskanie 7,5% udziału energii pochodzącej z tych źródeł w bilansie energii pierwotnej.

W tym celu określono działania w następujących kierunkach:

- utrzymanie stabilnych mechanizmów wsparcia wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- wykorzystanie biomasy do produkcji energii elektrycznej i ciepła (zakłada się, że w Polsce biomasa;
- będzie stanowić podstawowy kierunek rozwoju OZE);
- intensyfikację wykorzystania małej energetyki wodnej;
- wzrost wykorzystania energetyki wiatrowej;
- zwiększenie udziału biokomponentów w rynku paliw ciekłych;
- rozwój przemysłu na rzecz energetyki odnawialnej.

Tabela 34. Cele w Programie możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla województwa mazowieckiego

Cele w Programie możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla województwa mazowieckiego	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Wskazanie obszarów preferowanych dla rozwoju odnawialnych źródeł energii	I.1.5 Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Programie możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla województwa mazowieckiego.

1.3.36 Program małej retencji dla Województwa Mazowieckiego

Programy rozwoju małej retencji są traktowane jako kompleksowe wielokierunkowe działania w granicach zlewni rzecznych z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczych i gospodarczych.

Podstawowe elementy małej retencji planowane do realizacji i przedstawione w Programie obejmują:

- budowę, odbudowę małych zbiorników wodnych;
- budowę urządzeń piętrzących na ciekach;
- budowę urządzeń piętrzących rowach, na obiektach odwadnianych położonych na gruntach torfowych.

Tabela 35. Cele w Programie małej retencji Województwa Mazowieckiego

Cele w Programie małej retencji województwa mazowieckiego	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Waloryzacja obszaru województwa pod względem potrzeb zwiększania retencji wodnej, wynikających z przyrodniczych i gospodarczych uwarunkowań, przeprowadzona, w opracowanym w tym celu, systemie informacji przestrzennej.	IV.2.1 Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze ścieków komunalnych i przemysłowych, V.1.1 Ograniczenie wykorzystywania zasobów wód podziemnych i powierzchniowych, V.2.1 Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki ściekami socjalno – bytowymi,	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Programie małej retencji województwa mazowieckiego.

1.3.37 Plan utrzymania wód obejmujący obszar Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie

Plan utrzymania wód jest dokumentem planistycznym w gospodarowaniu wodami, który realizuje zapisy art. 22 i art. 114b ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2017 r. poz.1121 ze zm.) i jest przyjmowany przez dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej w drodze aktu prawa miejscowego. Obecnie obowiązujące rozporządzenie nr 22/2016 z dnia 30 grudnia 2016r..

Dyrektor RZGW w Warszawie przygotowuje plan utrzymania wód w regionie wodnym Warty, uwzględniający propozycje działań przekazanych przez marszałków województw.

Utrzymanie wód, zgodnie z art. 21-22 ww. ustawy stanowi obowiązek ich właściciela i polega na zachowaniu stanu dna lub brzegów oraz na remoncie lub konserwacji istniejących budowli regulacyjnych i urządzeń wodnych. Utrzymanie wód publicznych obejmuje działania wynikające m.in. z planu utrzymania wód i jest realizowane poprzez:

- wykaszanie roślin z dna oraz brzegów śródlądowych wód powierzchniowych;
- usuwanie roślin pływających i korzeniących się w dnie śródlądowych wód powierzchniowych,
- usuwanie drzew i krzewów porastających dno oraz brzegi śródlądowych wód powierzchniowych;
- usuwanie z śródlądowych wód powierzchniowych przeszkód naturalnych oraz wynikających z działalności człowieka;
- zasypywanie wyrw w brzegach i dnie śródlądowych wód powierzchniowych oraz przez ich zabudowę biologiczną,;
- udrażnianie śródlądowych wód powierzchniowych przez usuwanie zatorów utrudniających swobodny przepływ wód oraz usuwanie namulów i rumoszu;
- remont lub konserwację stanowiących własność właściciela wody:
 - a) budowli regulacyjnych oraz ubezpieczeń w obrębie tych budowli,
 - b) urządzeń wodnych,

- rozbiórkę lub modyfikację tam bobrowych oraz zasypywanie nor bobrów w brzegach śródlądowych wód powierzchniowych.

Plan utrzymania wód opracowano z uwzględnieniem potrzeb z zakresu ochrony przed powodzią, konieczności osiągnięcia celów środowiskowych i ochrony wód, przesłanek dopuszczalności nieosiągnięcia dobrego stanu ekologicznego oraz niezapobieżenia pogorszeniu stanu ekologicznego oraz dobrego potencjału ekologicznego, o których mowa w art. 38j ust. 1 ustawy *Prawo wodne*.

Plan, zgodnie z zapisami art. 114b ust. 1 ww. ustawy, zawiera:

- Określenie odcinków śródlądowych wód powierzchniowych, w obrębie których występują zagrożenia dla swobodnego przepływu wód oraz spływu lodów, wraz z identyfikacją tych zagrożeń,
- Wykaz będących własnością Skarbu Państwa budowli regulacyjnych i urządzeń wodnych o istotnym znaczeniu dla zarządzania wodami.

Wykaz planowanych działań, o których mowa w art. 22 ust. 1b, obejmujący:

- wskazanie podmiotów odpowiedzialnych za realizację działań,
- uzasadnienie konieczności realizacji działań, z uwzględnieniem spodziewanych efektów ich realizacji,
- jeżeli to możliwe, szacunkową analizę kosztów i korzyści wynikających z planowanych działań,
- w przypadku działań, o których mowa w art. 22 ust. 1b pkt 3, 6 i 7 – zakres, rozmiar przybliżoną lokalizację działań oraz terminy i sposoby ich prowadzenia.

PUW wskazuje działania administratorów wód, realizujące utrzymanie właściwego stanu wód powierzchniowych, które stanowi ich obowiązek. Działania te zgodnie z art. 22 ust. 1a ustawy *Prawo wodne* mają na celu zapewnienie:

- ochrony przed powodzią lub usuwania skutków powodzi,
- spływu lodu oraz przeciwdziałania powstawaniu niekorzystnych zjawisk lodowych,
- warunków korzystania z wód, w tym utrzymywania zwierciadła wody na poziomie umożliwiającym funkcjonowanie urządzeń wodnych, obiektów mostowych, rurociągów, linii energetycznych, linii telekomunikacyjnych oraz innych urządzeń,
- warunków eksploatacyjnych śródlądowych dróg wodnych, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 42 ust. 4 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej,
- działania urządzeń wodnych, w szczególności ich odpowiedniego stanu technicznego i funkcjonalnego,
- powinny umożliwiać osiągnięcie celów środowiskowych określonych w art. 38d ust 1 i 2, art. 38e ust. 1 oraz w art. 38f ust. 1.

Tabela 36. Cele w Planie utrzymania wód obejmującego obszar Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie

Cele w Planie utrzymania wód obejmującego obszar Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Utrzymanie dobrego stanu wód śródlądowych RZGW w Warszawie	IV.2.1 Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze ścieków komunalnych i przemysłowych IV.2.2 Utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego obejmuje cele, które są zgodne z założeniami zawartymi w Planie utrzymania wód obejmującego obszar Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie.

1.3.38 Program Ochrony Środowiska dla Województwa Mazowieckiego na lata 2011 – 2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 roku

Przedmiotowy program określa zakres działań prowadzących do poprawy stanu jakości wszystkich komponentów środowiska.

Tabela 37. Cele w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Mazowieckiego na lata 2011 – 2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 roku

Cele w Planie utrzymania wód obejmującego obszar Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Poprawa jakości powietrza	I.1. Poprawa jakości powietrza	-
Poprawa jakości wód	IV.2.1 Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze ścieków komunalnych i przemysłowych, IV.2.2 Utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych, V.1.1 Ograniczenie wykorzystywania zasobów wód podziemnych i powierzchniowych,	-
Racjonalna gospodarka odpadami	VIII.1.1 Uporządkowanie systemu gospodarowania odpadami na terenie powiatu	-
Ochrona powierzchni ziemi	VII.1.1 Ochrona gleb użytkowanych rolniczo, VII.1.2 Zapobieganie degradacji powierzchni ziemi	-
Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym	II. 1. Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców powiatu, III. 1. Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na człowieka i środowisko	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Planie utrzymania wód obejmującego obszar Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie.

1.3.39 Plan rozwoju lokalnego Powiatu Łosickiego

Niniejszy dokument przedstawia aktualną sytuację Powiatu Łosickiego oraz główne problemy, z jakimi spotykają się mieszkańcy. Omawia główne zadania stojące przed samorządem w związku z przedstawionymi problemami. Ustala ich ważność oraz rodzaje inwestycji i rozwiązań, jakie powiat zamierza realizować w najbliższym okresie.

Opracowanie miało posłużyć możliwie szerokiemu i kompleksowemu rozpoznaniu obecnego stanu rozwoju, wyodrębnieniu uwarunkowań sprzyjających rozwojowi, bądź też rozwój ograniczających, określeniu mocnych i słabych stron powiatu.

Tabela 38. Cele w Planie rozwoju lokalnego Powiatu Łosickiego

Cele w Planie rozwoju lokalnego powiatu łosickiego	Cele i kierunki określone w POŚ	Uwagi
Poprawa jakości wód powierzchniowych	IV.2.1 Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze ścieków komunalnych i przemysłowych, IV.2.2 Utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych, V.1.1 Ograniczenie wykorzystywania zasobów wód podziemnych i powierzchniowych,	spójny
Zachowanie oraz podwyższenie walorów krajobrazu	IX.1.1 Zachowanie systemu obszarów cennych przyrodniczo, IX.1.2 Ochrona i utrzymanie zieleni na terenach zurbanizowanych	spójny

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego obejmuje działania, które są zgodne z założeniami zawartymi w Planie rozwoju lokalnego powiatu łosickiego.

2. Główne cele oraz zawartość ocenianego dokumentu

2.1 Cel projektowanego dokumentu

Podstawowym celem sporządzenia *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego* jest efektywne zarządzanie ochroną środowiska zgodnie z polityką ochrony środowiska. Dokument ten powinien stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody. *Program Ochrony Środowiska* określa przede wszystkim zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Działania w nim wyznaczone przyczyniają się do osiągnięcia celów środowiskowych wyznaczonych w dokumentach nadrzędnych.

Aby spełnić wymagania dokumentów nadrzędnych w kwestii ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju wyznaczono 12 celów sklasyfikowanych w 10 obszarach interwencji.

Obszary interwencji wraz z wyznaczonymi dla nich celami w *Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024* to:

I . Ochrona klimatu i jakości powietrza:

1) *cel: Poprawa jakości powietrza;*

II. Zagrożenia hałasem:

2) *cel: Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców powiatu;*

III. Pola elektromagnetyczne:

3) *cel: Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na człowieka i środowisko;*

IV. Gospodarowanie wodami:

4) *cel: Ochrona przed powodzią i suszą;*

5) *cel: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód;*

V. Gospodarka wodno-ściekowa:

6) *cel: Optymalizacja zużycia wody;*

7) *cel: Racjonalna gospodarka ściekowa;*

VI. Zasoby geologiczne:

8) *cel: Racjonalne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż;*

VII. Ochrona gleb i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi:

9) *cel: Ochrona gleb i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi;*

VIII. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów:

10) *cel: Racjonalna gospodarka odpadami;*

IX. Zasoby przyrodnicze:

11) *cel: Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz zachowanie walorów przyrodniczych powiatu;*

X. Zagrożenia poważnymi awariami:

12) *cel: Zapobieganie ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.*

2.2 Zawartość ocenianego dokumentu

Struktura *Programu* jest zgodna z Wytycznymi Ministerstwa Środowiska i składa się z następujących części:

- spis treści,
- wykaz skrótów,
- wstęp,
- streszczenie w języku niespecjalistycznym,
- ocena stanu środowiska,
- cele *Programu Ochrony Środowiska*, zadania i ich finansowanie,
- system realizacji *Programu Ochrony Środowiska*,
- spis tabel, rycin i załączników.

Ocena stanu środowiska na terenie powiatu łosickiego została przeprowadzona w oparciu o analizę wyznaczonych obszarów przyszłej interwencji, do których należą:

- ochrona klimatu i jakości powietrza,
- zagrożenia hałasem,
- pola elektromagnetyczne,
- gospodarowanie wodami,
- gospodarka wodno – ściekowa,
- zasoby geologiczne,
- gleby,
- gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zasoby przyrodnicze,
- zagrożenie poważnymi awariami.

W opracowaniu znajduje się ich charakterystyka, ocena stanu aktualnego oraz określenie stanu docelowego. Przy dokonywaniu oceny stanu środowiska ujęte zostały zagadnienia horyzontalne (adaptacja do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, działania edukacyjne oraz monitoring środowiska). Ocena stanu środowiska powinna zostać uzupełniona o prognozę stanu środowiska na lata obowiązywania POŚ.

3. Metody zastosowane przy sporządzaniu Prognozy

W *Prognozie* przeanalizowano oddziaływanie zaproponowanych przedsięwzięć do realizacji w ramach *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego* na poszczególne komponenty środowiska, w tym na zdrowie człowieka, z uwzględnieniem zależności między tymi komponentami.

Zgodnie z zapisami ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405 ze zm.), informacje zawarte w *Prognozie* zostały opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów z nim powiązanych.

Zakres i szczegółowość niniejszej *Prognozy* zostały uzgodnione przez Łosickiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Warszawie oraz Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Warszawie.

Przy sporządzaniu *Prognozy* posłużono się metodą analityczno-syntetyczną. Wykorzystano materiały kartograficzne, opracowania archiwalne i planistyczne z zakresu badań środowiska przyrodniczego na omawianym terenie oraz przeanalizowano harmonogram rzeczowo – finansowy *Programu*. Zastosowana w niniejszym opracowaniu metoda sporządzenia *Prognozy* polegała na kompleksowej analizie oddziaływania poszczególnych zadań zapisanych w harmonogramie *Programu Ochrony Środowiska*, porównaniu obecnego stanu środowiska przyrodniczego na terenie powiatu łosickiego i symulacji wpływu realizacji zadań na poszczególne komponenty środowiska oraz środowiska jako całości.

Do przeprowadzenia *Prognozy* wykorzystano następujące dane:

- dotyczące stanu środowiska na terenie powiatu łosickiego, opracowane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie,
- dane pozyskane z Głównego Urzędu Statystycznego (GUS),
- dane literaturowe,
- obowiązujące normy prawne w zakresie ochrony środowiska.

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko odnosi się do szerokiego spektrum zagadnień. Inaczej niż w przypadku oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć nie ma tu możliwości odniesienia się do konkretnych rozwiązań technicznych. Poziom szczegółowości prowadzonej oceny oddziaływania jest ściśle powiązany z poziomem szczegółowości przedmiotowego *Programu*.

Dyrektywa 2001/42/WE, przy sporządzaniu prognozy oddziaływania dokumentów strategicznych, kładzie nacisk w szczególności na:

- zebranie i przedstawienie danych na temat stanu środowiska, aktualnych problemów i ich prawdopodobnej przyszłej ewolucji,
 - przewidywanie znaczących oddziaływań środowiskowych ocenianego planu lub programu,
 - wskazanie środków łagodzących i sposobu ich monitorowania,
 - konsultacje społeczne z odpowiednimi władzami, jako część procesu oceny,
 - monitoring oddziaływań środowiskowych planu lub programu podczas wdrażania dokumentu.
- Procedura oceny oddziaływania obejmowała etapy przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 39. Etapy procedury strategicznej oceny oddziaływania Programu

Etap SOOS	Cel
Ustalenie kontekstu i celów, określenie aktualnego stanu, zdecydowanie o zakresie	
Zidentyfikowanie innych ważnych planów lub programów i celów ochrony środowiska	Ocena, w jaki sposób <i>Program</i> jest pod wpływem czynników zewnętrznych, jak istniejące ograniczenia zewnętrzne mogą być uwzględnione, pomocne w określaniu celów SOOS
Zebranie informacji bazowych o stanie środowiska	Dostarczenie dowodów dla istniejących problemów środowiskowych, prognozowania oddziaływań na środowisko, zakresu monitoringu, pomoc w określeniu celów SOOS
Zidentyfikowanie problemów środowiskowych	Pomocne przy precyzowaniu oceny i jej pośrednich etapów, uwzględniając dane bazowe, określenie celów SOOS, prognozowaniu oddziaływań, określaniu zakresu monitoringu
Określenie celów SOOS	Dostarczenie instrumentów/środków służących do oszacowania wpływu <i>Programu</i> na środowisko
Konsultacja zakresu SOOS	Zapewnienie, że SOOS obejmuje prawdopodobne znaczące oddziaływania środowiskowe planu lub <i>Programu</i>
Określenie i doprecyzowanie alternatyw i oszacowanie oddziaływań	
Porównanie celów planu lub programu z celami SOOS	Identyfikacja potencjalnych synergii i niespójności pomiędzy celami <i>Programu</i> i celami SOOS
Rozwój strategicznych rozwiązań alternatywnych	Określenie i sprecyzowanie ewentualnych strategicznych alternatyw
Przewidywanie oddziaływań programu uwzględniając alternatywy	Określenie znaczących środowiskowych oddziaływań <i>Programu</i> i jego alternatyw

Etap SOOS	Cel
Oszacowanie efektów planu lub programu, uwzględniając ewentualne alternatywy	Walidacja przewidywanych oddziaływań <i>Programu</i> i jego alternatyw, pomoc przy doprecyzowaniu <i>Programu</i>
Środki łagodzące oddziaływania niekorzystne	Zapewnienie, że oddziaływania niekorzystne zostały zidentyfikowane i potencjalne środki łagodzące zostały rozważone (uwzględnione)
Propozycja wskaźników monitorowania oddziaływań środowiskowych wdrożenia <i>Programu</i>	Wyznaczenie szczegółów, dla których wpływ środowiskowy <i>Programu</i> może zostać oszacowany
Przygotowanie prognozy oddziaływania	
Przygotowanie prognozy oddziaływania	Prezentacja przewidywanych oddziaływań środowiskowych <i>Programu</i> , uwzględniając alternatywy, w formie odpowiedniej dla konsultacji społecznych i decydentów
Konsultacja projektu programu i prognozy oddziaływania	
Konsultacje społeczne, konsultacje z odpowiednimi organami projektu programu oraz prognozy oddziaływania	Zapewnienie udziału społeczeństwa i organów konsultujących oraz możliwości wyrażenia opinii do wniosków płynących SOOS
Oszacowanie znaczących zmian	Zapewnienie, że uwarunkowania środowiskowe jakichkolwiek poważnych zmian w projekcie programu na tym etapie są określone i wzięte pod uwagę
Podjęcie decyzji i dostarczenie informacji	Dostarczenie informacji, w jaki sposób wyniki oceny oddziaływania i konsultacji społecznych zostały wzięte pod uwagę w ostatecznej wersji planu lub programu
Monitoring znaczących oddziaływań na środowisko wdrożenia planu lub programu	
Zdefiniowanie celów i metod monitoringu	Aby określić efekt środowiskowy programu, należy określić gdzie prognozowane oddziaływania są takie jak w rzeczywistości, pomoc w identyfikacji oddziaływań niekorzystnych
Reakcja na oddziaływania niekorzystne	Przygotowanie odpowiedniej reakcji tam gdzie zostały stwierdzone oddziaływania niekorzystne

4. Metody analizy skutków realizacji postanowień Programu oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Ustala się, iż *Prognoza* powinna obejmować obszar całego powiatu wraz z obszarami pozostającymi w zasięgu oddziaływania, wynikającego z realizacji zadań „*Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego na lata 2017 - 2020 z perspektywą na lata 2021-2024*”. W związku z tym obszar objęty *Prognozą* nie może być mniejszy od obszaru będącego przedmiotem tego dokumentu, co jest konieczne zważywszy na wzajemne powiązania poszczególnych elementów środowiska.

W celu dokonania obiektywnej weryfikacji i modyfikacji celów i zadań proponowanych w ramach *Programu* konieczne jest prowadzenie monitoringu, który dostarczy danych niezbędnych do realizacji tych działań. W cyklach czteroletnich będzie oceniany stopień realizacji celów ekologicznych. Ocena ta będzie bazą do ewentualnej korekty celów i strategii ich realizacji. Taka

procedura pozwoli na spełnienie wymagań zapisanych w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2017 r. poz. 519 ze zm.), dotyczących okresu na jaki jest przyjmowany *Program Ochrony Środowiska*.

Nadrzędną zasadą niniejszego opracowania powinna być realizacja wyznaczonych zadań przez określone jednostki, którym poszczególne zadania przypisano. Z punktu widzenia *Programu* w realizacji poszczególnych zadań będą uczestniczyć:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu *Programem*,
- podmioty realizujące zadania *Programu*,
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty *Programu*,
- społeczność powiatu, jako główny podmiot odbierający wyniki działań *Programu*.

Realizacja zadań przyjętych w *Programie* to poprawa stanu środowiska naturalnego na terenie powiatu łosickiego. Zmiany wartości wskaźników i mierników charakteryzujących elementy środowiska będą stanowiły wymierny efekt realizacji jego założeń.

Wdrażanie *Programu* powinno podlegać regularnej ocenie w zakresie:

- efektywności wykonania zadań,
- aktualności zidentyfikowanych problemów ekologicznych oraz adekwatności podjętych działań,
- stopnia realizacji *Programu* w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań i przyjętych celów,
- przyczyn rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- niezbędnych modyfikacji i aktualizacji *Programu*.

Zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* organ wykonawczy powiatu sporządza co dwa lata raporty z wykonania *Programu Ochrony Środowiska*, które następnie przedstawia radzie powiatu.

W *Programie* zostały określone zasady oceny i monitorowania efektów realizacji przyjętych celów. Zaproponowane wskaźniki ilościowe i jakościowe pozwolą określić stopień realizacji poszczególnych zaplanowanych działań i prognozować związane z tym zmiany w środowisku. Na potrzeby przeprowadzania oceny realizacji poszczególnych celów i zadań przedstawionych w harmonogramie zaproponowano wykorzystanie wskaźników przedstawionych w tabeli poniżej.

Tabela 40. Wskaźniki monitorowania programu

Lp.	Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Ochrona klimatu i jakości powietrza			
1.	Ilość substancji z przekroczeniami poziomu średniorocznego oraz dobowego na stacjach pomiarowych w województwie mazowieckim	4	0
Zagrożenia hałasem			
2.	Poziom hałasu (WIOŚ Warszawa)	LAeqN = 59,1 dB	LAeqN = 56 dB

Lp.	Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Pola elektromagnetyczne			
3.	Natężenie składowej elektrycznej pola (WIOŚ Warszawa)	<7 (V/m)	<7 (V/m)
Gospodarowanie wodami			
4.	Liczba cieków zagrożonych powodzią (KZGW)	2	0
5.	Liczba JCWP, których stan oceniono jako dobry (KZGW)	0	9
6.	Liczba JCWPd, których stan oceniono jako dobry (KZGW)	2	2
Gospodarka wodno-ściekowa			
7.	Zużycie wody na 1 mieszkańca (GUS)	65,3 m ³	<65,3 m ³
10.	Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej (GUS, 2015 r.)	41,7 %	100 %
Zasoby geologiczne			
11.	Liczba wydanych koncesji na wydobycie kopalin (Starostwo Powiatowe, UM)	20	20
12.	Liczba miejsc nielegalnego wydobycia kopalin (Urzędy Gmin i Miast, Starostwo Powiatowe)	0	0
Gleby			
13.	Liczba badań gleb wykorzystywanych rolniczo	1	1
14.	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji (PGO WM 2022)	2 ha	0
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów			
16.	Ilość zebranych selektywnie odpadów (PGO WM 2022)	127,8 Mg	>127,8 Mg
17.	Ilość azbestu pozostała do unieszkodliwienia (http://www.bazaazbestowa.gov.pl)	21 086 kg	0
Zasoby przyrodnicze			
19.	Powierzchnia obszarów prawnie chronionych (GUS)	23,5%	≥23,5%
20.	Nasadzenia drzew i krzewów	Zielińce - 7 szt., zieleń uliczna -0,2 ha (2015)	Zwiększenie litości nasadzeń w szt.
21.	Wskaźnik lesistości (GUS)	22,6 %	≥22,6 %
Zagrożenia poważnymi awariami			
22.	Liczba zdarzeń mogących powodować poważną awarię (WIOŚ Warszawa)	0	0

Niniejszy *Program* został zoptymalizowany tak, aby minimalizować zagrożenia, które mogą wystąpić w trakcie jego realizacji.

5. Charakterystyka powiatu oraz analiza i ocena istniejącego stanu środowiska

5.1 Charakterystyka powiatu

Powiat łosicki położony jest we wschodniej Polsce, jest to najdalej na wschód wysunięty powiat województwa mazowieckiego. Zgodnie z danymi powierzchnia powiatu liczy ca. 772 km², a liczba ludności w 2016 roku wynosi ponad 31 tysięcy osób. Administracyjnie w skład powiatu łosickiego wchodzi: pięć gmin wiejskich (Platerów, Sarnaki, Stara Kornica, Huszlew, Olszanka) oraz jedna gmina miejsko – wiejska (miasto i gmina Łosice). Powiat łosicki graniczy z trzema powiatami: od zachodu z powiatem siedleckim (województwo mazowieckie), od północnego – wschodu z powiatem siemiatyckim (województwo podlaskie) oraz od południowego – wschodu z powiatem bialskim (województwo lubelskie).

5.1.1 Infrastruktura drogowa

Na układ drogowy powiatu łosickiego składają się drogi wojewódzkie, powiatowe oraz gminne. Drogi wojewódzkie znajdujące się na obszarze powiatu łosickiego mają długość 44 km, a szczegółowy ich wykaz przedstawia tabela poniżej. Przez wschodni jej skrawek powiatu (Mszanna) przebiega droga krajowa nr 19, łącząca Kuźnicę z Barwinkiem.

Tabela 41. Drogi wojewódzkie na terenie powiatu łosickiego

Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi	Długość odcinka w km
1.	811	Sarnaki – Biała Podlaska	16,2
2.	698	Siedlce – Łosice – Terespol	27,8

Źródło: Plan rozwoju lokalnego powiatu łosickiego

Długość dróg powiatowych wynosi 369 km. Zasadniczym problemem wszystkich dróg jest ich niedostateczna nośność oraz zły stan nawierzchni lub podbudowy, wymagający ciągłej modernizacji. Wykaz istniejących dróg powiatowych na terenie powiatu łosickiego znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 42. Drogi powiatowe na terenie powiatu łosickiego

Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi
1.	2001W	Puczyce - Rusków - Hruszew
2.	2002W	Zakrze - Dzięcioły
3.	2003W	Pańków - Dzięcioły
4.	2004W	Czuchów - Platerów
5.	2005W	Kisielew - Lipno
6.	2006W	Chlebczyn - Klimczyce
7.	2007W	Kózki - Serpelice - Borsuki – granica województwa (Janów Podlaski)
8.	2008W	Górki - Litewniki - Hołowczyce - Zabuze
9.	2009W	Sarnaki - Mierzvice Stare
10.	2010W	Kamianka - Grzybów - Sarnaki
11.	2011W	Hołowczyce - Rozwadów
12.	2012W	od drogi nr 811 - Chybów - Litewniki Stare - Walim - Nowa Kornica

Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi
13.	2013W	Ostromęczyn - Stare Szpaki – Nowa Kornica
14.	2014W	Falaticze - Łuzki - do drogi nr 698
15.	2015W	Stara Kornica - Czeberaki
16.	2016W	Nowe Szpaki - Walim
17.	2017W	Bonin - Kazimierzów
18.	2018W	Horoski Duże – Serpelice
19.	2019W	Stara Kornica - granica województwa - (Leśna Podlaska)
20.	2020W	od drogi nr 698 - granica województwa - (Nosów)
21.	2021W	Rudka - Kobylany - Wygnanki – granica województwa - (Bordziłówka)
22.	2022W	Stara Kornica - Kielbaski
23.	2023W	Ostromęczyn - Kolonia Chłopków
24.	2024W	od drogi (Łuzki - granica województwa) - Kownaty – granica województwa – (Celujki)
25.	2025W	Zakrze - Biernaty Średnie - do drogi nr 698
26.	2026W	Woźniki - Czuchleby - Chotycze
27.	2027W	Suchleby - Hruszniew
28.	2028W	Łosice - Rudnik – Hadynów
29.	2029W	od drogi (Łosice - droga nr 2) - Szaków – do drogi nr 19
30.	2030W	Wyczółki - Bolesty - do drogi nr 19
31.	2031W	Korczówka - Kolonia - Mszanna
32.	2032W	Olszanka - Korczówka - granica województwa (Krzewica)
33.	2033W	Próchenki - granica województwa - (Łuby)
34.	2034W	Łuzki - Huszlew - Dziadkowskie – granica województwa
35.	2035W	Kopce - Juniewiczze - Huszlew
36.	2036W	Zienie - Kobylany
37.	2037W	Huszlew - Makarówka - Wygnanki
38.	2038W	Nieznanki - Dziadkowskie
39.	2039W	Kownaty - Krasna - granica województwa (Rogoźnica)
40.	2040W	Chotycze - Jezioro – Zienie
41.	2041W	Waśkówka - Żurawówka - Wygoda
42.	2042W	Nowe Łepki - Stare Łepki - granica powiatu
43.	2043W	Od drogi nr 19 - Platerów - Mężenin
44.	2044W	Od drogi nr 698 - Niemojki - Łysów - Dąbrowa - Korczew
45.	2045W	Kózki - Mężenin
46.	2046W	Hruszniew - Czeberaki - do drogi nr 698
47.	2047W	Walim - Dubicze - Wólka Nosowska – granica województwa - (Nosów)
48.	2048W	Niemojki - Patków - Zaborze
49.	2049W	Od drogi nr 19 - Dziecioły - Stacja kolejowa Niemojki
50.	2050W	Łosice - Hadynów - Próchenki - Krzesk - droga nr 2 Łosice, ul. Międzyrzeczka
51.	2051W	Łosice, ul. Błonie
52.	2052W	Łosice, ul. Kościuszki
53.	2053W	Łosice, ul. Szkolna

Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi
54.	2054W	Łosice, ul. Słoneczna
55.	2055W	Łosice, ul. Leśna
56.	2056W	Łosice, ul. 11-go Listopada
57.	2057W	Łosice, ul. Majora Zenona
58.	2058W	Łosice, ul. Staszica
59.	2059W	Łosice, ul. Targowa
60.	2060W	Łosice, ul. 1-go Maja
61.	2061W	Łosice, ul. Narutowicza
62.	2062W	Łosice, ul. 1000-lecia Państwa Polskiego
63.	2063W	Łosice, ul. Św. Stanisława

Źródło: Powiatowy Zarząd Dróg

5.1.2 Gospodarka wodno-ściekowa

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego zużycie wody, na terenie powiatu łosickiego wynosiło 39,5 dam³ na jednego mieszkańca powiatu w 2015 roku. W 2012 r. było ono mniejsze i na jednego mieszkańca przypadało zużycie w wysokości 36,6 dam³.

Długość sieci wodociągowej rozdzielczej na terenie powiatu łosickiego wynosiła w 2012 roku 607,6 km, a w 2015 r. 612,6 km. Ilość połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania zwiększyła się o 251 i wynosiła w 2015 roku 8 239 sztuk.

W powiecie łosickim w 2015 r. z sieci wodociągowej korzystało 86,2% mieszkańców powiatu, podczas gdy w 2012 roku wartość ta wynosiła 82,4%. W 2012 roku gospodarstwom domowym dostarczono 1 259,7 dam³ wody, a w 2015 r. o 74,1 dam³ więcej. Najmniejszym udziałem ludności korzystającej z sieci wodociągowej charakteryzuje się gmina Olszanka.

Tabela 43. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie powiatu łosickiego w roku 2015

Jednostka administracyjna	Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	Udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej [%]	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [os.]	Zużycie wody na jednego mieszkańca [m ³]
Huszele	80,0	839	77,0	2 230	24,3
Łosice	118,0	2 317	87,0	9 503	30,0
Olszanka	92,8	930	94,1	2 862	82,0
Platerów	111,1	1 277	82,4	4 137	45,3
Sarnaki	114,0	1 563	84,3	4 148	36,9
Stara Kornica	96,7	1 313	90,7	4 505	40,0
Powiat	612,6	8 239	86,2	27 385	39,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych GUS całkowita długość sieci kanalizacyjnej w powiecie łosickim w 2015 roku wynosiła 193 km. W latach 2012 – 2015 odnotowano wzrost długości sieci kanalizacyjnej o 22,2 km.

Ilość osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w 2015 roku liczyła 13 243 osób. Liczba przyłączy kanalizacyjnych wynosiła natomiast w roku 2015 3 493 szt. Według danych GUS w powiecie łosickim z kanalizacji korzysta niemal 42% ludności. W tabelach poniżej przedstawiono szczegółowe informacje dotyczące sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu łosickiego w latach 2012-2015 oraz dane dotyczące sieci kanalizacyjnej w podziale na poszczególne gminy tego powiatu.

Tabela 44. Sieć kanalizacyjna na terenie powiatu łosickiego w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	Jedn.	Rok			
		2012	2013	2014	2015
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	170,8	172,9	179,8	193,0
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	3 169	3 186	3 289	3 493
Ścieki odprowadzone	dam ³	344	357	359	368
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	os.	11 836	11 794	12 709	13 243
Procent ludności korzystającej z kanalizacji	%	36,6	36,7	39,7	41,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

5.1.3 Gospodarka

Siła gospodarcza powiatu łosickiego opiera się głównie na produkcji rolnej, przemysłowej, dobrze rozwiniętym handlu i usługach. Większość gmin powiatu to gminy typowo rolnicze, w których dominuje wielokierunkowa produkcja rolna.

W powiecie łosickim w 2015 roku zarejestrowanych było 2 308 podmiotów gospodarczych (wg rejestru regon).

Porównując dane dotyczące ilości podmiotów gospodarczych w latach wcześniejszych, można zauważać niewielki wzrost ich liczby.

Tabela 45. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych ogółem na terenie powiatu łosickiego w latach 2013-2015

Lata	2012	2013	2014	2015
Powiat łosicki	2 196	2 231	2 282	2 308

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biorąc pod uwagę dane dotyczące podmiotów gospodarczych według ich rodzajów działalności, na terenie powiatu łosickiego przeważają podmioty z sektora działalności pozostałej (szeroko pojęte usługi). Najmniej jest podmiotów gospodarczych z sektora rolniczego. Poniższa tabela przedstawia podmioty gospodarcze według rodzajów działalności w poszczególnych gminach powiatu łosickiego w 2015 roku.

Tabela 46. Podmioty gospodarcze według rodzajów działalności na terenie powiatu łosickiego w 2015 roku

Jednostka administracyjna	Podmioty gospodarcze ogółem	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Przemysł i budownictwo	Pozostała działalność
Huszew	147	17	32	98
Łosice	1 120	86	172	862
Olszanka	216	48	37	131
Platerów	282	29	80	173
Sarnaki	287	25	74	188
Stara Kornica	256	31	72	153
Powiat łosicki	2 308	236	467	1 605

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

5.1.4 Ludność

Liczba ludności w powiecie łosickim na koniec 2015 roku wynosiła 31 775 osób. W porównaniu do roku 2012 nastąpił jej spadek o 533 osób. Zmiany w liczbie ludności powiatu w latach 2011-2015 oraz informację o liczbie kobiet i mężczyzn znajdują się w tabeli poniżej.

Tabela 47. Liczba ludności według płci w powiecie łosickim

Rok	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	Liczba mieszkańców ogółem
2011	16 331	16 250	32 581
2012	16 193	16 115	32 308
2013	16 080	16 021	32 101
2014	16 031	15 942	31 973
2015	15 938	15 837	31 775

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W kształtowaniu wielkości zaludnienia zasadnicze znaczenie odgrywają takie czynniki, jak: przyrost naturalny, saldo migracji, współczynnik feminizacji oraz struktura wiekowa ludności. Dane statystyczne w zakresie podstawowych czynników kształtujących lokalną sytuację demograficzną przedstawiono w poniższych zestawieniach.

Zagęszczenie ludności w roku 2015 wyniosło ok. 41 osób na 1 km². Przyrost naturalny na 1000 osób w powiecie spadł od 2014 roku o 0,5. Liczba żywych urodzeń na 1000 mieszkańców w roku 2015 wyniosła 10,6, jest to spadek do roku poprzedniego. Liczba zgonów na 1000 mieszkańców wzrosła od 2014r. i w 2015 roku wynosiła 12,07.

Struktura ludności powiatu łosickiego pod względem wieku (według danych GUS) w 2015 roku przedstawia się następująco: 18,3% ogółu mieszkańców stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat), 61,0% osoby w wieku produkcyjnym oraz 20,7 % stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym. Na przestrzeni lat 2011–2015 widoczny jest spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, spadek ludności wieku produkcyjnego oraz wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym.

Bezrobocie w powiecie w latach 2011–2012 wzrosło, a w latach 2013- 2015 systematycznie spadało, osiągając wartość ok. 5,1%. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności

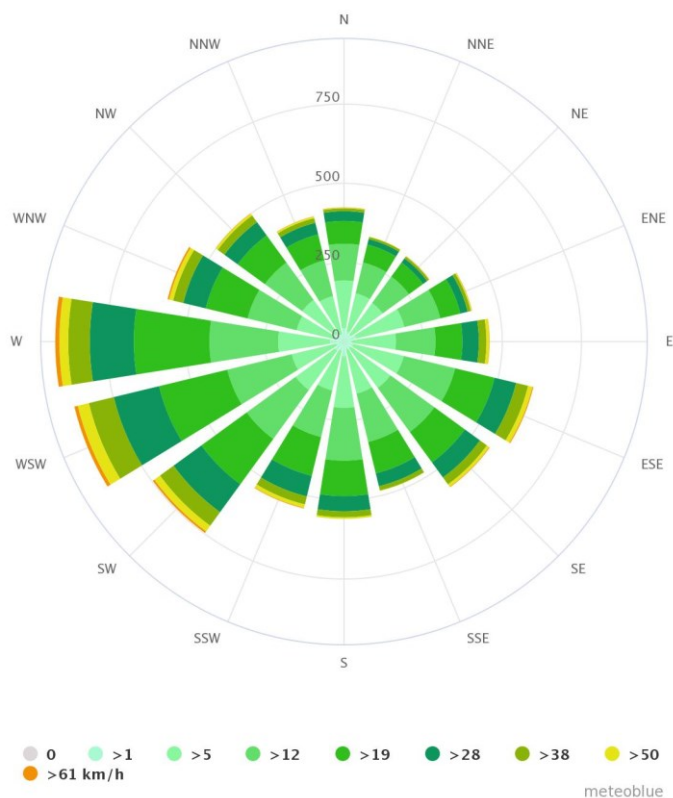
w wieku produkcyjnym wynosił w 2015 roku 8,3%. W analogicznym okresie czasu w województwie mazowieckim stopa bezrobocia wyniosła 8,3%.

5.2 Analiza i ocena aktualnego stanu środowiska

5.2.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza

Według Regionalizacji Klimatycznej Polski (Woś, 1993) powiat łosicki położony jest w obrębie Regionu Podlasko-Poleskiego. W regionie tym w porównaniu z pozostałymi regionami w Polsce, notowana jest najmniejsza liczba dni z pogodą umiarkowanie ciepłą i jednocześnie pochmurną- 70 w roku, dni z pogodą umiarkowanie ciepłą z opadem- 55 oraz dni umiarkowanie ciepłych, pochmurnych z opadem- tylko około 26. Częściej niż w innych regionach pojawiają się tu dni z pogodą dość mroźną, słoneczną, bez opadu.

Najwyższe temperatury (pow. 30°C) występują w miesiącach czerwiec, lipiec, sierpień, ze znaczącą przewagą w lipcu i sierpniu. Najniższe średnie temperatury występują w styczniu, lutym oraz grudniu i nie przekraczają one -4°C. Roczna amplituda średnich temperatur wynosi 28°C. Najwyższe opady występują w czerwcu, sierpniu, wrześniu oraz październiku. Najwięcej dni suchych występuje w październiku (ponad 20 dni).

Rycina 1. Róża wiatrów

Źródło: www.meteoblue.com

W powiecie łosickim przeważają wiatry z sektora zachodniego. Najsilniejsze wiatry występują od listopada do kwietnia.

Powiat łosicki zalicza się do strefy mazowieckiej oceny jakości powietrza. Roczna ocena jakości powietrza w strefie mazowieckiej pod kątem ochrony roślin w 2015 roku nie wykazała przekroczeń dopuszczalnych stężeń dla ozonu, dwutlenku siarki i tlenków azotu w efekcie strefę mazowiecką zaliczono do klasy A. W strefie przekroczony został jednak poziom celu długoterminowego dla ozonu, przez co strefę zaliczono do klasy D2. Termin osiągnięcia poziomu celu długoterminowego wyznaczono na rok 2020.

Tabela 48. Klasyfikacja strefy mazowieckiej z uwzględnieniem kryteriów ochrony roślin za rok 2015

Nazwa strefy	Klasa dla obszaru ze względu na poziom dopuszczalny SO ₂	Klasa dla obszaru ze względu na poziom dopuszczalny NO _x	Klasa dla obszaru ze względu na poziom dopuszczalny O ₃	Klasa dla obszaru ze względu na poziom celu długoterminowego dla O ₃ (do roku 2020)
strefa mazowiecka	A	A	A	D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim – Raport za rok 2015

Ozon jest zanieczyszczeniem wtórnym pochodzenia fotochemicznego, jego stężenie zależy bezpośrednio od stopnia nasłonecznienia, wilgotności względnej, temperatury oraz prędkości wiatru. Czynniki powodującymi powstawanie ozonu troposferycznego są głównie tlenki azotu oraz węglowodory.

Z kolei w rocznej ocenie jakości powietrza dla strefy mazowieckiej za rok 2015, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla celów ochrony zdrowia, nie stwierdzono przekroczeń dla: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, zawartości w pyłe PM₁₀ ołowiu, arsenu, kadmu i niklu. Stwierdzono natomiast niedotrzymane poziomy stężenia dla pyłu PM₁₀, pyłu PM_{2,5}, zawartości benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀ oraz dla ozonu długoterminowego.

Tabela 49. Klasyfikacja strefy mazowieckiej z uwzględnieniem kryteriów ochrony zdrowia za rok 2015

Rok	SO ₂	NO ₂	PM ₁₀	PM _{2,5}	O ₃		C ₆ H ₆	CO	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P
					docelowy	długoterminowy							
2015	A	A	C	C	A	D2	A	A	A	A	A	A	C

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim – Raport za 2015 rok

Na terenie powiatu łosickiego nie zlokalizowano stacji pomiarowych jakości powietrza. Najbliżej położona stacja pomiarowa zlokalizowana jest w m. Siedlce, ul. Konarskiego.

Wieloletnie prognozy Generalnego Inspektora Ochrony Środowiska przewidują obniżenie stężeń pyłu PM₁₀ oraz PM_{2,5} do 2020 roku na terenie całego województwa mazowieckiego. Jednak, aby ta poprawa stanu jakości powietrza nastąpiła powinny zostać podjęte odpowiednie działania ograniczające emisję substancji do atmosfery (m.in. realizacja Krajowego Programu Działań Niskoemisyjnych, Programu Ochrony Powietrza dla Kraju, Aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej oraz planów gospodarki niskoemisyjnej).

Odnawialne źródła energii

Energia ze źródeł odnawialnych oznacza energię pochodzącą z naturalnych, powtarzających się procesów przyrodniczych, pozyskiwaną z odnawialnych, niekopalnych źródeł energii (energia wody, wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalna, fal, prądów i pływów morskich), energia wytwarzana z biopaliw stałych, biogazu i biopaliw ciekłych, a także energia otoczenia (środowiska naturalnego) wykorzystywana przez pompy ciepła. Odnawialne źródła energii (OZE) stanowią alternatywę dla tradycyjnych, pierwotnych, nieodnawialnych nośników energii (paliw kopalnych). Ich zasoby uzupełniają się w naturalnych procesach, co praktycznie pozwala traktować je jako niewyczerpalne. Ponadto pozyskiwanie energii z tych źródeł jest, w porównaniu do źródeł tradycyjnych (kopalnych), bardziej przyjazne środowisku naturalnemu. Wykorzystywanie OZE w znacznym stopniu zmniejsza szkodliwe oddziaływanie energetyki na środowisko naturalne, głównie poprzez ograniczenie emisji szkodliwych substancji, zwłaszcza gazów cieplarnianych.

Na przestrzeni ostatnich lat systematycznie rośnie w Polsce znaczenie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego wolumen produkcji energii ze źródeł odnawialnych wyniósł w 2013 roku 17 066,6 GWh, co stanowiło 10,4% ogółu wyprodukowanej energii elektrycznej.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych nakłada na Polskę obowiązek uzyskania 15% udziału energii z OZE w bilansie zużycia energii finalnej w 2020 r. Rozwój wytwarzania energii elektrycznej w odnawialnych źródłach wynika z potrzeby ochrony środowiska oraz wzmocnienia bezpieczeństwa energetycznego. Celem działań w tym zakresie jest zwiększenie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, wspieranie rozwoju technologicznego i innowacji, tworzenie możliwości rozwoju regionalnego oraz większe bezpieczeństwo dostaw energii zwłaszcza w skali lokalnej. W Polsce istnieją dość dobre warunki do wykorzystania energii promieniowania słonecznego jednak ze względu na małą ilość potencjalnie dostępnej energii w okresie jesienno-zimowym system pozyskiwania energii słonecznej może jedynie uzupełniać bardziej tradycyjne ogrzewanie.

Według Wojewódzkiego Programu Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Mazowieckiego powiat łosicki nie posiada potencjału do wykorzystywania energii wiatru, nie jest również obszarem korzystnym do zastosowania energetyki wodnej z uwagi m.in. na nizinny charakter. Teren powiatu łosickiego jest natomiast preferowany dla rozwoju energetyki słonecznej – ze względu na korzystne warunki nasłonecznienia. Kolektory słoneczne zaleca się stosować na całym obszarze województwa.

Według danych Programu teren powiatu łosickiego nie stanowi obszaru preferowanego dla rozwoju energetyki geotermalnej. Jednakże na terenie powiatu znaleźć można indywidualne instalacje z wykorzystaniem pomp ciepła.

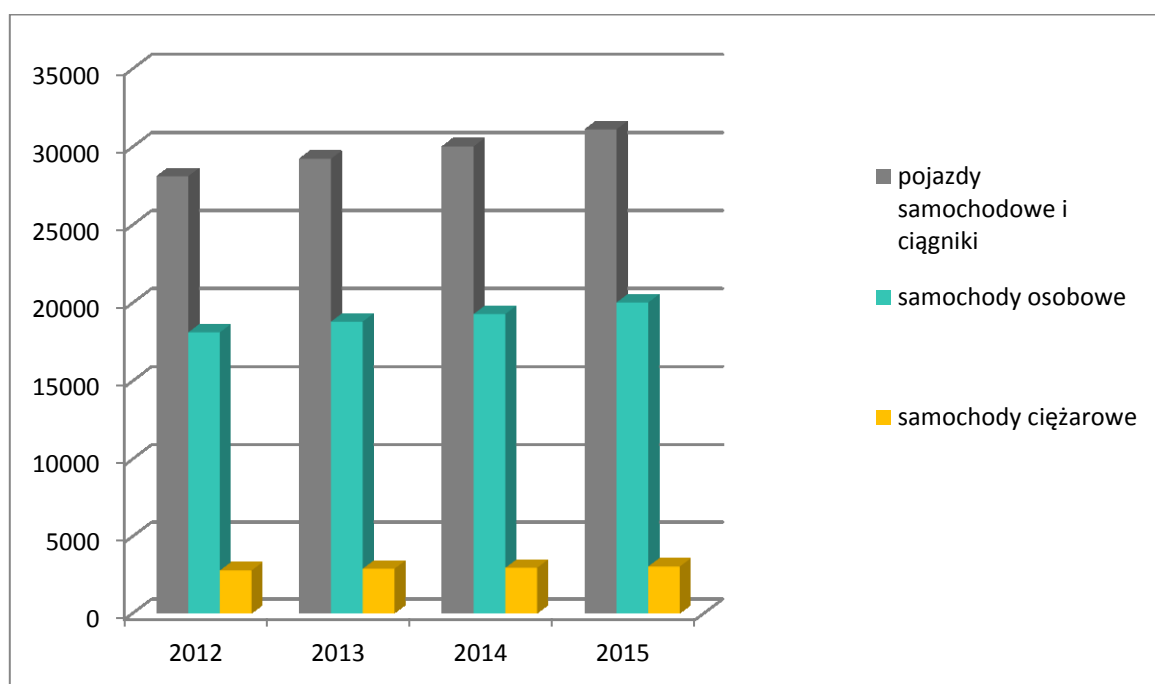
W zakresie biomasy powiat posiada umiarkowany potencjał na wykorzystywanie jej z zasobów drewna oraz ze źródeł rolniczych. Według Wojewódzkiego Programu Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Mazowieckiego potencjał teoretyczny drewna na cele energetyczne w powiecie łosickim wynosi 19 660 GJ/rok, powierzchnia sadów na terenie powiatu

wynosi 2 130 ha, potencjał energetyczny zaś 4 771 GJ/rok, potencjał energetyczny drewna odpadowego z poboczy dróg i miejskich terenów zurbanizowanych to 4 128 GJ/rok. Łączny potencjał energetyczny biomasy drzewnej w powiecie łosickim wynosi 28 559 GJ/ rok. Jedną z możliwości skutecznego zagospodarowania nadwyżek słomy jest jej wykorzystanie na cele energetyczne. W powiecie łosicki produkuje się 90,3 tys. Mg słomy rocznie, jednak potencjał energetyczny określono jako 0. Na terenie powiatu nie uprawia się roślin energetycznych na cele biogazowe.

5.2.2 Klimat akustyczny

Terenami podlegającymi ochronie akustycznej są tereny: pod zabudowę mieszkaniową, pod szpitale i domy opieki społecznej, pod budynki związane ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, na cele uzdrowiskowe, na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, na cele mieszkaniowo-usługowe. Największa koncentracja źródeł hałasu występuje na terenie miast, która jest spowodowana prowadzoną działalnością gospodarczą (hałas przemysłowy) lub transportem (hałas komunikacyjny: kolejowy, drogowy, lotniczy itp.). Hałas przemysłowy ma charakter lokalny i jego zasięg jest zwykle ograniczony do najbliższego otoczenia zakładu. Hałas komunikacyjny jest najpopularniejszym źródłem hałasu występującym zwykle wzdłuż ciągów ulic. Na ekspozycję często narażone są budynki mieszkalne, szkoły, obiekty sportowe, kulturalne, sakralne, parki, tereny wypoczynkowe poza miastem oraz inne obiekty związane z przebywaniem ludzi. Dla terenów, na których stwierdzono przekroczenie poziomów dopuszczalnych opracowuje się programy ochrony środowiska przed hałasem mające na celu dostosowanie poziomów hałasu do obowiązujących norm.

Hałas komunikacyjny oddziałuje w coraz większym stopniu na środowisko i zdrowie mieszkańców, co spowodowane jest wzrostem liczby środków transportu. Dynamikę zmian liczby pojazdów w powiecie łosickim przedstawia wykres poniżej. Liczba pojazdów w powiecie od 2012 roku nieprzerwanie wzrasta, dotyczy to zarówno pojazdów osobowych, jak i ciężarowych.

Rycina 2. Zmiany liczby pojazdów w powiecie łosickim w latach 2012-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wg danych GUS w latach 2012 – 2015 liczba pojazdów samochodowych i ciągników wzrosła o 2998 sztuk. Natomiast liczba pojazdów osobowych wzrosła o 1910 sztuk, a ciężarowych o 253 sztuki.

Na terenie powiatu łosickiego brak jest stałego punktu monitoringu emisji hałasu do środowiska, w związku z czym ocena zagrożenia środowiska w tym zakresie nie jest możliwa.

Kolejne podstawowe źródło hałasu związane jest z działalnością produkcyjną człowieka. Hałas wytwarzany przez środki produkcji występuje zarówno w obiektach przemysłowych, jak też i na zewnątrz, przenikając do otoczenia z niedostatecznie izolowanych hal przemysłowych lub nieizolowanych i niewyciszonych maszyn.

Mocną stroną powiatu łosickiego są planowane inwestycje związane z budową i modernizacją dróg, co niewątpliwie służyć będzie poprawie środowiska akustycznego powiatu. Negatywny wpływ wywiera usytuowanie dróg wojewódzkich o dużym natężeniu ruchu na terenie powiatu. Hałas komunikacyjny jest najczęstszym źródłem zagrożenia hałasem, może być jednak on zredukowany dzięki zastosowaniu nowoczesnych nawierzchni dróg obniżających hałas, odpowiedniej organizacji ruchu drogowego oraz dzięki stosowaniu ekranów akustycznych.

Na obszarach o korzystnej sytuacji akustycznej należy podejmować przede wszystkim działania prewencyjne celem niedopuszczenia do pogorszenia parametrów hałasu. Należy przy tym stosować metody planistyczne poprzez wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony przed hałasem, a także poprzez wyznaczanie stref ograniczonego użytkowania wokół zakładów przemysłowych, szlaków komunikacyjnych i innych obiektów, gdzie przekraczane są progowe wartości poziomu hałasu.

5.2.3 Pola elektromagnetyczne

Podstawowe sztuczne źródła emisji pól elektromagnetycznych do środowiska to:

- linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia;
- stacje radiowe i telewizyjne;
- stacje bazowe telefonii komórkowej;
- stacje radiolokacyjne i radionawigacyjne;
- stacje transformatorowe;
- sprzęt gospodarstwa domowego;
- instalacje elektryczne;
- urządzenia emitujące pole elektromagnetyczne prac przemysłowych.

Sieć dystrybucyjna energii elektrycznej jest zbudowana głównie z linii napowietrznych. Źródłem zasilania elektroenergetycznego powiatu łosickiego jest przedsiębiorstwo PGE Dystrybucja S.A. Oddział Lublin Rejon Energetyczny Biała Podlaska. Według uzyskanych danych stan techniczny istniejącej sieci elektroenergetycznej na terenie Powiatu Łosickiego jest dobry a długość linii przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela 50. Długość linii wysokich, średnich i niskich napięć

Rodzaj		Długość [km]
Długość linii WN 110 kV	Napowietrzne	75,7
Długość linii SN 15 KV	Kablowej	35,3
	Napowietrznej	503,6
Długość linii nN (bez przyłączy)	Kablowej	62,8
	Napowietrzne	586,6

Źródło: PGE Dystrybucja S.A. Oddział Lublin Rejon Energetyczny Biała Podlaska

Na terenie powiatu łosickiego zlokalizowanych było do tej pory 47 stacji bazowych telefonii komórkowej. Powszechność telefonii komórkowej jest powodem największego oddziaływania na środowisko (stacje bazowe łącznie z antenami). Na terenie powiatu łosickiego występuje 6 operatorów takich jak Aero 2, Orange, Play, Plus, T-Mobile, NetWorks!. Tabela i rycina poniżej przedstawiają dokładną ich charakterystykę. Najbardziej zagrożonymi promieniowaniem elektromagnetycznym obszarami powiatu są rejony miasta Łosice, zlokalizowanych jest tam bowiem najwięcej stacji bazowych telefonii komórkowej. Rycina poniżej przedstawia zasięg oddziaływania promieniowania emitowanego przez bazowe stacje telefonii komórkowej.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie na tej podstawie wyznaczył 135 punktów monitoringowych. Pomiary w wybranych punktach są powtarzane po każdym pełnym, trwającym 3 lata cyklu pomiarowym. W ciągu jednego roku pomiary wykonywane są w 45 punktach (po 15 na każdą kategorię terenów). Zakres prowadzenia badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku obejmuje pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w przedziale częstotliwości co najmniej od 3MHz do 3000MHz

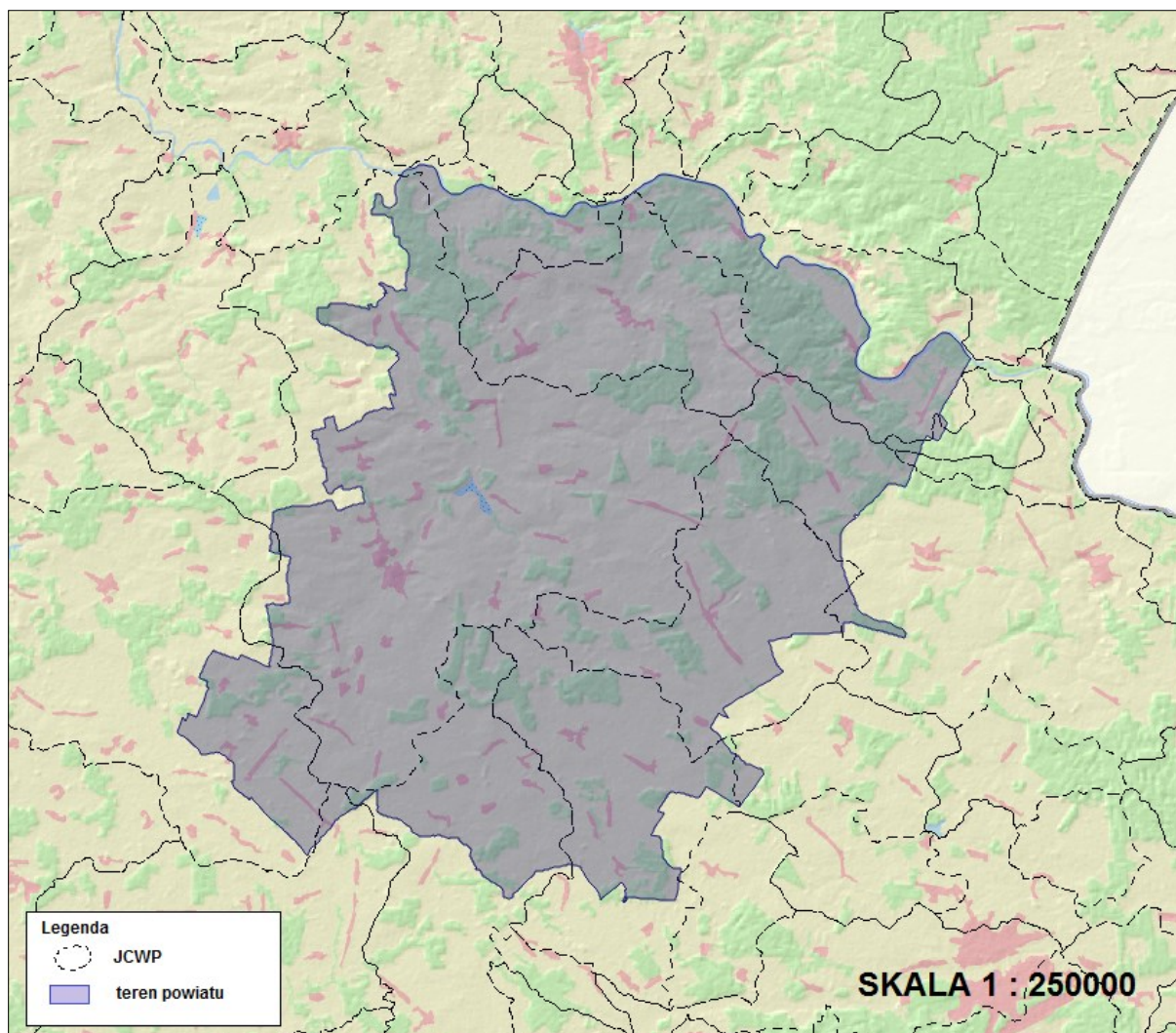
Według Raportu o stanie środowiska województwa mazowieckiego za lata 2013 - 2015, w analizowanym czasie przeprowadzono pomiary pola elektromagnetycznego w 2 punktach pomiarowych na terenie powiatu łosickiego. Pomiar odbywał się w mieście Łosice oraz w gminie Sarnaki. W żadnym z punktów pomiarowych nie odnotowano przekroczeń poziomu pól elektromagnetycznych (powyżej 7 V/m). Wyniki pomiarów wykazały, że poziomy pól elektromagnetycznych były bardzo niskie.

5.2.4 Gospodarowanie wodami

Wody powierzchniowe

Cały obszar powiatu łosickiego położony jest w dorzeczu Wisły, w zlewni rzeki Bug (odcinek nieuregulowany), która wyznacza północno - wschodnią granicę powiatu. Największe rzeki będące lewobrzeżnymi dopływami Bugu to: Toczna, nad którą leżą Łosice oraz Sarenka i Czyżówka. W południowo - wschodniej części powiatu (teren gm. Huszlew, Stara Kornica) przepływają rzeki Złota Krzywula i Klukówka - dopływy rzeki Krzny. W zachodniej części, w gminie Olszanka znajdują się źródła rzeki Liwiec. Rzeki te zasilane są głównie wodą opadową, której roczna suma na tym obszarze wynosi od 550 do 560 mm.

Według Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. z 2016. poz. 1911 ze zm.) teren powiatu łosickiego należy do 9 jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych (JCWP) znajdujących się na obszarze dorzecza Środkowej Wisły.

Rycina 3. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie powiatu łosickiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.kzgw.gov.pl

Wszystkie jednolite części wód powierzchniowych zostały przedstawione na rycinie i w tabeli poniżej.

Tabela 51. Charakterystyka jednolitej części wód powierzchniowych na terenie powiatu łosickiego

Jednolita Część Wód Powierzchniowych rzek			Typ	Status	Ocena Stanu	Ocena Ryzyka Nieosiągnięcia Celów Środowiskowych
Lp.	Nazwa JCWP	Krajowy Kod JCWP				
1.	Piszczanka	RW2000172664189	potok nizinny piaszczysty	naturalna	zły	zagrożona
2.	Krzywula	RW200017266449	potok nizinny piaszczysty	naturalna	zły	zagrożona
3.	Klukówka od źródeł do Dopływu spod Walimia	RW2000172664649	potok nizinny piaszczysty	naturalna	zły	zagrożona

Jednolita Część Wód Powierzchniowych rzek			Typ	Status	Ocena Stanu	Ocena Ryzyka Nieosiągnięcia
4.	Czyżówka z dopływami	RW2000232665529	potok organiczny	naturalna	zły	zagrożona
5.	Toczna do ujścia	RW2000232665899	potok organiczny	naturalna	zły	zagrożona
6.	Liwiec do Starej Rzeki ze Starą Rzeką od dopł. z Kukawek	RW2000232668149	potok organiczny	naturalna	zły	niezagrożona
7.	Bug od granicy w Niemirowie do Kamianki	RW200021266559	wielka rzeka nizinna	naturalna	zły	zagrożona
8.	Sarenka z dopływami	RW2000172665589	potok nizinny piaszczysty	naturalna	zły	zagrożona
9.	Bug od Kamianki do Kołodziejki	RW200021266591	wielka rzeka nizinna	naturalna	zły	zagrożona

Źródło: KZGW oraz plan gospodarowania dorzeczem Wisły

Ocena jednolitych części wód w powiecie łosickim została wykonana w 2015 roku na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. 2014 poz. 1482) oraz wytycznych Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Ocena ta została wykonana w oparciu o zweryfikowane serie danych z punktów reprezentatywnych i dodatkowych punktów monitoringu obszarów chronionych. Na ocenę stanu wód składa się klasyfikacja ich stanu/potencjału ekologicznego, klasyfikacja stanu chemicznego oraz spełnienie dodatkowych wymogów obszarów chronionych.

Na przestrzeni 2010-2015 ocenie poddano 9 JCWP rzecznych znajdujących się na terenie powiatu. Monitoring diagnostyczny i operacyjny ma na celu dostarczenie informacji o stopniu spełnienia podstawowego celu środowiskowego Ramowej Dyrektywy Wodnej jakim jest osiągnięcie przez wody co najmniej dobrego stanu. Ogólny stan wód został oceniony dla wszystkich jako zły. Natomiast czterech z nich stan chemiczny oceniony został jako dobry a pozostałych poniżej stanu dobrego. Najniżej sklasyfikowana JCWP jest Bug od granicy RP w Niemirowie do Kamianki jej stan/potencjał ekologiczny oceniono jako zły.

Na terenie powiatu zgodnie z danymi WZMiUW w Warszawie zlokalizowanych jest 129 budowli hydrotechnicznych. Wykaz tych urządzeń i budowli przedstawia tabela poniżej.

Tabela 52. Wykaz budowli hydrotechnicznych na terenie powiatu łosickiego

Nazwa Ciek naturalnego lokalizacja	Przepust z piętrzeniem [szt.]	Bród [szt.]	Stopień [szt.]	Stopień z piętrzeniem [szt.]	Bystrotok [szt.]	Zastawa [szt.]
Toczna Gm. Platerów, Olszanka, Łosice	11	10	3	6	-	2
Złota krzywula Gm. Huszlew	13	-	-	1	-	1
Piszczanka Gm. Huszlew	7	-	-	-	-	-

Walim Gm. Stara Kornica, Sarnaki	2	-	-	1	-	6
Klukówka Gm. Stara Kornica, Huszlew, Łosice	9	-	-	-	-	-
Litewnik Gm. Platerów, Sarnaki	-	-	-	3	7	7
Kałuża Gm. Stara Kornica, Platerów, Łosice	-	-	-	1	1	2
Sarenka Gm. Sarnaki, Platerów	-	-	-	2	1	11

Źródło: dane WZMiUW w Warszawie

Na terenie gminy Olszanka występuje również zbiornik retencyjny w Korczówce – obiekt małej retencji. Jest to zbiornik sztuczny o pojemności zmagazynowanej 75 tys. m³ wody i powierzchni zalewu 5 ha.

Również w mieście Łosice znajduje się zbiornik o zbliżonej powierzchni. Na terenie Nadleśnictwa Sarnaki zbudowano w ostatnich latach 9 zbiorników tzw. małej retencji. Są również wykonywane przez inwestorów prywatnych.

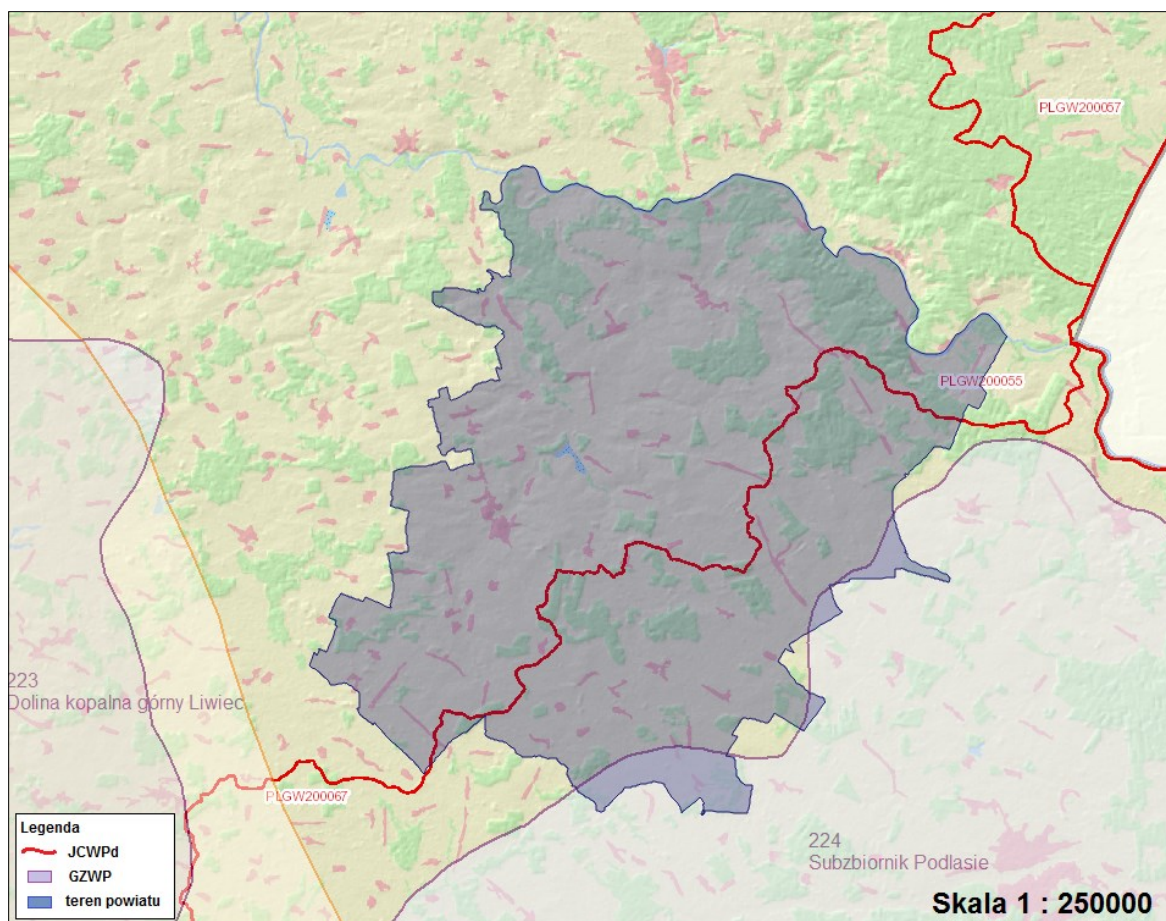
Wody podziemne

Powiat łosicki położony jest w zasięgu udokumentowanego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 224, zwanego Subzbiornikiem Podlaskim (rycina), który objęty jest Obszarem Wysokiej Ochrony (OWO). Jego szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 15 tys. m³/dobę. Wody podziemne zalegają na średniej głębokości ok. 60-70 m, a głównym poziomem wodonośnym jest poziom trzeciorzędu. Pierwsza warstwa wodonośna, najbardziej narażona na zanieczyszczenia, znajduje się w dolinach rzecznych na poziomie ok. 1-2,5 metra pod powierzchnią terenu, natomiast poza tymi obszarami od 5,5 do 10 m.

Na terenie powiatu łosickiego znajdują się 2 Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd):

- numer 55 (PLGW200055) - na obszarze całej jednostki występuje jeden bądź dwa a lokalnie nawet trzy poziomy czwartorzędowe. Ponadto wykształcone są poziomy wodonośne: mioceński, oligoceński oraz lokalnie kredowy. Generalnie wszystkie wymienione poziomy nie są ze sobą w bezpośredniej więzi hydraulicznej. Jedynie lokalnie poziom mioceński i oligoceński występują ze sobą w łączności hydraulicznej. Głębokość występowania wód słodkich ok. 1000 m
- numer 67 (PLGW200067) -tu wody porowe w utworach piaszczystych czwartorzędu i trzeciorzędu, na znacznym obszarze występujące w łączności hydraulicznej. Lokalnie brak poziomu trzeciorzędowego, wody szczelinowe w utworach węglanowych kredy, występujące głównie w SE części JCWPd, lokalnie będące w kontakcie hydraulicznym z wodami porowymi poziomu trzeciorzędowego bądź czwartorzędowego.

Przestrzenne położenie powiatu na tle Jednolitych Części Wód Podziemnych przedstawiają ryciny powyżej.

Rycina 4. Położenie powiatu na tle JCWPd i GZWP

Źródło: www.psh.gov.pl

W 2015 roku Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, wykonał badania wód podziemnych pobranych z 21 otworów zlokalizowanych na terenie województwa mazowieckiego, należących do sieci krajowej. Ilościowa i jakościowa ocena stanu jednolitych części wód podziemnych występujących na terenie powiatu łosickiego przedstawia tabela poniżej.

Tabela 53. Stan JCWPd powiatu łosickiego

Nr JCWPd	Ocena stanu	
	Ilościowa	Jakościowa
55	dobry	dobry
67	dobry	dobry

Źródło: mjwp.gios.gov.pl

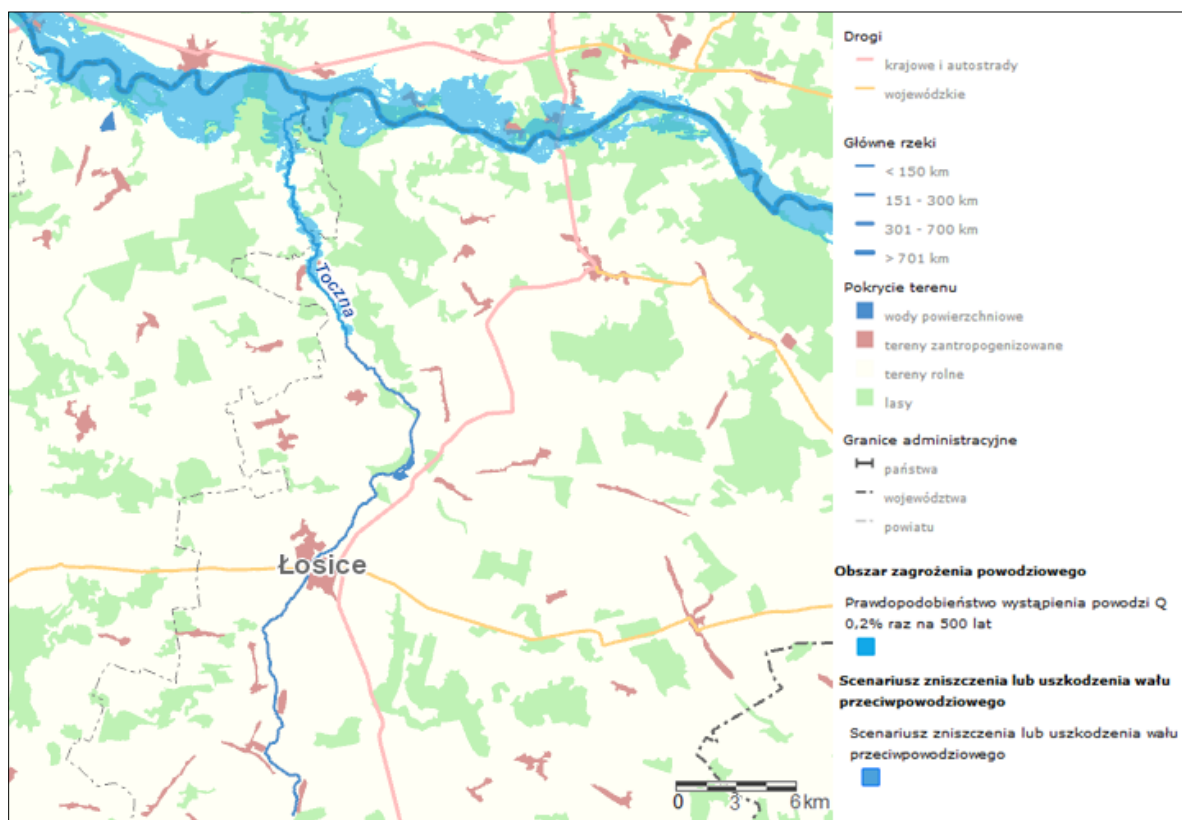
Na terenie powiatu łosickiego nie funkcjonuje żaden punkt monitoringu jakości wód podziemnych. Najbliższe otwory obserwacyjno – pomiarowe sieci krajowej monitoringu wód podziemnych dla JCWPd nr 55 zlokalizowane są na terenie powiatu siedleckiego, a dla JCWPd nr 67 na terenie powiatu białskiego.

Zagrożenie powodzią i suszą

Wstępna ocena ryzyka powodziowego (WORP) jest jednym z czterech dokumentów planistycznych wymaganych Dyrektywą 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dyrektywa Powodziowa). Intencją tego dokumentu jest wyznaczenie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, czyli terenów, na których istnieje znaczące lub duże ryzyko powodziowe. Zgodnie z art. 88 c ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2017 r. poz.1121.) za przygotowanie wstępnej oceny ryzyka powodziowego odpowiedzialny jest Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej we współpracy z Instytutem Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMGW), Głównym Urzędem Geodezji i Kartografii (GUGiK), Rządowym Centrum Bezpieczeństwa (RCB) oraz Instytutem Łączności. Dyrektywa Powodziowa zakłada aktualizację wszystkich dokumentów, co 6 lat.

Na obszarze powiatu łosickiego, występuje zagrożenie powodziowe, związane z obecnością rzek – dotyczy to głównie rzeki Bug. Występujące na terenie powiatu wezbrania powodziowe zaliczane są do powodzi opadowych oraz roztopowo – zatorowych, przede wszystkim na rzece Bug. Zjawiska powodziowe występują na przełomie okresu zimowego i wiosennego, tj. od marca do połowy kwietnia (zagrożenia roztopowe i zatorowe spowodowane przez szybko topniejące śniegi oraz nasilające się zjawiska lodowe w rzekach) oraz w okresie letnim, na przełomie czerwca i lipca (spowodowane przez ulewne deszcze).

Obecnie województwo mazowieckie posiada „Plan Operacyjny Ochrony Przed Powodzią dla Województwa Mazowieckiego”. Szczegółowy przebieg granicy obszaru zagrożenia powodziowego został przedstawiony na rycinie poniżej.

Rycina 5. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi

Źródło: <http://mapy.isok.gov.pl/imap/>

Zgodnie z Systemem Monitoringu Suszy Rolniczej prowadzoną przez IUNG Puławy w powiecie łosickim nie występuje zagrożenie suszą w żadnej z gmin. Obszar powiatu jest na bieżąco monitorowany.

5.2.5 Zasoby geologiczne

Powiat łosicki jest położony na tzw. wschodnioeuropejskiej płycie prekambryjskiej. Krystaliczne podłoże zalega tu stosunkowo płytko - do głębokości 2000 m. Na podłożu krystalicznym leżą osady młodszych okresów geologicznych.

Obszar powiatu łosickiego nie jest obszarem zasobnym w surowce mineralne. Wynika to z budowy geologicznej terenu i pokrycia utworów trzeciorzędowych grubą warstwą luźnych skał nagromadzonych w czasie zlodowacenia środkowopolskiego. Na terenie powiatu łosickiego rozpoznano 5 rodzajów złóż kopalin. Szczegółowe opis występujących złóż: kredy, piasków i żwirów, surowców ilastych dla ceramiki i do produkcji cementu oraz torfu na terenie powiatu łosickiego (według danych pozyskanych z bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce - stan na 31 grudnia 2015 rok), przedstawia tabela poniżej.

Tabela 54. Złóża kopalin występujące na terenie powiatu łosickiego

Nazwa złoża	Stan zagospodarowania	Zasoby [tys. t]		Wydobycie
		geologiczne	przemysłowe	
Kreda				
Bachorza	Z	63	-	-
Bachorza II	Z	18	-	-
Bachorza III	Z	40	-	-
Bachorza IV	Z	-	-	-
Bachorza VI	E	23	23	3
Kolonia Wólka Nosowska I	Z	4	-	-
Kornica - Nowa	R	9841	-	-
Kornica Nowa – zarej.	Z	5	-	-
Kornica Nowa II	E	179	100	11
Kornica-Koszelówka	R	12734	-	-
Kornica-Popówka	Z	9239	-	-
Koszelówka I	E	429	-	12
Koszelówka II	E	428	-	22
Rudka	Z	6	-	-
Rudka II	E	40	-	2
Sewerynów	E	246	-	0
Zienie	Z	14	-	-
Piaski i żwiry				
Artych	T	328	164	-
Bachorza VI	R	13	-	-
Dziadkowskie Folwark	E	254	-	8
Horoszki Duże	E	59	-	5
Huszlew	Z	371	-	-

Nazwa złoża	Stan zagospodarowania	Zasoby [tys. t]		Wydobycie
		geologiczne	przemysłowe	
Huszlew 1	R	191	-	-
Nowa Kornica	E	158	-	2
Stara Kornica	E	148	-	2
Tatarska Góra	Z	134	-	-
Terlików	T	62	-	-
Terlików I	R	75	-	-
Terlików I/1	R	22	-	-
Zakrze	R	157	-	-
Surowce ilaste ceramiki budowlanej				
Platerów	R	1083	-	-
Surowce ilaste do produkcji cementu				
Kornica-Litewniki (pole A)	R	3 386	-	-
Kornica-Litewniki (pole B)	R	1802	-	-
Torfy				
Biernaty Stare	E	322	322	19
Hadynów	Z	25	-	-
Szawły	R	433	-	-
Szawły I	R	29	-	-
Wyrzyki IV	E	214	6	12
Wyrzyki-Pólko	Z	4	-	-
* - stosowane jako surowiec niski do produkcji cementu E – złoża eksploatowane M – złoża skreślone z bilansu zasobów w roku sprawozdawczym P – złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie (w kat. C2 + D, a w przypadku ropy i gazu – w kat. C) R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kat. A + B + C1) Z – złoża, z którego wydobywanie zostało zaniechane T – złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo				

Źródło: Bilans Zasobów Złóż Kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2015

Aktualnie na terenie powiatu łosickiego Starosta posiada listę 18 przedsiębiorców mających koncesję na wydobywanie kopaliny, z czego:

- 10 koncesji na wydobywanie piasku i żwiru,
- siedem na wydobywanie kredy piszącej,
- jedna na wydobywanie torfu.

Dodatkowe dwie koncesje zostały wydane w latach 2014-2016 przez Marszałka Województwa Mazowieckiego..

5.2.6 Gleby

Na terenie powiatu łosickiego występują głównie gleby piaskowe różnych typów genetycznych oraz bielcowe i pseudobielcowe. Pod względem przydatności rolniczej wśród gruntów ornych przeważają gleby średnie o przewadze klasy bonitacyjnej IV, zaś wśród użytków zielonych – gleby słabe V i VI klasy.

Dużym problemem w zakresie gleb na terenie powiatu łosickiego jest zanieczyszczenie pochodzące z działalności rolniczej oraz występowanie gleb o słabej klasie bonitacyjnej. Mimo tego

w powiecie dominuje produkcja rolnicza. Aby stale ją rozwijać i przy tym nie pogarszać stanu środowiska przyrodniczego należy prowadzić gospodarstwa rolne zgodnie z dobrymi praktykami rolniczymi i uświadamiać rolników w zakresie stosowania nawozów oraz ochrony roślin. Ważnym aspektem jest również promocja rolnictwa ekologicznego.

2.5.7 Gospodarka odpadami

Plan Gospodarki Odpadami Województwa Mazowieckiego 2022 to strategiczny dokument dla regionalnej gospodarki odpadami. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2016 r. poz. 1987, 1954.) zarząd województwa ma obowiązek opracowywania planu gospodarki odpadami, który należy aktualizować w świetle prawa nie rzadziej, niż co 6 lat.

Aktualny PGO WM 2022 został przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Mazowieckiego nr 209/16 z dnia 19 grudnia 2016 r. na lata 2016–2022 z perspektywą na lata 2023–2028.

Region gospodarki odpadami komunalnymi może obejmować sąsiadujące ze sobą gminy z różnych województw, jeżeli tak owe przewidują wojewódzkie plany gospodarki odpadami. Zgodnie z obowiązującymi przepisami zakazuje się zbierania oraz przetwarzania poza regionem gospodarki odpadami komunalnymi, na którym zostały wytworzone (zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych, pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania).

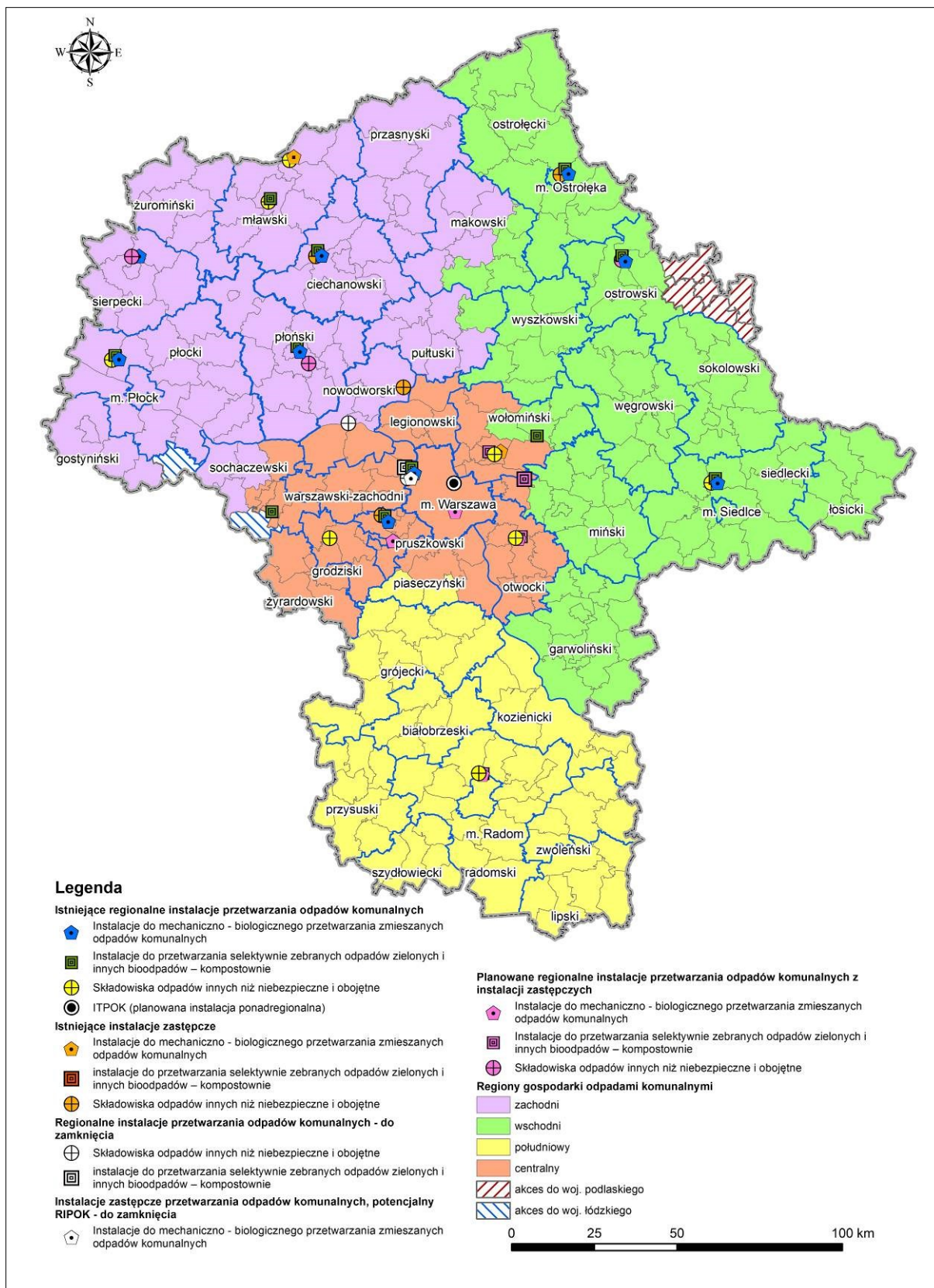
Zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego 2022, województwo mazowieckie zostało podzielone na 4 regiony gospodarki odpadami komunalnymi, w ramach województwa mazowieckiego oraz 2 regiony międzywojewódzkie tworzone z województwem łódzkim i podlaskim. Powiat Łosicki należy do Regionu Wschodniego.

Liczba mieszkańców Regionu Wschodniego na rok 2014 wynosiła 877 483 mieszkańców. W skład tego obszaru zaliczono 96 gmin z powiatów , łosickiego, m. Ostrołęki, m. Siedlce, makowskiego, mińskiego, ostrołęckiego, ostrowskiego, pułtuskiego, siedleckiego, sokołowskiego, węgrowskiego, wołomińskiego i wyszkowskiego.

Tabela 55. Charakterystyka regionu wschodniego

Region Wschodni	
Liczba ludności w 2014 roku	877 483
Zmieszane odpady komunalne (20 03 01)	
Masa odebranych odpadów w 2014 roku [Mg]	110 374
Masa odpadów poddanych składowaniu w 2014 roku [Mg]	135

Źródło: Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2022

Rycina 6. Podział województwa mazowieckiego na regiony gospodarki odpadami komunalnymi
Źródło: Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2022

Każda z gmin powiatu łosickiego we własnym zakresie rozwiązała zagadnienie gospodarki odpadami, zgodnie z zapisami ustawy o odpadach i planu gospodarki odpadami dla województwa.

Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2017 r. poz. 1289) nałożyła nowe obowiązki zarówno na mieszkańców, osoby prawne, jednostki organizacyjne, jak i samorządy. Dotychczasowy system odbioru odpadów oparty o umowy indywidualne zawierane z przedsiębiorstwami, zastąpiony został ogólnym systemem odbioru odpadów, zorganizowany przez urząd gminy. Gminy wyłoniły w ramach przetargu jednego przedsiębiorcę, odbierającego odpady od każdego właściciela nieruchomości. System ten został zorganizowany w zamian za opłatę, którą mieszkańcy są zobligowani wносить do urzędu gminy. System naliczania opłat i stawkę jednostkową, każda z gmin ustaliła indywidualnie, na podstawie analizy lokalnych warunków gospodarki z odpadami. Wysokość opłat zależy również od tego czy dana osoba zadeklarowała chęć segregacji odpadów czy oddawanie odpadów zmieszanych. W ramach zorganizowanego systemu odpady odbierane będą bezpośrednio od mieszkańców, wg harmonogramu odbioru odpadów. Gminy ponadto są zobowiązane do zorganizowania zbiórki odpadów wielkogabarytowych oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (ZSEE). Dodatkowo na terenie gmin zostały utworzone punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK). Gminy również zobowiązane są do osiągnięcia wskazanych poziomów odzysku i ograniczenia składowania określonych frakcji odpadów.

Według danych z GUS na terenie powiatu łosickiego zebrano w 2014 roku 3 457,25 ton zmieszanych odpadów komunalnych, co daje średnio 107,9 kg odpadów na 1 mieszkańca. W 2015 roku ilość wytworzonych odpadów spadła do 3 325,56 ton, co proporcjonalnie zmniejszyło ilość wytwarzanych odpadów na 1 mieszkańca do 104,3 kg. Szczegółowe ilości zebranych z terenu powiatu odpadów komunalnych przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 56. Ilość zmieszanych odpadów komunalnych wytworzonych w ciągu poszczególnych lat na terenie powiatu łosickiego

Jednostka administracyjna	Ogółem [Mg]		Ogółem na 1 mieszkańca [kg]		Z gospodarstw domowych [Mg]		Odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca [kg]	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Huszelew	179,26	260,36	61,3	89,4	135,06	221,42	46,2	76,0
Łosice	2 093,34	1 986,06	190,8	181,2	1 429,54	1 452,81	130,3	132,6
Olszanka	154,83	160,76	50,3	52,8	128,93	133,30	41,9	43,7
Platerów	185,17	224,67	36,7	44,7	139,76	186,80	27,7	37,2
Sarnaki	676,19	502,51	134,8	101,0	565,70	392,71	112,8	78,9
Stara Kornica	168,46	191,20	33,6	38,4	149,52	191,20	29,8	38,4
Powiat	3 457,25	3 325,56	107,9	104,3	2 548,51	2 578,24	79,5	80,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych gminy oraz Głównego Urzędu Statystycznego w powiecie łosickim istnieją trzy dzikie wysypiska odpadów, o powierzchni 83 m².

Jednym z głównych celów gospodarki odpadami jest zrealizowanie obowiązków wynikających z dyrektyw unijnych, czyli osiągnięcie we wskazanym terminie odpowiednich poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska oraz

zwiększenie poziomu recyklingu i odzysku odpadów zebranych selektywnie. Zgodnie z art. 3b ust. 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2017 r. poz. 1289.). gminy są obowiązane osiągnąć do dnia 31 grudnia 2020 r.:

- poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w wysokości co najmniej 50% wagowo;
- poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych w wysokości co najmniej 70% wagowo.

Zgodnie z art. 3c ust. 1 ww. ustawy, gminy są obowiązane ograniczyć masę odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania: do dnia 16 lipca 2020 r. – do nie więcej niż 35% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.

Wszystkie gminy powiatu łosickiego w latach 2014 - 2015 osiągnęły wymagane poziomy recyklingu oraz ograniczenia masy odpadów biodegradowalnych przekazanych do składowania.

2.5.8 Walory środowiska przyrodniczego powiatu i formy ochrony przyrody

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych na terenie powiatu łosickiego wynosi 18 157,14 ha, co stanowi około 23,5 % całkowitej powierzchni powiatu.

Park krajobrazowy:

- *Park Krajobrazowy Podlaski Przełom Bugu* - zajmuje 11 000 ha, natomiast otulina 4 540 ha (łącznie 15 540 ha). Zasady ochrony Parku Krajobrazowego „Podlaski Przełom Bugu” oraz jego otuliny zostały ustalone w Rozporządzeniu Nr 57 Wojewody Mazowieckiego z dnia 20.05.2005r (Dz. Urz. woj. Maz. Nr 120, poz. 3563). Park rozciąga się na terenie kilkudziesięciu kilometrów, począwszy od Płaterowa, a skończywszy na Terespolu (położonym na granicy Polski i Białorusi). Główną osią Parku jest rzeka Bug, stąd jego wybitnie wydłużony kształt. Dolinę dzikiej i nieuregulowanej rzeki cechuje wielka różnorodność siedlisk.
- *Nadbużański Park Krajobrazowy* – Utworzony w 1993 roku jest jednym z największych parków krajobrazowych w Polsce (powierzchnia 74.136,50 ha, wraz z otuliną 113.671,70 ha) chroniącym blisko 120 km rzeki Bug i 40 km Narwi. Położony jest w środkowo-wschodniej części województwa mazowieckiego i obejmuje lewobrzeżną część doliny Dolnego Bugu od ujścia rzeki Tocznej w miejscowości Drażniew do ujścia Liwca w pobliżu Kamieńczyka, jak również fragment dolnej Narwi. Obszar Parku jest bardzo zróżnicowany krajobrazowo. Występują tu liczne starorzecza i wyspy, tarasy zalewowe, torfowiska, nadrzeczne lasy łęgowe, łąki i pastwiska, kompleksy wydmore oraz duże kompleksy leśne Puszczy Białej, Lasów Łochowskich, Lasów Ceranowskich i Lasów Miedzyńskich.

Rezerваты przyrody:

- *Rezerwat Kózki* - rezerwat o powierzchni 86,12 ha znajdujący się w gminie Sarnaki. Położony jest

w północnej części gminy Sarnaki, tuż przy moście, na trasie Łosice- Siemiatycze. Północną granicę rezerwatu stanowi koryto rzeki Bug, zaś południową ciąg starorzeczy tej rzeki. Jest to rezerwat ornitologiczny, który powstał w celu ochrony muraw kserotermicznych w bezpośrednim sąsiedztwie koryta Bugu. Bogactwo i duża różnorodność siedlisk tworzy tu wspaniałe środowisko bytowania licznych gatunków ptaków np.: sieweczki obrożnej, dzięciołów, czajki, rybitwy białoczelnej.

- *Rezerwat Mierzvice*- Rezerwat zajmuje powierzchnie 12,9 ha i mieści się w gminie Sarnaki. osiada dużą ilość gatunków objętych ścisłą ochroną (orlik pospolity, tajeża jednostronna, lenie bezpodkwiatkowy). Obecność śladów przejścia ostatniego lodowca - bliskość wąwozów, widoczne głazy narzutowe nadaje specyficzny charakter temu rezerwatowi.
- *Rezerwat Zabuże* – jest obszarem lasu o powierzchni 33,15 ha. Znajduje się w gminie Sarnaki. Celem ochrony jest zachowanie starodrzewu dębowego pochodzenia naturalnego, występującego w zespole o charakterze grądu, interesujących form geomorfologicznych oraz stanowisk wielu gatunków roślin rzadkich i chronionych, jak też bogatej awifauny. Z gatunków objętych ochroną ścisłą występują tu między innymi: orlik pospolity, gnieźnik leśny, tajeża jednostronna, pluskwica europejska, pomocnik baldaszkowy.

Obszary chronionego krajobrazu:

- Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu- obszar o powierzchni 23 451 ha i obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowy pod względem możliwości zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem.

Obszary Natura 2000

- *Obszar Specjalnej Ochrony „Dolina Dolnego Bugu” PLB140002*- Powierzchnia obszaru wynosi 74 309,9 ha. Obszar obejmuje ok. 260 km odcinek doliny Bugu od ujścia Krzny do Jeziora Zegrzyńskiego. Większość doliny pokrywają suche, ekstensywnie użytkowane pastwiska. Obszary bagienne są usytuowane głównie przy ujściach rzek, dopływów Bugu, oraz wokół pozostałych fragmentów dawnych koryt rzecznych. Do ostoi włączony jest także kompleks lasów liściastych między miejscowościami Drażniew i Platerów. Obszar stanowi ostoję ptasią o randze europejskiej. Występują tu co najmniej 22 gatunki ptaków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Obszar jest ważną ostoją ptaków wodno-błotnych. Występuje tu jedno z nielicznych w Polsce stanowisk lęgowych gadożera oraz kulona.
- *Obszar Specjalnej Ochrony „Dolina Liwca” PLB 140005*- Obszar obejmuje dolinę rzeki Liwiec, od jej źródeł do ujścia do Bugu. Większa część doliny jest stosunkowo wąska, nieprzekraczająca szerokości 2 km, jedynie w dwóch miejscach rozszerza się ona do ponad 5 km tworząc formę wydłużonych basenów. Pierwszy z tych basenów znajduje się w górnym biegu rzeki, w okolicach miasta Mordy, drugi zaś – w dolnym jej biegu, w okolicach Łochowa. Dolina Liwca jest jedną z najważniejszych we wschodniej Polsce ostoi lęgowych ptaków wodnobłotnych, związanych z siedliskami doliny rzeki średniej wielkości, która w większości zachowała naturalny charakter. Jest to jedna z największych w kraju ostoi lęgowych rycyka. Na uwagę zasługuje dość znaczna

liczebność występujących tu populacji lęgowych cyranki, derkacza, rybitwy białowąsej i rybitwy czarnej oraz liczebność przelotnych populacji siewki złotej.

- *Specjalny Obszar Ochrony „Ostoja Nadbużańska” PLH 140005*- Obszar ten podobnie jak „Dolina Dolnego Bugu” obejmuje około 260 km odcinek doliny Bugu od ujścia Krzyny do Jeziora Zegrzyńskiego, ale ma mieć mniejszą powierzchnię – 49 382,2 ha. Fragment tej ostoi ma znajdować się także na terenie gminy Platerów, a jego powierzchnia wynosi ok. 3259,2 ha. Udział procentowy obszaru tej ostoi na terenie Gminy Platerów jest duży i wynosi około 6,5 % jej całkowitej powierzchni.
- *Specjalny Obszar Ochrony „Ostoja Nadliwiecka” PLH 140032*- Najcenniejszy pod względem przyrodniczym, obok doliny Bugu, obszar we wschodniej części województwa mazowieckiego. Charakteryzuje się wysoką różnorodnością biologiczną; koncentracją stanowisk chronionych i ginących gatunków roślin, grzybów i zwierząt oraz różnorodnością siedlisk przyrodniczych. Pełni także funkcję jednego z najważniejszych korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadregionalnym - stanowi bezpośredni łącznik pomiędzy elementami sieci ekologicznej Natura 2000.

Użytki ekologiczne

W powiecie łosickim użytki ekologiczne występują głównie w gminie Platerów (63,84 ha). Łączna powierzchnia użytków ekologicznych w powiecie wynosi 77,84 ha, są to głównie bagna.

Pomniki przyrody

Na terenie powiatu łosickiego znajdują się 83 pomniki przyrody zgodnie z *Rozporządzeniem Wojewody Mazowieckiego z dnia 2 marca 2009 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody położonych na terenie powiatu łosickiego.*

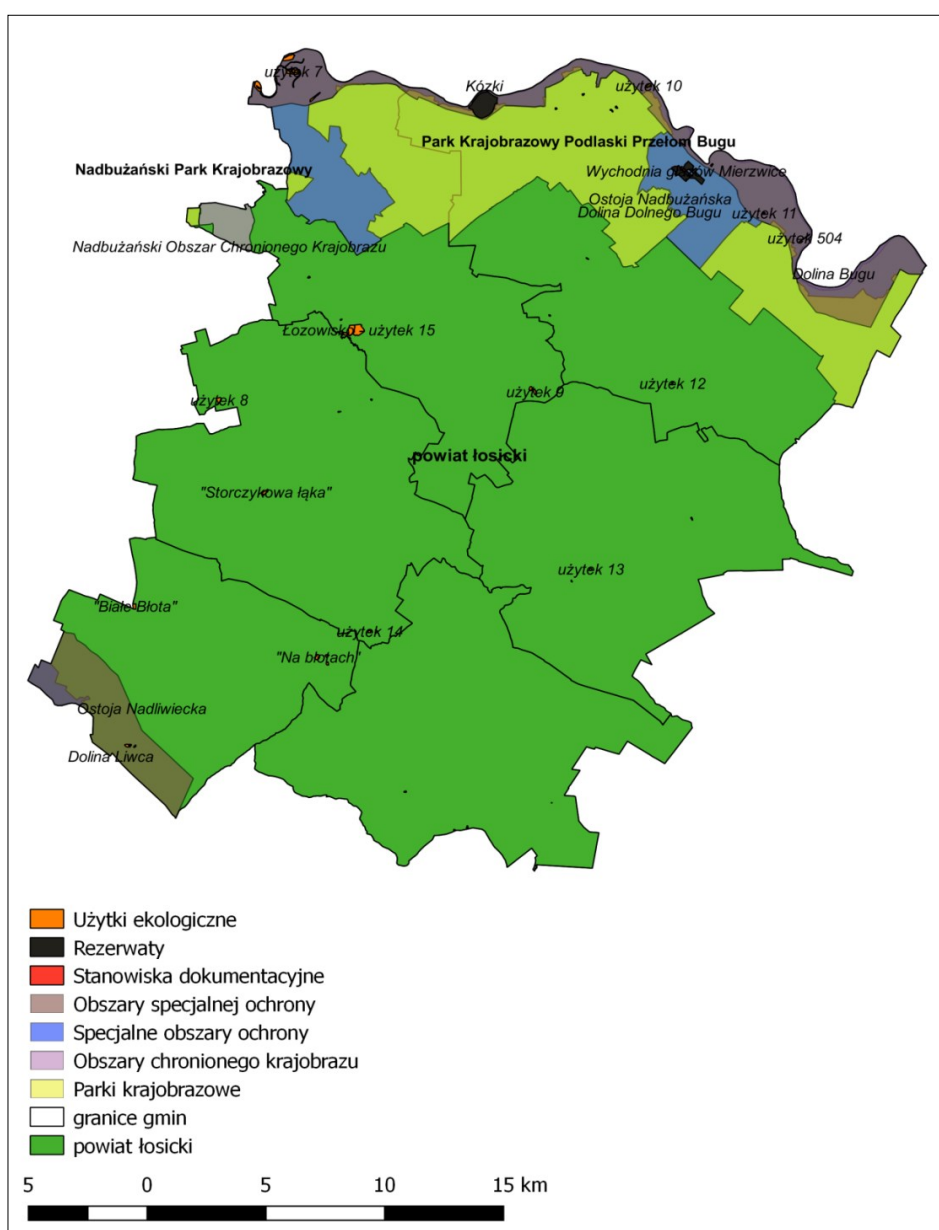
W tabeli poniżej przedstawiono przykładowe pomniki występujące na obszarze powiatu.

Tabela 57. Przykładowe pomniki przyrody na terenie powiatu łosickiego

Lp.	Gatunek	Gmina	Nazwa łacińska	Opis
1.	Świerk pospolity	gm. Huszlew, miejscowość Bachorza, teren parku podworskiego, dz. nr ewid. 37/2	<i>Picea abies</i>	2 szt. Obwody 330, 375cm, wys. 22m
2.	Lipa drobnolistna		<i>Tilia cordata</i>	Obwód 320 cm, wys.16m
3.	Granit różowy	gm. Huszlew, miejscowość Huszlew, poboczne drogi Huszlew-Kownaty, dz. ew. 798	-	głaz narzutowy
4.	Lipa drobnolistna	Huszlew, miejscowość Huszlew	<i>Tilia cordata</i>	obw. 387cm, wys. 20m
5.	Wiąz szypułkowy	Huszlew, miejscowość Kownaty	<i>Ulmus laevis</i>	obw. 335 cm, wys. 24m
6.	Sosna pospolita	Huszlew	<i>Pinus sylvestris</i>	obw. 145cm, wys. 30cm
7.	Jesion wyniosły	Łosice	<i>Fraxinus excelsior</i>	8 szt.
8.	Wiąz szypułkowy	Łosice	<i>Ulmus laevis</i>	2 szt.
9.	Klon pospolity	Łosice	<i>Acer platanoides</i>	4 szt.
10.	Granit	Olszanka	-	głaz narzutowy
11.	Lipa drobnolistna	Platerów	<i>Tilia cordata</i>	99szt.
12.	Gnejs	Platerów	-	głaz narzutowy, 2 szt.
13.	Dąb szypułkowy	Platerów	<i>Quercus robur</i>	29szt.
14.	Jesion wyniosły	Platerów	<i>Fraxinus excelsior</i>	pojedyncze drzewo
15.	Kasztanowiec biały	Platerów	<i>Aesculus hippocastanum</i>	Pojedyncze drzewo

Lp.	Gatunek	Gmina	Nazwa łacińska	Opis
16.	Lipa drobnolistna	Sarnaki	<i>Tilia cordata</i>	43 szt.
17.	Dąb szypułkowy	Sarnaki	<i>Quercus robur</i>	24szt.
18.	Jałowiec pospolity	Sarnaki	<i>Juniperus communis</i>	Pojedyncze drzewo
19.	Topola biała	Sarnaki	<i>Populus alba</i>	2 szt.
20.	Sosna pospolita	Sarnaki	<i>Pinus sylvestris</i>	Pojedyncze drzewo
21.	Granit	Sarnaki	-	głaz narzutowy, 3 szt.
22.	Jesion wyniosły	Sarnaki	<i>Fraxinus excelsior</i>	2 szt.
23.	Wiąz szypułkowy	Sarnaki	<i>Ulmus laevis</i>	Pojedyncze drzewo
24.	Stanowisko tajeży jednostronnej	Sarnaki	<i>Goodyera repens</i>	1 szt.
25.	Jesion wyniosły	Stara Kornica	<i>Fraxinus excelsior</i>	2 szt.
26.	Lipa drobnolistna	Stara Kornica	<i>Tilia cordata</i>	2 szt.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020r.

Rycina 7. Formy ochrony przyrody na terenie powiatu łosickiego

Źródło: opracowanie własne

2.5.9 Zagrożenia poważnymi awariami

W powiecie łosickim funkcjonuje 21 jednostek OSP. Powiat łosicki posiada powiatowy Plan Zarządzania Kryzysowego sporządzony celem zapewnienia społeczeństwu podstawowych warunków ochrony przed niebezpieczeństwami związanymi z wystąpieniem klęsk żywiołowych oraz awarii technicznych noszących znamiona klęski żywiołowej. Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym, a także, w przypadku zaistnienia takich awarii, usuwanie ich skutków, jest bardzo ważne zarówno dla zdrowia i życia okolicznych mieszkańców, jak i środowiska przyrodniczego. W Polsce istnieje system nadzoru nad instalacjami mogącymi stworzyć zagrożenie poważnych awarii dla środowiska, sprawowany przez służby Inspekcji Ochrony Środowiska. Jest on dostosowany do przepisów unijnych w tym zakresie.

Według stanu na dzień 23 stycznia 2017 roku w latach 2014-2016 na terenie powiatu łosickiego nie wystąpiły awarie przemysłowe, ani poważne awarie przemysłowe. Na terenie powiatu łosickiego nie posiadają lokalizacji zakłady o dużym (ZDR) i zwiększonym (ZZR) ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Potencjalnym zagrożeniem na terenie powiatu łosickiego jest natomiast transport z uwagi na stan techniczny dróg, który może przyczynić się do wystąpienia drogowych wypadków, w tym wycieku substancji ropopochodnych do środowiska oraz przewożonych substancji niebezpiecznych, tj. amoniak, paliwa płynne, propan butan, materiały wybuchowe, chlor, kwas siarkowy, kwas solny, kwas azotowy, ług sodowy. Zbiorniki paliw płynnych i stałych (np. butle gazowe) stanowią również zagrożenie pożarowe i wybuchowe. W przypadku takich awarii niezbędna może być ewakuacja zamieszkałej w pobliżu ludności.

Według danych Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Łosicach w latach 2014-2016 na terenie powiatu łosickiego nie odnotowano wypadków podczas transportu substancji niebezpiecznych.

5.2.10 Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Programu

Z przeprowadzonej analizy stanu środowiska naturalnego na terenie powiatu łosickiego, dzięki którym określono główne problemy ochrony środowiska, z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu wyraźnie wskazuje, że w przypadku braku realizacji *Programu* opisany powyżej stan środowiska nie będzie ulegał poprawie.

Wszelkie działania zaproponowane do realizacji w ramach *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego* z założenia mają na celu poprawę stanu środowiska na terenie całego powiatu i tym samym będą pozytywnie wpływać na zdrowie mieszkańców.

W związku z rozwojem gospodarczym, infrastruktury i zabudowy na terenie powiatu, odstąpienie od realizacji zapisów *Programu Ochrony Środowiska* uniemożliwi dotrzymanie obecnych standardów środowiska w perspektywie średnio- i długookresowej.

W przypadku braku realizacji zaproponowanych działań w ramach *Programu Ochrony Środowiska* negatywne skutki będą występować w odniesieniu do każdego z opisanych komponentów środowiska, a w szczególności odbije się to na jakości powietrza, wód podziemnych i powierzchniowych oraz powierzchni ziemi. Negatywne skutki będą odczuwalne dla mieszkańców

poprzez zwiększający się nadmierny hałas i niewłaściwą gospodarkę odpadami. Również bezpieczeństwo mieszkańców może być zagrożone w związku z brakiem przebudowy dróg o złym stanie nawierzchni. Wszystkie te negatywne skutki spowodują pogorszenie standardu życia oraz zdrowia mieszkańców powiatu łosickiego.

Nie wdrożenie założeń *Programu* spowoduje dalsze utrzymywanie się dotychczasowej jakości środowiska w powiecie łosickim, a nawet postępującą degradację. Wstrzymanie działań związanych z oczyszczaniem ścieków, z rozbudową układów energetycznych, termomodernizacją, utrzymywaniem i pielęgnacją terenów leśnych, spowoduje negatywne skutki dla środowiska objawiające się postępującym zanieczyszczeniem gleb oraz wód powierzchniowych i gruntowych, spadkiem bioróżnorodności fauny i flory. Na skutek braku przeprowadzenia inwestycji w zakresie ochrony wód i powietrza wzrośnie poziom emisji zanieczyszczenia powietrza i wód, w stosunku do i tak niezbyt dobrego ich stanu obecnego. Pogorszą się tym samym warunki życia mieszkańców powiatu i wzrośnie zagrożenie dla ich zdrowia.

W przypadku, gdy *Program Ochrony Środowiska* nie zostanie wdrożony, negatywne trendy będą się pogłębiać, a zanieczyszczenie środowiska wzrastać. Utrudni to również realizację założonego celów określonych w POŚ.

Brak edukacji i stałego kształtowania świadomości ekologicznej sprawi, że powszechnie akceptowane staną się postawy nieprzyjazne ekologicznie, które przyczynią się będą do utrwalania oraz występowania negatywnych tendencji w zakresie korzystania ze środowiska. Brak realizacji założeń zapisanych w *Programie Ochrony Środowiska* doprowadzi do ogólnego pogarszania stanu środowiska przyrodniczego i zdrowia, a także poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

6. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody

Na podstawie analizy aktualnego stanu środowiska zostały zidentyfikowane najistotniejsze problemy ochrony środowiska, w przypadku *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego*, problemy te zostały przedstawione w poniższej tabeli wraz z celem środowiskowym, który wynika z występowania danego problemu.

Tabela 58. Główne problemy i wyznaczone cele ochrony środowiska w powiecie łosickim

Obszar interwencji	Stan obecny - problem	Cel
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zanieczyszczenie powietrza spalinami pochodzącymi z eksploatacji urządzeń grzewczych i pojazdów	I. Poprawa jakości powietrza
	Słaby potencjał dla odnawialnych źródeł energii wiatrowej, wodnej i geotermii	

Obszar interwencji	Stan obecny - problem	Cel
Zagrożenia hałasem	Wzrost liczby środków transportu	II. Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców powiatu
	Pogarszanie się stanu dróg	
	Wysokie koszty modernizacji i budowy dróg	
Pola elektromagnetyczne	Wzrastająca liczba nadajników GSM/UMTS/LTE	III. Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na człowieka i środowisko
	Potencjalna dalsza rozbudowa sieci elektrycznej NN	
Gospodarowanie wodami	Ryzyko wystąpienia powodzi (szczególnie gminy Platerów i Sarnaki)	IV. Ochrona przed powodzią i suszą
	Zanieczyszczenie środowiska wodnego ściekami komunalnymi, spływem nawozów rolniczych z pól uprawnych oraz pozostałościami po nawozach rolniczych	V. Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód
	Zły stan JCWP i zagrożenie nieosiągnięcia celów środowiskowych	
Gospodarka wodno-ściekowa	Zwiększony pobór wód na potrzeby ludności	VI. Optymalizacja zużycia wody
	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowych i SUW	
	Nieszczelne zbiorniki bezodpływowe na nieczystości ciekłe	VII. Racjonalna gospodarka ściekowa
	Niski wskaźnik skanalizowania powiatu	
Zasoby geologiczne	Zagrożenie nielegalnego wydobycia kopalin	VIII. Racjonalne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż
	Ryzyko nieprzestrzegania warunków koncesji na wydobycie złóż	
Gleby	Zanieczyszczenie gleb pochodzące z działalności rolniczej	IX. Ochrona gleb i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi
	Nielegalne składowanie odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych	
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Nowe, dzikie wysypiska odpadów	X. Racjonalna gospodarka odpadami
	Nielegalne pozbywanie się odpadów np. poprzez ich spalanie	
	Zaśmiecanie obszarów chronionych i cennych przyrodniczo	
Zasoby przyrodnicze	Niewystarczająca świadomość wartości szaty roślinnej oraz walorów krajobrazowych powiatu łosickiego wśród mieszkańców	XI. Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz zachowanie walorów przyrodniczych gminy
	Zaśmiecanie i degradacja obszarów chronionych i cennych przyrodniczo	
	Wpływ zanieczyszczenia powietrza i wód na florę i faunę	

Obszar interwencji	Stan obecny - problem	Cel
Zagrożenia poważnymi awariami	Transport substancji niebezpiecznych	XII. Zapobieganie ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków
	Stan techniczny dróg	

Cele wyznaczone w *Programie Ochrony Środowiska* mają przyczynić się do poprawy stanu środowiska w powiecie, a co za tym idzie pozytywnie wpłynąć na obszary chronione w granicach terenu powiatu.

7. Identyfikacja i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne

W trakcie realizacji zaplanowanych w Planie przedsięwzięć mogą wystąpić szczególne aspekty oddziaływania na środowisko. Ocenie możliwych oddziaływań na środowisko poddano wszystkie zaplanowane zadania zarówno inwestycyjne jak i pozainwestycyjne, które zostały przedstawione w harmonogramie. Najważniejszym zagrożeniem dla środowiska związanym z realizacją *Programu* może być nieterminowe realizowanie zapisanych w nim działań.

Próbę identyfikacji i oceny przewidywanych znaczących oddziaływań poszczególnych zadań na środowisko dokonano w tabeli uwzględniając:

- pozytywne / negatywne lub brak oddziaływania, a poza nimi oceniono dodatkowo poszczególne priorytety oddziaływania:
 - bezpośrednie / pośrednie,
 - krótkoterminowe / średnioterminowe / długoterminowe,
 - stałe / chwilowe,
 - wtórne/ skumulowane.

Ocena została dokonana na podstawie symulacji i przewidywanych skutków realizacji konkretnych działań na poszczególne elementy:

1. Zwierzęta,	8. Zasoby naturalne,
2. Rośliny,	9. Zabytki i dobra materialne,
3. Ludzie,	10. Obszary Natura 2000,
4. Powietrze i klimat,	11. Rezerваты Przyrody,
5. Wody,	12. Park Krajobrazowy,
6. Powierzchnia ziemi,	13. Obszar Chronionego Krajobrazu.
7. Krajobraz,	

Analizując zestawienie przedstawione w poniższej tabeli należy pamiętać, że dokonana ocena analizowanego Planu w dużej mierze ma charakter czysto teoretyczny – dlatego też przy opisach znaczących oddziaływań celowo używane jest określenie „prawdopodobnie”. W ocenie tej, nie wartościowano wielkości poszczególnych oddziaływań tylko analizowano możliwość ich wystąpienia.

Określenie zmian stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem w odniesieniu do zadań inwestycyjnych zaplanowanych w *Programie* przy braku informacji o sposobie i dokładnych miejscach realizacji poszczególnych przedsięwzięć jest bardzo trudne. Biorąc jednak pod uwagę, że większość z planowanych zadań inwestycyjnych wymagać będzie przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych przyjęto, że na tym etapie wystarczające będzie omówienie typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych.

Jako oddziaływanie negatywne należy rozumieć takie oddziaływanie, które prowadzi do ujemnych skutków, pomniejsza wartość środowiska i jego składników. Negatywne mogą być zarówno działania legalne jak i nielegalne, powodujące szkody w środowisku oraz te, które stwarzają zagrożenie dla środowiska.

Oddziaływania pozytywne to takie, których realizacja prowadzi do poprawy stanu środowiska.

W niektórych przypadkach oddziaływanie, w zależności od aspektu, jaki się rozważa, może mieć jednocześnie negatywny i pozytywny wpływ na dany element środowiska. Przyznanie takiej oceny nie oznacza, że oddziaływania takie zawsze wystąpią oraz, że oddziaływanie pozytywne zawsze będzie miało większą, mniejszą lub taką samą wartość jak oddziaływanie negatywne.

W niniejszej analizie określono również wskaźnik 0 – jako brak zauważalnego oddziaływania. W rzeczywistości trudno jest znaleźć przypadek, gdy brak jest jakichkolwiek oddziaływań. Zawsze można określić powiązania, które będą wpływać negatywnie lub pozytywnie na dany komponent środowiska. Lecz w celu uproszczenia i przedstawienia braku zauważalnego oddziaływania zaplanowanego zadania na środowisko wprowadzono wskaźnik 0.

Objaśnienia:

	Oddziaływanie pozytywne
	Oddziaływanie negatywne
	Oddziaływanie zarówno pozytywne jak i negatywne
0	Brak zauważalnego oddziaływania

Tabela 59. Ocena ewentualnego oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska w tym na obszar Natura 2000 i człowieka w podziale na pozytywne, negatywne oraz neutralne

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu
Ochrona klimatu i jakości powietrza														
1.	Monitoring stanu jakości powietrza na stacjach pomiarowych na terenie powiatu													
2.	Kontrola zakładów przemysłowych w zakresie emisji do powietrza					0	0	0						
3.	Wydawanie pozwoleń na wprowadzanie pyłów lub gazów do powietrza (zgodnie z ustawą prawo ochrony środowiska)					0	0							
4.	Zmniejszenie niskiej emisji zanieczyszczeń z indywidualnych palenisk domowych i lokalnych kotłowni						0							
5.	Wymiana i zakup nowych urządzeń i instalacji o niższych wskaźnikach emisji zanieczyszczeń													
6.	Termomodernizacja istniejących budynków, stosowanie energooszczędnych materiałów i technologii przy budowie nowych obiektów													

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty											
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy
7.	Termomodernizacja budynku urzędu gminy												
8.	Modernizacja (m.in. termomodernizacja) budynku Świetlicy Wiejskiej w Dawidach												
9.	Modernizacja (m.in. termomodernizacja) byłego budynku ośrodka zdrowia w Olszance												
10.	Modernizacja (m.in. termomodernizacja) budynku Szkoły podstawowej w Hadynowie												
11.	Modernizacja (m.in. termomodernizacja) budynku Świetlicy Wiejskiej w Pietrusach												
12.	Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymogów dotyczących zaopatrywania mieszkań w ciepło z nośników niskoemisyjnych	0					0	0					
13.	Promowanie rozwiązań przyczyniających się do redukcji emisji zanieczyszczeń (np. wymiana źródeł ciepła, termomodernizacja budynków)						0	0					

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty											
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy
14.	Poprawa standardów infrastruktury drogowej (modernizacja, przebudowa, rozbudowa i budowa dróg, ścieżek rowerowych, chodników)								0	0			
15.	Zadania z zakresu budowy i modernizacji dróg wojewódzkich - wymienione w obszarze Zagrożenia hałasem								0	0			
16.	Zadania z zakresu budowy i modernizacji dróg powiatowych - wymienione w obszarze Zagrożenia hałasem								0	0			
17.	Modernizacja instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych						0	0		0			
18.	Inwentaryzacja i aktualizacja źródeł emisji substancji do powietrza i stworzenie bazy danych na ten temat (pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza)						0						
19.	Pozyskiwanie energii do celów technologicznych i komunalnych ze												

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty											
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy
	źródeł o niskiej emisji zanieczyszczeń oraz odnawialnych												
20.	Montaż kolektorów słonecznych na terenie gminy Olszanka										0	0	0
21.	Budowa instalacji kolektorów słonecznych i ogniw fotowoltaicznych dla mieszkańców gminy Stara Kornica oraz na budynkach użyteczności publicznej									0	0	0	0
22.	Budowa ogniw fotowoltaicznych na budynkach: Urzędu Gminy, Zespołu Szkół w Sarnakach, Szkoły Podstawowej w Serpelicach, Przedszkola Samorządowego w Sarnakach, Gminny Ośrodek Kultury, Świetlice wiejskie										0	0	0
23.	Montaż instalacji solarnych w ilości ok.540 przeznaczonych dla C.W.U.												
24.	Budowa ogniw fotowoltaicznych – gospodarstwa domowe												
25.	Budowa ścieżek rowerowych							0	0				
26.	Promowanie ekologicznych źródeł transportu (rowerowy, zbiorowy)							0	0				

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu
Zagrożenia hałasem														
27.	Przebudowa drogi gminnej							0	0					
28.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2038W Nieznanki-Dziadkowskie							0	0					
29.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2012W od drogi nr 811-Cybów-Litewniki Stare-Walim-Nowa Kornica							0	0					
30.	Odbudowa drogi powiatowej nr 2039W Kownaty-Krasna-gr. województwa (Rogoźnica) (2016-2018)							0	0					
31.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2021W Rudka –Kobylany - Wygnanki- gr. województwa- (Bordziłówka)							0	0					
32.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2036W Zienie-Kobylany							0	0					
33.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2045W Kózki-Mężenin							0	0					
34.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2007W Kózki-Serpelice Borsuki-gr. województwa (Janów Podlaski)							0	0					

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty											
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy
35.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2049W od dr.nr 19-Dzięcioły-Stacja kolejowa Niemojki							0	0				
36.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2044W od dr. Nr698-Niemojki-Łysów-Dąbrwa-Korczew odcinek Zakrze-Niemojki							0	0				
37.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2053W ul. Szkolna w Łosicach							0	0				
38.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2059W ul. Targowa w Łosicach							0	0				
39.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2050W Łosice-Hadynów-Próchenki-Krzeska-droga nr2							0	0				
40.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2008W Górki-Litewniki-Hołowczyce-Zabuże							0	0				
41.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2033W Próchenki-gr. wojew.(Łuby) - granice województwa (Krawce) - Mostów- Krzywośnity- Huszlew							0	0				
42.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2042W Nowe Łepki-Stare Łepki-granica powiatu							0	0				

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty											
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy
43.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2057W ul. Majora Zenona i nr 2056W ul. 11-Listopada w Łosicach z budowa kanalizacji deszczowej							0	0				
44.	Budowa drogi powiatowej nr 2009W Sarnaki-Mierzvice Stare							0	0				
45.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2001W Puczyce-Rusków-Hruszew							0	0				
46.	Przebudowa odcinka drogi wojewódzkiej nr 698 od 30+815 do km 31+177 wraz z rozbudowa skrzyżowania ul. Piłsudskiego z ul. 11 Listopada i Narutowicza w m. Łosice i budowa sygnalizacji świetlnej i remont mostu na rz. Toczny w m. Łosice, pow. łosicki, woj. Mazowieckie oraz remont odcinka od km 31+177 do km 34+110							0	0				
47.	Budowa drogi wojewódzkiej nr 811 na odcinku od km 14+230 – 15+220 w m. Horoszki Małe na terenie gminy Sarnaki, pow. łosicki							0	0				

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty											
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy
48.	Przebudowa dróg leśnych, remonty i konserwacja nawierzchni dróg leśnych							0	0				
49.	Promowanie ekologicznych źródeł transportu (rowerowy, zbiorowy)						0	0					
50.	Tworzenie obszarów ograniczonego użytkowania w przypadkach określonych w ustawie prawo ochrony środowiska, egzekwowanie zapisów dotyczących obszarów ograniczonego użytkowania dotyczących źródeł hałasu i pól elektromagnetycznych							0	0				
51.	Wprowadzanie do mpzp zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożenia hałasem i egzekwowanie tych zapisów							0	0				
52.	Prowadzenie monitoringu poziomu hałasu w środowisku												
53.	Bieżąca kontrola zakładów pracy w zakresie emisji hałasu												

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu
Pola elektromagnetyczne														
54.	Budowa linii SN łączącej dwie linie magistralne odcinek Mszanna – Wyczółki (g. Łosice)					0			0	0	0	0	0	0
55.	Rudka 1 Przebudowa sieci SN, nN i stacji Transformatorowej (g. Stara Kornica)					0			0	0	0	0	0	0
56.	Budowa nowego wyprowadzenia LSN z GPZ Łosice kier. Hadynów do odłącznika nr 25-5 . w Szańkowie (g. Łosice)					0			0	0	0	0	0	0
57.	Biernaty Stare modernizacja linii nN i stacji transformatorowej SN/nN (g. Łosice)					0			0	0	0	0	0	0
58.	Milejki - modernizacja linii nN i stacji transformatorowej SN/nN (g. Huszlew)					0			0	0	0	0	0	0
59.	Myszkowice -modernizacja linii nN, stacje transformatorowe SN/nN (g. Platerów)					0			0	0	0	0	0	0
60.	Przebudowa linii SN GPZ Hołowczyce-Serpelice od 72-7 do 72-10 na linię kablową SN (g. Sarnaki)					0			0	0	0	0	0	0

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu
61.	Przebudowa linii SN GPZ Hołowczyce -Zakalinki od 22-57 do 22-15 na linię kablową SN (g. Sarnaki)					0			0	0	0	0	0	0
62.	Przebudowa sieci SN, nN i stacji transferowej Makarówka 1 i 2 (g. Huszlew)					0			0	0	0	0	0	0
63.	Przebudowa linii nN Łosice ST27, ST28,ST29 przy ul. Targowej i ulicach przyległych (g. Łosice)					0			0	0	0	0	0	0
64.	Zmiana przekroju linii SN ze względu na połączenie międzyoddziałowe Mężenin 3 OL – Góry (Figały) OW. LSN Łosice – Niemojki (LSC_Niemojki) OL zmiana przekroju linii napowietrznej SN z 35 na 70mm ² od odłącznika 63-15 do odłącznika 63-36 i odgałęzienie SAN do ST Mężenin 3 (g. Sarnaki)					0			0	0	0	0	0	0
65.	Zmiana przekroju linii SN ze względu na połączenia m-oddziałowe SN Ostoje OW - Szydłówka 3 OL. OL zmiana przekroju linii z 35 na 70 mm ² ISN					0			0	0	0	0	0	0

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu
	Łosice Szydłówka od odł. 71-8 do St. Szydłówka 3 (g. Olszanka)													
66.	Zmiana przekroju linii SN Łosice - Niemojki ze względu na połączenia m-oddziałowe SN (g. Łosice)					0			0	0	0	0	0	
67.	Przebudowa sieci nN, SN i stacji transferowej Dziadkowskie 4 (g. Huszlew)					0			0	0	0	0	0	
68.	Serpelice 4 - przebudowa LSN- 0,2 km, nN -2 km stacji 1 szt. (g. Sarnaki)					0			0	0	0	0	0	
69.	Przebudowa sieci nN, SN i stacji transferowej Koszelówka 1,2,3. (g. Stara Kornica)					0			0	0	0	0	0	
70.	Dobudowa stacji transferowej LSN i wyprowadzeń nN Popławy 2 (g. Łosice)					0			0	0	0	0	0	
71.	GPZ Sitnicka Biała Podlaska - Łosice odgałęzienie Dziadkowskie 3 od odł.24-25 do odg. Dziadkowskie 6916/2015. (g. Łosice)					0			0	0	0	0	0	
72.	Kontrola zakładów przemysłowych w zakresie pól elektromagnetycznych													

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty											
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy
73.	Państwowy Monitoring PEM w środowisku na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludzi							0	0				
74.	Prowadzenie ewidencji źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne							0	0				
Gospodarowanie wodami													
75.	Utrzymanie urządzeń melioracji wodnych podstawowych i wód istotnych dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa				0			0					
76.	Kształtowanie pasów roślinności wzdłuż brzegów cieków wodnych płynących przez obszary intensywnej produkcji rolniczej								0	0	0	0	0
77.	Wprowadzanie do mpzp ograniczeń wynikających z występowania na terenie powiatu terenów zalewowych				0			0					
78.	Współpraca z ościennymi powiatami w celu ustalenia				0								

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty											
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy
	wspólnej polityki ochrony wód powierzchniowych,												
79.	Prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska				0								
80.	Wydawanie pozwoleń na wprowadzanie ścieków do wód lub ziemi				0								
81.	Ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych ze źródeł obszarowych (zwłaszcza z terenów rolniczych)												
82.	Przeprowadzenie kontroli stanu technicznego zbiorników gnilnych oraz ich likwidacja na terenach skanalizowanych								0				
83.	Popularyzacja i wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na obszarach zabudowy rozproszonej												

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty											
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy
84.	Prowadzenie rejestru i kontroli zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków oraz ich likwidacja na terenie skanalizowanym				0					0			
85.	Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi				0								
86.	Utrzymanie wód i urządzeń melioracji wodnych podstawowych				0				0				
87.	Budowa małych zbiorników retencyjnych				0								
88.	Budowa zbiornika wodnego w miejscowości Sarnaki				0								
89.	Działanie wynikające z PZRP dla obszaru dorzecza Wisły: "Analiza możliwości zwiększenia retencji na terenach leśnych, rolniczych i zurbanizowanych na obszarze Zlewni Planistycznej Bugu w ramach utrzymania oraz zwiększania istniejącej zdolności				0								

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty											
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy
	retencyjnej w regionie wodnym Środkowej Wisły."												
90.	Działanie wynikające z PZRP dla obszaru dorzecza Wisły: „Analiza możliwości likwidacji/zmiany sposobu użytkowania oraz modernizacji obiektów zagrażających środowisku, infrastrukturalnych oraz pozostałych obiektów prywatnych użyteczności publicznej znajdujących się w obszarach zagrożenia powodziowego Zlewni Planistycznej Bugu."				0								
91.	Działanie wynikające z aPWŚK: przeprowadzenie pogłębionej analizy presji w celu ustalenia przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu wód dla JCWP Bug od Kamianki do Kołodziejki												
Gospodarka wodno-ściekowa													
92.	Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno –				0		0	0					

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty											
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy
	promocyjne (akcje, kampanie skierowane do wszystkich grup społecznych)												
93.	Ograniczanie ilości zużywanej wody poprzez recyrkulację wody w zakładach przemysłowych i zamykanie obiegów wody				0		0	0					
94.	Pobór prób wody do picia z nadzorowanych wodociągów publicznych				0		0	0					
95.	Modernizacja sieci wodociągowej w miejscowości Sarnaki							0	0				
96.	Modernizacja stacji uzdatniania wody w Hołowczycach							0	0				
97.	Budowa i przebudowa Stacji uzdatniania wody w miejscowości Wólka Nosowska wraz z infrastrukturą i obiektami towarzyszącymi (oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków)							0	0				
98.	Remont SUW Próchenki							0	0				
99.	Budowa sieci wodociągowej na terenie gminy Stara Kornica							0	0				

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty											
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy
100.	Budowa i modernizacja systemów wodociągowych (ujęcia i sieci)								0	0			
101.	Budowa Stacji uzdatniania wody w gminie Huszlew								0	0			
102.	Kontrola oczyszczalni ścieków z częstotliwością określoną przez GIŚ w celach na dany rok kontrolny												
103.	Opracowanie Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (AKPOŚK 2017)												
104.	Budowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji na terenie gminy								0	0			
105.	Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej na terenie miasta i gminy								0	0			
106.	Modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków w celu poprawy parametrów oczyszczania ścieków								0	0			
107.	Budowa sieci kanalizacyjnej we wsiach Falatycze, Ostromęczyn -ok. 15,7km								0	0			

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu
108.	Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Hołowczyce-Kolonia wraz siecią kanalizacyjną obejmującą część wsi Hołowczyce-Kolonia, Nowe Hołowczyce, Stare Hołowczyce, Płasków, Terlików, Nowe Litewniki, Stare Litewniki								0	0				
109.	Przebudowa oczyszczalni ścieków w Sarnakach								0	0				
110.	Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Bonin wraz siecią kanalizacyjną obejmującą Horoszki Duże, Horoszki Małe, Bonin, Bonin-Ogródki, Raczki								0	0				
111.	Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Nowe Mierzvice wraz siecią kanalizacyjną obejmującą Stare Mierzvice i Nowe Mierzvice								0	0				
112.	Budowę sieci kanalizacyjnej w miejscowości Rzewuszki								0	0				
113.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach gminy Sarnaki								0	0				

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty											
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy
114.	Modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków wraz z infrastruktura towarzyszącą							0	0				
115.	Budowa kanalizacji sanitarnej na Osiedlu w Starej Kornicy							0	0				
116.	Budowa Kanalizacji Sanitarnej na terenie Gminy Stara Kornica							0	0				
117.	Modernizacja gminnej kanalizacji polegająca na wymianie przestarzałych przepompowni ścieków na całym odcinku wybudowanej kanalizacji							0	0				
Zasoby geologiczne													
118.	Kontrola uprawnień przedsiębiorców w zakresie przestrzegania wydanych koncesji na wydobycie kopalin												
119.	Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin								0	0	0	0	0
120.	Inwentaryzacja miejsc nielegalnego wydobycia kopalin												

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty												
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy	Obszar Chronionego Krajobrazu
Gleby														
121.	Monitoring chemizmu gleb ornich na terenie powiatu									0	0	0	0	0
122.	Promocja rolnictwa ekologicznego													
123.	Szkolenia i kursy z zakresu chemizacji, integrowanej ochrony roślin, Kodeksu Dobrej Praktyki, zasad ubiegania się o płatności bezpośrednie, obowiązków rolnika wynikających z korzystania z funduszy UE, oddziaływania gospodarstw rolnych na środowisko													
124.	Inwentaryzacja terenów zdegradowanych i wymagających rekultywacji oraz opracowywanie programów ich rekultywacji													
125.	Rekultywacja składowiska odpadów komunalnych w mieście Łosice													
126.	Rekultywacja gminnego składowiska odpadów w Starej Kornicy													

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty											
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy
127.	Ochrona gleb przed niewłaściwą agrotechniką i nadmierna intensyfikacja produkcji rolnej oraz nadmiernym stosowaniem środków ochrony roślin i nawozów												
128.	Rewitalizacja terenów poeksploatacyjnych i zdegradowanych												
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów													
129.	Wydawanie pozwoleń na wytwarzanie odpadów								0				
130.	Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania												
131.	Kontrola zakładów przemysłowych w zakresie gospodarki odpadami,												
132.	Kontrola Gmin w zakresie ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach												
133.	Budowa PSZOK								0				

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty											
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy
134.	Budowa nowego PSZOK na terenie gminy								0				
135.	Zakup pojemników do zbiórki selektywnej surowców wtórnych „u źródła”												
136.	Doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu dla osiągnięcia odpowiednich limitów odzysku i recyklingu odpadów												
137.	Prowadzenie edukacji ekologicznej mieszkańców miasta i gminy w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami												
138.	Przebudowa międzygminnego składowiska odpadów w Łosicach-kwarta na odpady zawierające azbest o pojemności 200 000m ³												
139.	Likwidacja dzikich wysypisk odpadów												
140.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Platerów												

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty											
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy
141.	Usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Stara Kornica												
142.	Usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Olszanka												
143.	Sukcesywne usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest z terenu miasta i gminy												
144.	Prowadzenie działań informacyjnych w zakresie szkodliwości azbestu oraz o sposobach postępowania z nim (spotkania, materiały informacyjne)												
Zasoby przyrodnicze													
145.	Przeprowadzenie aktualizacji inwentaryzacji przyrodniczej gminy Sarnaki												
146.	Edukacja ekologiczna dzieci i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów												

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty											
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy
147.	Ustalenie planu ochrony dla rezerwatu przyrody Mierzvice									0		0	0
148.	Realizacja działań ochrony czynnej wynikająca z planu ochrony rezerwatu przyrody Mierzvice									0		0	0
149.	Wspieranie działań mających na celu odtwarzanie buforowych stref roślinnych wzdłuż cieków wodnych												
150.	Objęcie ochroną prawną nowych obszarów cennych przyrodniczo i pomników przyrody												
151.	Tworzenie nowych i utrzymanie istniejących obszarów zieleni urządzonej na terenach gmin i miast								0	0	0	0	0
152.	Prowadzenie nasadzeń drzew i krzewów na gruntach należących do powiatu								0	0	0	0	0
Zagrożenia poważnymi awariami													
153.	Współpraca powiatu z gminami i jednostkami bezpieczeństwa w ramach gminnych planów zarządzania kryzysowego												

Lp.	Rodzaj zadania	Przewidziane znaczące oddziaływanie (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na poszczególne komponenty											
		Zwierzęta	Rośliny	Ludzie	Powietrze i klimat	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Obszary Natura 2000	Rezerwat Przyrody	Park Krajobrazowy
154.	Kontrola przewozu towarów niebezpiecznych												
155.	Kontrola w zakresie poważnych awarii i poważnych awarii przemysłowych w zakładach o dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii oraz o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii												
156.	Utrzymywanie w gotowości sprawnego systemu zapobiegawczo – interwencyjno – ratunkowego na wypadek wystąpienia poważnej awarii lub klęski żywiołowej												
157.	Poprawa stanu bezpieczeństwa ekologicznego - ochrona przeciwpożarowa												
158.	Uwzględnianie lokalizacji ZDR oraz ZZR w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego												

Źródło: opracowanie własne

Tabela 60. Oddziaływania zadań wyznaczonych w Programie na komponenty środowiska przyrodniczego

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2016-2020	Oddziaływanie
Ochrona klimatu i jakości powietrza		
1.	Monitoring stanu jakości powietrza na stacjach pomiarowych na terenie powiatu	Zadania służą kontroli stanu jakości powietrza oraz planowaniu ewentualnych działań zapobiegających zanieczyszczeniu powietrza i ochrony klimatu. Zadania nie będą oddziaływać na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego.
2.	Kontrola zakładów przemysłowych w zakresie emisji do powietrza	
3.	Wydawanie pozwoleń na wprowadzanie pyłów lub gazów do powietrza (zgodnie z ustawą prawo ochrony środowiska)	Zadanie nie ma charakteru inwestycyjnego i w jego wyniku nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska i na obszary chronione. Działanie to ma na celu umożliwienie prowadzenia stałej kontroli przez organy publiczne nad źródłami emisji do powietrza, a przez to ograniczenie nielegalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza, tym samym pozytywnie, długoterminowo, bezpośrednio wpłynie na jakość powietrza i klimat, a pośrednio i długoterminowo rośliny, ludzi oraz wody oraz zasoby naturalne, zabytki i dobra kultury oraz obszary Natura 2000 i inne obszary chronione.
4.	Zmniejszenie niskiej emisji zanieczyszczeń z indywidualnych palenisk domowych i lokalnych kotłowni	Zadania służąc będą poprawie jakości powietrza oraz ochronie klimatu, nie będą powodowały negatywnego oddziaływania
5.	Wymiana i zakup nowych urządzeń i instalacji o niższych wskaźnikach emisji zanieczyszczeń	
6.	Termomodernizacja istniejących budynków, stosowanie energooszczędnych materiałów i technologii przy budowie nowych obiektów	W wyniku realizacji zadań nastąpi poprawa jakości powietrza atmosferycznego, co przyniesie pośrednie, pozytywne długoterminowe oddziaływanie na rośliny, ludzi, powietrze i klimat, wody, powierzchnię ziemi, krajobraz, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne, obszary Natura 2000 oraz pozostałe obszary chronione. W przypadku niewłaściwego przeprowadzania prac termomodernizacyjnych i modernizacyjnych (niezgodnie z obowiązującym prawem) możliwe jest wystąpienie negatywnych oddziaływań na zwierzęta i ich bioróżnorodność. Dotyczy to głównie jerzyków, wróbli i nietoperzy, które znajdują schronienie i zakładają gniazda na fasadach budynków. Przeprowadzanie termomodernizacji i remontów bez uwzględnienia ewentualnej obecności tych zwierząt spowoduje ograniczenie ich siedlisk i miejsc zakładania gniazd.
7.	Termomodernizacja budynku urzędu gminy	W celu zminimalizowania negatywnego oddziaływania, trzeba zaplanować prace tak, aby nie zagrażało życiu zwierząt. Przed

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2016-2020	Oddziaływanie
8.	Modernizacja (m.in. termomodernizacja) budynku Świetlicy Wiejskiej w Dawidach	<p>podjęciem jakichkolwiek prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania w nich gatunków ptaków i nietoperzy. Obserwacje ornitologiczne powinny być przeprowadzone dwukrotnie – w drugiej połowie kwietnia i maja, natomiast chiropterologiczne trzykrotnie – w drugiej połowie czerwca, w sierpniu i w październiku. Wykonawca prac powinien podjąć środki zaradcze, dostosowując terminy prac, zabezpieczając z wyprzedzeniem szczeliny przed zajęciem je przez ptaki i nietoperze, a po remoncie powinien zapewnić, by użyteczność siedliska pozostała nieuszczerplona, np. tworząc odpowiednią liczbę alternatywnych miejsc lęgowych. Liczba alternatywnych schronień powinna w pełni równoważyć stratę, z uwzględnieniem ewentualnej rekompensaty za szkody poniesione przez populacje tych gatunków w czasie remontu. Dobór skrzynek lęgowych oraz ich lokalizacja powinny być uzgodnione z ornitologiem i chiropterologiem. Jeżeli możliwe jest pozostawienie szczelin i otworów wykorzystywanych wcześniej przez zwierzęta, zaleca się taki zabieg. Jeśli po wykonaniu oceny technicznej uznano, że możliwe jest dalsze wykorzystywanie przez zwierzęta zajmowanych wcześniej szczelin, trzeba zagwarantować nietoperzom lub ptakom łatwy dostęp do nich, poprzez pozostawienie odpowiednio zabezpieczonego otworu w izolacji termicznej. Skrzynki lęgowe powinno rozpatrywać się osobno dla każdego z gatunków (przede wszystkim pod względem ich rozmiaru). Prac nie powinno wykonywać się w okresie lęgowym ptaków (np. w przypadku jerzyka w miesiącach maj – wrzesień) i rozrodczych nietoperzy. Jeśli docieplenie budynku ma się odbywać w okresie, gdy potencjalnie mogą się w nim znajdować ptasie gniazda z lęgami lub nietoperze, konieczne jest wcześniejsze zabezpieczenie wszystkich uprzednio zinwentaryzowanych miejsc, w których zwierzęta te mogłyby się ukryć i zostać zamurowane w trakcie prac.</p>
9.	Modernizacja (m.in. termomodernizacja) byłego budynku ośrodka zdrowia w Olszance	
10.	Modernizacja (m.in. termomodernizacja) budynku Szkoły podstawowej w Hadynowie	
11.	Modernizacja (m.in. termomodernizacja) budynku Świetlicy Wiejskiej w Pietrusach	
12.	Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymogów dotyczących zaopatrywania mieszkań w ciepło z nośników niskoemisyjnych	
13.	Promowanie rozwiązań przyczyniających się do redukcji emisji zanieczyszczeń (np. wymiana źródeł ciepła, termomodernizacja budynków)	<p>Edukacja ekologiczna ma na celu podnoszenie świadomości i wiedzy społeczeństwa na temat ochrony środowiska naturalnego. Kształtowanie właściwych postaw przynosi korzyści zarówno dla zdrowia ludzi jak i dla środowiska naturalnego, dlatego wszystkie z zaplanowanych zadań w tym zakresie przyniosą pozytywne rezultaty bądź też nie będą powodowały zauważalnego oddziaływania na zwierzęta, powierzchnię ziemi oraz krajobraz.</p>
14.	Poprawa standardów infrastruktury drogowej (modernizacja, przebudowa,	<p>Zadanie ma na celu usprawnienie ruchu na terenie powiatu. Drogi o dużym natężeniu ruchu mogą stanowić dla zwierząt barierę migracyjną. Rozbudowa i modernizacja dróg będzie obejmować istniejące drogi, których remont nie wpłynie znacząco na zwiększenie natężenia ruchu a więc droga ta nie będzie stanowiła bariery dla przemieszczania i migracji zwierząt. W przypadku</p>

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2016-2020	Oddziaływanie
	rozbudowa i budowa dróg, ścieżek rowerowych, chodników)	przebiegu przez tereny leśne gdzie jest większe prawdopodobieństwo przemieszczania się zwierząt, głównie jeleniowatych powinno umieścić się znaki ostrzegawcze. Działanie to nie będzie więc znacząco oddziaływać na zwierzęta. Podczas prac budowlanych i modernizacyjnych drogi może dojść do zniszczenia szaty roślinnej składającej się głównie z roślin ruderalnych i synantropijnych w jej sąsiedztwie, roboty powinny być tak zaplanowane aby w jak największym stopniu ograniczyć wycinkę drzew i krzewów. Może dojść również do fragmentacji krajobrazu. Działania na rośliny i krajobraz będą krótkotrwałe i odwracalne, po zakończeniu inwestycji zalecane jest wykonanie nasadzeń drzew i krzewów, które ograniczą emisję hałasu i zanieczyszczeń podczas jej eksploatacji. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinni być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Oddziaływania te ustaną jednak natychmiastowo wraz z zakończeniem prac. W skutek przeprowadzonych modernizacji nastąpi długotrwała poprawa środowiska akustycznego poprzez zastosowanie tzw. cichych nawierzchni (cechą takiej nawierzchni jest jej porowata struktura pozwalająca na rozproszenie powietrza spod kół do pustych przestrzeni) oraz poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym co pozytywnie wpłynie na życie ludzi. Realizacja zadania wpłynie na usprawnienie ruchu drogowego, co bezpośrednio wpłynie na zmniejszenie emisji spalin i pyłów do powietrza, oddziaływanie to będzie długotrwałe. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Dzięki ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza zmniejszy się obieg zanieczyszczeń środowisku przez co mniej będzie trafiać ich do wód powierzchniowych i podziemnych. Zanieczyszczenia przenoszone przez powietrze dostają się do wód powierzchniowych i podziemnych poprzez wymywanie przez opady atmosferyczne, poprzez sedymentacyjne osiadanie cząstek, poprzez pochłanianie substancji gazowych przez podłoże. Wymywanie zanieczyszczeń odbywa się w dwóch etapach. Na cząsteczkach aerozoli niosących zanieczyszczenia następuje kondensacja pary wodnej w czasie tworzenia się chmur a następnie cząsteczki wody podczas kondensacji absorbują zanieczyszczenia gazowe i wychwytyją cząsteczki aerozoli Sedymentacja cząstek zanieczyszczeń związana jest z ich wielkością. Największe cząstki (pyły) opadają w pobliżu źródeł zanieczyszczenia. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Po zakończeniu prac oddziaływanie to zniknie a teren wokół drogi zostanie poddany rekultywacji. Zmniejszona emisja zanieczyszczeń przyczyni się do mniejszego ich stężenia w powietrzu, a tym samym ograniczy się negatywny wpływ na zabytki. Dlatego rozbudowa drogi będzie oddziaływać pośrednio, długotrwałe pozytywnie na zabytki. Rozbudowa dróg nie będzie w żaden sposób oddziaływać na zasoby naturalne. Budowa dróg wpływa negatywnie na walory krajobrazu jednak w przypadku przebudowy istniejących dróg lokalnych których dotyczą zadania i które wpisane są już w lokalny krajobraz brak jest takiego oddziaływania a odpowiednio zaprojektowana droga może nawet wpłynąć pozytywnie na krajobraz. Oddziaływanie na tereny chronione będzie zależało od położenia odcinka drogi którego będzie dotyczyć oraz od zakresu jaki będą obejmowały roboty i muszą być one rozpatrywane osobno w przypadku każdej inwestycji. Modernizacje i budowy dróg nie będą w żaden sposób oddziaływać na zasoby naturalne i zabytki i dobra materialne.
15.	Zadania z zakresu budowy i modernizacji dróg wojewódzkich - wymienione w obszarze <i>Zagrożenia hałasem</i>	
16.	Zadania z zakresu budowy i modernizacji dróg powiatowych- wymienione w obszarze <i>Zagrożenia hałasem</i>	

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2016-2020	Oddziaływanie
17.	Modernizacja instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych	Zadanie będzie oddziaływać zarówno podczas realizacji, jak i eksploatacji w sposób pozytywny i długotrwały na powietrze i klimat, ponieważ w wyniku jego realizacji zmniejszeniu ulegnie ilość zanieczyszczeń przemysłowych do powietrza. Tym samym poprawie ulegną warunki życia zwierząt, roślin i człowieka, oraz stan pozostałych komponentów środowiska, w tym wód, gleb, krajobrazu, zasobów naturalnych i zabytków oraz obszarów chronionych, ponieważ mniejsza ilość zanieczyszczeń do powietrza przyczyni się do lepszego funkcjonowania środowiska jako całości.
18.	Inwentaryzacja i aktualizacja źródeł emisji substancji do powietrza i stworzenie bazy danych na ten temat (pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza)	Zadanie nie ma charakteru inwestycyjnego i w wyniku jego działań nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska i na obszary chronione. Działanie to ma na celu umożliwienie prowadzenia stałej kontroli przez organy publiczne nad źródłami emisji do powietrza, a przez to ograniczenie nielegalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza, tym samym pozytywnie, długoterminowo, bezpośrednio wpłynie na jakość powietrza i klimat, a pośrednio i długoterminowo rośliny, ludzi oraz wody oraz zasoby naturalne, zabytki i dobra kultury oraz obszary Natura 2000 i inne obszary chronione.
19.	Pozyskiwanie energii do celów technologicznych i komunalnych ze źródeł o niskiej emisji zanieczyszczeń oraz odnawialnych	
20.	Montaż kolektorów słonecznych na terenie gminy Olszanka	Realizacja zadań powinna przyczynić się do poprawy jakości powietrza atmosferycznego, zmniejszenia zapotrzebowania na energię ze źródeł nieodnawialnych i wzrostu efektywności energetycznej budynków, przez co przyniesie pośrednie pozytywne, długoterminowe oddziaływania na zwierzęta, rośliny, ludzi, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz, zasoby, zabytki i dobra materialne, obszary Natura 2000 oraz pozostałe obszary chronione.
21.	Budowa instalacji kolektorów słonecznych i ogniw fotowoltaicznych dla mieszkańców gminy Stara Kornica oraz na budynkach użyteczności publicznej	Budowa instalacji OZE może mieć również długotrwały negatywny wpływ na zwierzęta (ptaki i owady), przede wszystkim w przypadku paneli słonecznych. Nawet te lokalizowane na dachach, mogą powodować efekt tafli wody, który może być przyczyną kolizji ptaków z panelami. Poprzez efekt tafli wody na panelach słonecznych owady wodne mogą składać na nich jaja, przez co maleje ich populacja, a tym samym spada pula pożywienia dla ptaków. Panele instalowane na budynkach, nie będą jednak przyciągać zwierząt jak ich zwarte połacie, mimo wszystko należy stosować panele z warstwą antyrefleksyjną, skutkujące brakiem efektu odbicia światła oraz panele posiadające białe granice i białe paski podziału, które zmniejszają znacznie przyciąganie bezkręgowców wodnych.
22.	Budowa ogniw fotowoltaicznych na budynkach: Urzędu Gminy, Zespołu Szkół w Sarnakach, Szkoły Podstawowej w Serpelicach, Przedszkola Samorządowego w Sarnakach, Gminny Ośrodek Kultury, Świątlice wiejskie	Zadanie może wywierać również negatywne oddziaływanie na krajobraz, w przypadku kiedy będzie zaburzać jego spójność.

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2016-2020	Oddziaływanie
23.	Montaż instalacji solarnych w ilości ok.540 przeznaczonych dla C.W.U.	
24.	Budowa ogniw fotowoltaicznych – gospodarstwa domowe	
25.	Budowa ścieżek rowerowych	Budowa ścieżek rowerowych odbywać się będzie w ciągu lub w pobliżu istniejących dróg nie będzie więc to dodatkowa istotna zmiana w istniejącym krajobrazie a także dodatkowa bariera w migracji zwierząt. Ścieżki będą posiadały nawierzchnie asfaltową i podczas jej wylewania odbywać się będzie dodatkowa emisja spalin oraz hałasu będzie to jednak oddziaływanie krótkookresowe i nieznaczne. Realizacja tego zadania wpłynie na większy rozwój turystyki rowerowej kosztem zmniejszenia przejazdów samochodowych dzięki czemu zmniejszy się emisja zanieczyszczeń do powietrza oraz wody, a tym samym negatywny wpływ na zabytki. Wybudowana ścieżka rowerowa nie będzie oddziaływać na zwierzęta, zasoby naturalne. Realizacja zadania nie wpłynie negatywnie na cele ochrony obszarów chronionego krajobrazu oraz park krajobrazowy. Przedmiotowa ścieżka nie będzie przebiegać przez ani w pobliżu Obszarów Natura 2000 przez co nie będzie na nie oddziaływać.
26.	Promowanie ekologicznych źródeł transportu (rowerowy, zbiorowy)	Zadanie ma na celu uświadamianie mieszkańców o wpływie emisji spalin na środowisko. Zadanie służy ograniczeniu ruchu pojazdów spalinowych, z czym wiąże się zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza. Edukacja ekologiczna nie wymaga dużych nakładów finansowych, natomiast przynosi długookresowe korzyści dla środowiska przyrodniczego.
Zagrożenia hałasem		
27.	Przebudowa drogi gminnej	Zadanie ma na celu usprawnienie ruchu na terenie powiatu. Drogi o dużym natężeniu ruchu mogą stanowić dla zwierząt barierę migracyjną. Rozbudowa i modernizacja dróg będzie obejmować istniejące drogi, których remont nie wpłynie znacząco na zwiększenie natężenia ruchu a więc droga ta nie będzie stanowiła bariery dla przemieszczania i migracji zwierząt. W przypadku przebiegu przez tereny leśne gdzie jest większe prawdopodobieństwo przemieszczania się zwierząt, głównie jeleniowatych powinno umieścić się znaki ostrzegawcze. Działanie to nie będzie więc znacząco oddziaływać na zwierzęta. Podczas prac budowlanych i modernizacyjnych drogi może dojść do zniszczenia szaty roślinnej składającej się głównie z roślin ruderalnych i synantropijnych w jej sąsiedztwie, roboty powinny być tak zaplanowane aby w jak największym stopniu ograniczyć wycinkę drzew i krzewów. Może dojść również do fragmentacji krajobrazu. Działania na rośliny i krajobraz będą krótkotrwałe i odwracalne, po zakończeniu inwestycji zalecane jest wykonanie nasadzeń drzew i krzewów, które ograniczą emisję hałasu i zanieczyszczeń podczas jej eksploatacji. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu
28.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2038W Nieznanki-Dziadkowskie	
29.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2012W od drogi nr 811-Cybów-Litewniki Stare-Walim-Nowa Kornica	

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2016-2020	Oddziaływanie
30.	Odbudowa drogi powiatowej nr 2039W Kownaty-Krasna-gr. województwa (Rogoźnica) (2016-2018)	i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinni być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Oddziaływania te ustaną jednak natychmiastowo wraz z zakończeniem prac. W skutek przeprowadzonych modernizacji nastąpi długotrwała poprawa środowiska akustycznego poprzez zastosowanie tzw. cichych nawierzchni (cechą takiej nawierzchni jest jej porowata struktura pozwalająca na rozproszenie powietrza spod kół do pustych przestrzeni) oraz poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym co pozytywnie wpłynie na życie ludzi. Realizacja zadania wpłynie na usprawnienie ruchu drogowego, co bezpośrednio wpłynie na zmniejszenie emisji spalin i pyłów do powietrza, oddziaływanie to będzie długotrwałe. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Dzięki ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza zmniejszy się obieg zanieczyszczeń środowisku przez co mniej będzie trafiać ich do wód powierzchniowych i podziemnych. Zanieczyszczenia przenoszone przez powietrze dostają się do wód powierzchniowych i podziemnych poprzez wymywanie przez opady atmosferyczne, poprzez sedymentacyjne osiadanie cząstek, poprzez pochłanianie substancji gazowych przez podłoże. Wymywanie zanieczyszczeń odbywa się w dwóch etapach. Na cząsteczkach aerozoli niosących zanieczyszczenia następuje kondensacja pary wodnej w czasie tworzenia się chmur a następnie cząsteczki wody podczas kondensacji absorbują zanieczyszczenia gazowe i wychwytyją cząsteczki aerozoli Sedymentacja cząstek zanieczyszczeń związana jest z ich wielkością. Największe cząstki (pyły) opadają w pobliżu źródeł zanieczyszczenia. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Po zakończeniu prac oddziaływanie to zniknie a teren wokół drogi zostanie poddany rekultywacji. Zmniejszona emisja zanieczyszczeń przyczyni się do mniejszego ich stężenia w powietrzu, a tym samym ograniczy się negatywny wpływ na zabytki. Dlatego rozbudowa drogi będzie oddziaływać pośrednio, długotrwałe pozytywnie na zabytki. Rozbudowa dróg nie będzie w żaden sposób oddziaływać na zasoby naturalne. Budowa dróg wpływa negatywnie na walory krajobrazu jednak w przypadku przebudowy istniejących dróg lokalnych których dotyczą zadania i które wpisane są już w lokalny krajobraz brak jest takiego oddziaływania a odpowiednio zaprojektowana droga może nawet wpłynąć pozytywnie na krajobraz. Oddziaływanie na tereny chronione będzie zależało od położenia odcinka drogi którego będzie dotyczyć oraz od zakresu jaki będą obejmowały roboty i muszą być one rozpatrywane osobno w przypadku każdej inwestycji. Modernizacje i budowy dróg nie będą w żaden sposób oddziaływać na zasoby naturalne i zabytki i dobra materialne.
31.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2021W Rudka –Kobylany - Wygnanki- gr. województwa- (Bordziłówka)	
32.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2036W Zienie-Kobylany	
33.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2045W Kózki-Mężenin	
34.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2007W Kózki-Serpelice Borsuki-gr. województwa (Janów Podlaski)	
35.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2049W od dr.nr 19-Dzięcioły-Stacja kolejowa Niemojki	
36.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2044W od dr. Nr698-Niemojki-Łysów-Dąbrwa-Korczew odcinek Zakrze-Niemojki	
37.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2053W ul. Szkolna w Łosicach	
38.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2059W ul. Targowa w Łosicach	

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2016-2020	Oddziaływanie
39.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2050W Łosice-Hadynów-Próchenki-Krzeska-droga nr2	
40.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2008W Górki-Litewniki-Hołowczyce-Zabuże	
41.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2033W Próchenki-gr. wojew.(Łuby) - granice województwa (Krawce) - Mostów- Krzywośnity- Huszlew	
42.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2042W Nowe Łepki-Stare Łepki-granica powiatu	
43.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2057W ul. Majora Zenona i nr 2056W ul. 11-Listopada w Łosicach z budowa kanalizacji deszczowej	
44.	Budowa drogi powiatowej nr 2009W Sarnaki-Mierzvice Stare	
45.	Przebudowa drogi powiatowej nr 2001W Puczyce-Rusków-Hruszew	
46.	Przebudowa odcinka drogi wojewódzkiej nr 698 od 30+815 do km 31+177 wraz z rozbudowa skrzyżowania ul. Piłsudskiego z ul. 11 Listopada i	

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2016-2020	Oddziaływanie
	Narutowicza w m. Łosice i budowa sygnalizacji świetlnej i remont mostu na rz. Toczny w m. Łosice, pow. łosicki, woj. Mazowieckie oraz remont odcinka od km 31+177 do km 34+110	
47.	Budowa drogi wojewódzkiej nr 811 na odcinku od km 14+230 – 15+220 w m. Horoszki Małe na terenie gminy Sarnaki, pow. łosicki	
48.	Przebudowa dróg leśnych, remonty i konserwacja nawierzchni dróg leśnych	
49.	Promowanie ekologicznych źródeł transportu (rowerowy, zbiorowy)	Zadanie ma na celu uświadamianie mieszkańców o wpływie ruchu pojazdów na środowisko. Zadanie służy ograniczeniu ruchu pojazdów spalinowych, z czym wiąże się zmniejszenie emisji hałasu. Edukacja ekologiczna nie wymaga dużych nakładów finansowych, natomiast przynosi długookresowe korzyści dla środowiska przyrodniczego.
50.	Tworzenie obszarów ograniczonego użytkowania w przypadkach określonych w ustawie prawo ochrony środowiska, egzekwowanie zapisów dotyczących obszarów ograniczonego użytkowania dotyczących źródeł hałasu i pól elektromagnetycznych	Zadania mają na celu poprawę klimatu akustycznego będą pozytywnie oddziaływać na większość analizowanych komponentów środowiska, w tym na obszary chronione, różnorodność biologiczną, ludzi, wodę, powietrze i klimat oraz krajobraz. Zadania te mają na celu ograniczenie różnego rodzaju hałasu do środowiska, lub jego powstawaniu. W sposób bezpośredni pozytywnie oddziaływać będą na człowieka i przyrodę. Hałas w środowisku jest czynnikiem chorobotwórczym u ludzi – może powodować m.in. choroby układu nerwowego, a u zwierząt może powodować migrację, ograniczenie reprodukcji gatunku, a w efekcie zmniejszenie populacji. W związku z czym nadmierna emisja hałasu na lub w pobliżu terenów chronionych może powodować zaburzenia w funkcjonowaniu całych ekosystemów, dlatego działania zaplanowane w ramach poprawy klimatu akustycznego będą miały pozytywny wpływ w szczególności na człowieka oraz przyrodę. Rozchodzenie się fal akustycznych w środowisku może spowodować negatywne oddziaływanie również na wody i powietrze, właśnie poprzez zaburzenie pracy ekosystemów, dlatego

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2016-2020	Oddziaływanie
51.	Wprowadzanie do mpzp zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożenia hałasem i egzekwowanie tych zapisów	zadania te w sposób pośredni i długotrwały będą pozytywnie oddziaływać na wodę, powietrze, klimat i krajobraz. Zadania z zakresu zmniejszenia uciążliwości hałasu nie będą oddziaływać w sposób pozytywny ani negatywny na zasoby naturalne oraz zabytki i dobra materialne, komponenty te są wrażliwe tylko na bardzo długą ekspozycję na fale akustyczne o wysokim natężeniu
52.	Prowadzenie monitoringu poziomu hałasu w środowisku	
53.	Bieżąca kontrola zakładów pracy w zakresie emisji hałasu	
Pola elektromagnetyczne		
54.	Budowa linii SN łączącej dwie linie magistralne odcinek Mszanna –Wyczółki (g. Łosice)	Realizacja zadań związanych z istniejącą przebudową bądź budową nowej stacji transformatorowej oddziaływać będzie na większość komponentów środowiska. Oddziaływanie związane będzie zarówno podczas prac modernizacyjnych i budowlanych, ale również po zakończonych pracach. Oddziaływania w głównej mierze będą negatywnie wpływać na powierzchnię ziemi, rośliny, zwierzęta podczas prac budowlanych. Zniszczeniu ulegają gleby oraz warstwa flory znajdująca się wzdłuż trasy przebiegu takiej linii oraz na obszarze prac wykonywanych przez ciężkie sprzęty transportowo-budowlane. Często linie napowietrzne zostają usytuowane na obszarach leśnych, co dodatkowo powoduje masową migrację licznych gatunków zwierząt. Również dla ludzi uciążliwość może sprawić hałas związany z wzmożonym ruchem komunikacyjnym w obrębie prowadzonych prac. Wysokie słupy stanowią również dominantę w krajobrazie często negatywnie wpływając na jego atrakcyjność. W trakcie eksploatacji negatywne oddziaływanie sprowadza się do zakłóceń radioelektrycznych, hałasu oraz oddziaływaniem wytworzonych pól elektromagnetycznych na organizmy żywe. Niewątpliwym pozytywnym oddziaływaniem będzie poprawa systemu sieci przesyłowej na terenie powiatu. Budowa oraz prace modernizacyjne powinny podlegać ciągłej kontroli zarówno na etapie budowy jak i późniejszej eksploatacji.
55.	Rudka 1 Przebudowa sieci SN, nN i stacji Transformatorowej (g. Stara Kornica)	
56.	Budowa nowego wyprowadzenia LSN z GPZ Łosice kier. Hadynów do odłącznika nr 25-5 . w Szańkowie (g. Łosice)	
57.	Biernaty Stare modernizacja linii nN i stacji transformatorowej SN/nN (g. Łosice)	
58.	Milejki - modernizacja linii nN i stacji transformatorowej SN/nN (g. Huszlew)	

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2016-2020	Oddziaływanie
59.	Myszkowice -modernizacja linii nN, stacje transformatorowe SN/nN (g. Platerów)	
60.	Przebudowa linii SN GPZ Hołowczyce-Serpelice od 72-7 do 72-10 na linię kablową SN (g. Sarnaki)	
61.	Przebudowa linii SN GPZ Hołowczyce -Zakalinki od 22-57 do 22-15 na linię kablową SN (g. Sarnaki)	
62.	Przebudowa sieci SN, nN i stacji transferowej Makarówka 1 i 2 (g. Huszlew)	
63.	Przebudowa linii nN Łosice ST27, ST28,ST29 przy ul. Targowej i ulicach przyległych (g. Łosice)	
64.	Zmiana przekroju linii SN ze względu na połączenie międzyoddziałowe Mężenin 3 OL – Góry (Figały) OW. LSN Łosice – Niemojki (LSC_Niemojki) OL zmiana przekroju linii napowietrznej SN z 35 na 70mm ² od odłącznika 63-15 do odłącznika 63-36 i odgałęzienie SAN do ST Mężenin 3 (g. Sarnaki)	

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2016-2020	Oddziaływanie
65.	Zmiana przekroju linii SN ze względu na połączenia m-oddziałowe SN Ostoje OW - Szydłówka 3 OL. OL zmiana przekroju linii z 35 na 70 mm ² ISN Łosice Szydłówka od odł. 71-8 do St. Szydłówka 3 (g. Olszanka)	
66.	Zmiana przekroju linii SN Łosice - Niemojki ze względu na połączenia m-oddziałowe SN (g. Łosice)	
67.	Przebudowa sieci nN, SN i stacji transferowej Dziadkowskie 4 (g. Huszlew)	
68.	Serpelice 4 - przebudowa LSN- 0,2 km, nN -2 km stacji 1 szt. (g. Sarnaki)	
69.	Przebudowa sieci nN, SN i stacji transferowej Koszelówka 1,2,3. (g. Stara Kornica)	
70.	Dobudowa stacji transferowej LSN i wyprowadzeń nN Popławy 2 (g. Łosice)	
71.	GPZ Sitnicka Biała Podlaska - Łosice odgałęzienie Dziadkowskie 3 od odł.24-25 do odg. Dziadkowskie 6916/2015. (g. Łosice)	

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2016-2020	Oddziaływanie
72.	Kontrola zakładów przemysłowych w zakresie pól elektromagnetycznych	Zadania mające na celu ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na człowieka i środowisko, nie będą w sposób negatywny oddziaływać na środowisko. Stała kontrola i zapobieganie nadmiernemu natężeniu hałasu w środowisku i oddziaływania pól elektromagnetycznych będzie miała pozytywny wpływ zarówno na obszary Natura 2000, zwierzęta i rośliny, wodę, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz oraz na ludzi. Oddziaływanie zadań z zakresu hałasu i pól elektromagnetycznych określono jako bezpośrednie, długoterminowe oraz stałe, w przypadku oddziaływania na człowieka i przyrodę. Analogicznie jak w przypadku działań ograniczających emisję hałasu zadania te przyczynią się do poprawy warunków życia ludzi oraz funkcjonowania ekosystemów. Zadania z zakresu zmniejszenia pól elektromagnetycznych nie będą oddziaływać w sposób pozytywny ani negatywny na zasoby naturalne oraz zabytki i dobra materialne, komponenty te są wrażliwe tylko na bardzo długą ekspozycję na fale elektromagnetyczne o wysokim natężeniu.
73.	Państwowy Monitoring PEM w środowisku na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludzi	
74.	Prowadzenie ewidencji źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne	
Gospodarowanie wodami		
75.	Utrzymanie urządzeń melioracji wodnych podstawowych i wód istotnych dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa	Pozytywne, pośrednie, długoterminowe oddziaływanie na wszystkie komponenty środowiska przewiduje się w przypadku realizacji zadania polegającego na utrzymaniu urządzeń melioracyjnych. Działanie to będzie miało charakter kompleksowy i będzie dotyczyło wszystkich komponentów środowiska oraz obszarów chronionych.
76.	Kształtowanie pasów roślinności wzdłuż brzegów cieków wodnych płynących przez obszary intensywnej produkcji rolniczej	Będzie to działanie zmieniające często obecną roślinność, a co za tym idzie również siedliska niektórych zwierząt.
77.	Wprowadzanie do mpzp ograniczeń wynikających z występowania na terenie powiatu terenów zalewowych	Pozytywne, pośrednie, długoterminowe oddziaływanie na wszystkie komponenty środowiska przewiduje się w przypadku realizacji zadania polegającego na wprowadzaniu do mpzp ograniczeń wynikających z występowania na terenie gmin powiatu terenów zalewowych. Działanie to będzie miało charakter kompleksowy i będzie dotyczyło wszystkich komponentów środowiska oraz obszarów chronionych.

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2016-2020	Oddziaływanie
78.	Współpraca z ościennymi powiatami w celu ustalenia wspólnej polityki ochrony wód powierzchniowych,	Zadania te przyczynią się pośrednio do poprawy stanu wód podziemnych i powierzchniowych, a tym samym będzie pozytywnie oddziaływać na gleby, zwierzęta i rośliny, ludzi oraz krajobraz i zasoby naturalne. Będzie to oddziaływanie pośrednie, długotrwałe i pozytywne. Zadanie to nie spowoduje oddziaływań na powietrze i klimat oraz zabytki i dobra materialne, jak również obszary chronione.
79.	Prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	
80.	Wydawanie pozwoleń na wprowadzanie ścieków do wód lub ziemi	
81.	Ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych ze źródeł obszarowych (zwłaszcza z terenów rolniczych)	
82.	Przeprowadzenie kontroli stanu technicznego zbiorników gnilnych oraz ich likwidacja na terenach skanalizowanych	
83.	Popularyzacja i wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na obszarach zabudowy rozproszonej	
84.	Prowadzenie rejestru i kontroli zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków oraz ich likwidacja na terenie skanalizowanym	

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2016-2020	Oddziaływanie
85.	Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	
86.	Utrzymanie wód i urządzeń melioracji wodnych podstawowych	
87.	Budowa małych zbiorników retencyjnych	Budowa zbiorników może oddziaływać na środowisko zarówno w sposób negatywny jak i pozytywny. Na etapie budowy przewiduje się wystąpienie oddziaływań negatywnych na niektóre komponenty środowiska, w tym na powierzchnię ziemi, krajobraz, rośliny i zwierzęta. Oddziaływania negatywne mogą występować podczas prowadzenia prac budowlanych, ponieważ tereny, na których będzie budowany zbiornik wodny może być siedliskiem zwierząt i roślin. Jednak oddziaływania te będą krótkotrwałe, chwilowe, ograniczone wyłącznie do fazy budowy. Docelowo jednak przyczynią się do poprawy stanu tych komponentów, w tym w szczególności zwierząt i roślin, krajobrazu i powierzchni ziemi, ponieważ uregulowaniu ulegną stosunku wodne, a tym samym możliwe będzie wykształcenie stabilnych ekosystemów oraz zwiększenie bioróżnorodności tego terenu, dzięki powstaniu zbiornika wodnego. Po zaprzestaniu prac będzie w sposób pozytywny oddziaływać nie tylko na zwierzęta i rośliny, ale również na ludzi, wody, powierzchnię ziemi, krajobraz, zasoby naturalne, zabytki i dobra naturalne oraz obszary chronione. Zadanie to po ustaniu prac budowlanych może nie tylko w sposób pozytywny, ale również negatywny oddziaływać na środowisko. Pojawienie się nowego zbiornika wodnego może spowodować zmiany w funkcjonowaniu żyjących na tym terenie organizmów i ich siedlisk, jak również obecne będą zmiany w strukturze gleby oraz krajobrazie. Zmiany te będą długotrwałe, jednak przyjmuje się, że zbiornik zostanie z czasem włączony w krajobraz i nastąpi jego naturalna adaptacja w środowisku, łącznie z zasiedleniem przez organizmy, a gleba dzięki odpowiedniemu prowadzeniu prac budowlanych powróci do swojej struktury. Oddziaływania negatywne mogą wystąpić, ale nie muszą, co jest uzależnione od właściwości mikroekosystemów. Zarówno oddziaływania pozytywne i negatywne związane z tym zadaniem mogą dotyczyć obszarów chronionych zlokalizowanych na terenie realizacji zadania Nie zrealizowanie tego zadania spowodowałoby zniszczenie i zagrożenie dla tych komponentów środowiska. Budowa zbiorników na etapie prowadzenie prac może w sposób negatywny i chwilowy oddziaływać na powietrze i klimat, poprzez emisję z maszyn budowlanych oraz pylenie podczas wykopów.
88.	Budowa zbiornika wodnego w miejscowości Sarnaki	
89.	Działanie wynikające z PZRP dla obszaru dorzecza Wisły: "Analiza możliwości zwiększenia retencji na terenach leśnych, rolniczych i zurbanizowanych na obszarze Zlewni Planistycznej Bugu w ramach utrzymania oraz	Zadania te przyczynią się pośrednio do poprawy stanu wód podziemnych i powierzchniowych, a tym samym będzie pozytywnie oddziaływać na gleby, zwierzęta i rośliny, ludzi oraz krajobraz i zasoby naturalne. Będzie to oddziaływanie pośrednie, długotrwałe i pozytywne. Zadanie to nie spowoduje oddziaływań na powietrze i klimat oraz zabytki i dobra materialne, jak również obszary chronione.

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2016-2020	Oddziaływanie
	zwiększania istniejącej zdolności retencyjnej w regionie wodnym Środkowej Wisły."	
90.	Działanie wynikające z PZRP dla obszaru dorzecza Wisły: „Analiza możliwości likwidacji/zmiany sposobu użytkowania oraz modernizacji obiektów zagrażających środowisku, infrastrukturalnych oraz pozostałych obiektów prywatnych użyteczności publicznej znajdujących się w obszarach zagrożenia powodziowego Zlewni Planistycznej Bugu."	
91.	Działanie wynikające z aPWŚK: przeprowadzenie pogłębionej analizy presji w celu ustalenia przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu wód dla JCWP Bug od Kamianki do Kołodziejki	
Gospodarka wodno-ściekowa		
92.	Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno – promocyjne (akcje, kampanie skierowane do wszystkich grup społecznych)	Zadania wpłyną pozytywnie na zasoby wody – wpłyną na zmniejszenie jej zużycia oraz poprawę jej jakości. Tym samym zadanie to w sposób pozytywny, pośredni i długoterminowy będzie oddziaływać na powierzchnię ziemi, krajobraz, rośliny i zwierzęta oraz zasoby naturalne. Ponieważ zadanie to ma na celu zachowanie właściwych stosunków wodnych, od których z kolei zależy kondycja gleby, zachowanie istniejącego krajobrazu oraz fauny i flory (brak lub zła jakość wody powoduje zmiany w krajobrazie oraz w szacie roślinnej i stanowi zagrożenie sanitarne dla zwierząt).

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2016-2020	Oddziaływanie
93.	Ograniczanie ilości zużywanej wody poprzez recykulację wody w zakładach przemysłowych i zamykanie obiegów wody	
94.	Pobór prób wody do picia z nadzorowanych wodociągów publicznych	
95.	Modernizacja sieci wodociągowej w miejscowości Sarnaki	Zadanie to będzie przedsięwzięciem mogącym oddziaływać negatywnie na środowisko (powierzchnia ziemi, zwierzęta i rośliny), lecz po zakończonej inwestycji wpłynie pozytywnie na wspomniane komponenty środowiska. Podczas budowy wykonawca musi kierować się zasadą ostrożności w przypadku prac ziemnych, aby w jak najmniejszym stopniu negatywnie wpływać na powierzchnię ziemi. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natomiast po zaprzestaniu prac. Docelowo zadanie to będzie w sposób pozytywny oddziaływać na ludzi oraz wody, ponieważ wody z ujęcia będą dobrej jakości, poza tym pobór wód będzie określony w dokumentach ujęcia. Zadania nie będą oddziaływać w żaden sposób na powietrze i klimat, zabytki i dobra materialne, obszary Natura 2000, oraz pozostałe obszary chronione.
96.	Modernizacja stacji uzdatniania wody w Hołowczycach	
97.	Budowa i przebudowa Stacji uzdatniania wody w miejscowości Wólka Nosowska wraz z infrastrukturą i obiektami towarzyszącymi (oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków)	Budowa oraz modernizacja stacji uzdatniania wody będzie w sposób pozytywny oddziaływać na ludzi, wody, powierzchnię ziemi, krajobraz oraz zasoby naturalne. Inwestycja przyczyni się do poprawy jakości wody, będzie to oddziaływanie pozytywne, długotrwałe, stałe i bezpośrednie. Z racji lokalizacji poza obszarami Natura 2000, parkiem krajobrazowym, obszarami chronionego krajobrazu. Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody nie będzie powodować znaczącego oddziaływania na powietrze i klimat, rośliny i zwierzęta i zabytki.
98.	Remont SUW Próchenki	
99.	Budowa sieci wodociągowej na terenie gminy Stara Kornica	Budowa i rozbudowa sieci kanalizacyjnej w gminach powiatu łosickiego będzie przedsięwzięciem mogącym oddziaływać negatywnie na środowisko (powierzchnia ziemi, zwierzęta i rośliny), lecz po zakończonej inwestycji wpłynie pozytywnie na wspomniane komponenty środowiska. Podczas budowy wykonawca musi kierować się zasadą ostrożności w przypadku prac ziemnych, aby w jak najmniejszym stopniu negatywnie wpływać na powierzchnię ziemi. Oddziaływanie negatywne związane będzie

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2016-2020	Oddziaływanie
100.	Budowa i modernizacja systemów wodociągowych (ujęcia i sieci)	wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natomiast po zaprzestaniu prac. Docelowo zadania te będą w sposób pozytywny oddziaływać na ludzi oraz wody, ponieważ wody z ujęcia będą dobrej jakości, poza tym pobór wód będzie określony w dokumentach ujęcia. Zadania nie będą oddziaływać w żaden sposób na powietrze i klimat, zabytki i dobra materialne, obszary Natura 2000, oraz pozostałe obszary chronione.
101.	Budowa Stacji uzdatniania wody w gminie Huszlew	Budowa stacji uzdatniania wody będzie w sposób pozytywny oddziaływać na ludzi, wody, powierzchnię ziemi, krajobraz oraz zasoby naturalne. Inwestycja przyczyni się do poprawy jakości wody, będzie to oddziaływanie pozytywne, długotrwałe, stałe i bezpośrednie. Budowa stacji uzdatniania wody nie będzie powodować znaczącego oddziaływania na powietrze i klimat, rośliny i zwierzęta i zabytki.
102.	Kontrola oczyszczalni ścieków z częstotliwością określoną przez GIŚ w celach na dany rok kontrolny	Zadania te przyczynią się pośrednio do poprawy stanu wód podziemnych i powierzchniowych, a tym samym będzie pozytywnie oddziaływać na gleby, zwierzęta i rośliny oraz krajobraz i zasoby naturalne. Będzie to oddziaływanie pośrednie, długotrwałe i pozytywne. Zadanie to nie spowoduje oddziaływań na powietrze i klimat oraz zabytki i dobra materialne, jak również obszary chronione.
103.	Opracowanie Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (AKPOŚK 2017)	
104.	Budowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji na terenie gminy	Budowa oczyszczalni będzie w sposób pozytywny oddziaływać na ludzi, wody, powierzchnię ziemi, krajobraz, powietrze i klimat oraz zasoby naturalne. Inwestycja przyczyni się do poprawy jakości wody, będzie to oddziaływanie pozytywne, długotrwałe, stałe i bezpośrednie. Z racji lokalizacji poza obszarami Natura 2000, parkiem krajobrazowym, obszarami chronionego krajobrazu. Budowa oczyszczalni ścieków nie będzie powodować znaczącego oddziaływania na powietrze i klimat, rośliny i zwierzęta i zabytki.
105.	Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej na terenie miasta i gminy	Budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej w gminach powiatu łosickiego będzie przedsięwzięciem mogącym oddziaływać negatywnie na środowisko (powierzchnia ziemi, krajobraz, zwierzęta i rośliny), lecz po zakończonej inwestycji wpłynie pozytywnie na wspomniane komponenty środowiska. Podczas budowy wykonawca musi kierować się zasadą ostrożności w przypadku prac ziemnych, aby w jak najmniejszym stopniu negatywnie wpływać na powierzchnię ziemi. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natomiast po zaprzestaniu prac. Docelowo zadania te będą w sposób pozytywny oddziaływać na powierzchnię ziemi i krajobraz, ponieważ zmniejsza ilość zanieczyszczeń ciekłych będzie spływać do środowiska, i ograniczy się odpływ biogenów do środowiska, nie dopuszczając do zmian eutrofizacyjnych powierzchni ziemi, wód oraz krajobrazu, tym samym pozytywnie wpływając na zwierzęta, rośliny, ludzi, powietrze i klimat oraz zasoby naturalne. Zadania te nie będą oddziaływać na zabytki oraz obszary chronione.

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2016-2020	Oddziaływanie
106.	Modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków w celu poprawy parametrów oczyszczania ścieków	Modernizacja oczyszczalni ścieków będzie w sposób pozytywny oddziaływać na ludzi, wody, powierzchnię ziemi, krajobraz, powietrze i klimat oraz zasoby naturalne. Inwestycja przyczyni się do poprawy jakości wody, będzie to oddziaływanie pozytywne, długotrwałe, stałe i bezpośrednie. Z racji lokalizacji poza obszarami Natura 2000, parkiem krajobrazowym, obszarami chronionego krajobrazu. Modernizacja oczyszczalni nie będzie powodować znaczącego oddziaływania na powietrze i klimat, rośliny i zwierzęta i zabytki.
107.	Budowa sieci kanalizacyjnej we wsiach Falatycze, Ostromęczyn -ok. 15,7km	Budowa kanalizacji sanitarnej w gminach powiatu łosickiego będzie przedsięwzięciem mogącym oddziaływać negatywnie na środowisko (powierzchnia ziemi, krajobraz, zwierzęta i rośliny), lecz po zakończonej inwestycji wpłynie pozytywnie na wspomniane komponenty środowiska. Podczas budowy wykonawca musi kierować się zasadą ostrożności w przypadku prac ziemnych, aby w jak najmniejszym stopniu negatywnie wpływać na powierzchnię ziemi. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natomiast po zaprzestaniu prac. Docelowo zadania te będą w sposób pozytywny oddziaływać na powierzchnię ziemi i krajobraz, ponieważ zmniejsza ilość zanieczyszczeń ciekłych będzie spływać do środowiska, i ograniczy się odpływ biogenów do środowiska, nie dopuszczając do zmian eutrofizacyjnych powierzchni ziemi, wód oraz krajobrazu, tym samym pozytywnie wpływając na zwierzęta, rośliny, ludzi, powietrze i klimat oraz zasoby naturalne. Zadania te nie będą oddziaływać na zabytki oraz obszary chronione.
108.	Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Hołowczyce-Kolonia wraz siecią kanalizacyjną obejmującą część wsi Hołowczyce-Kolonia, Nowe Hołowczyce, Stare Hołowczyce, Płosków, Terlików, Nowe Litewniki, Stare Litewniki	Budowa i modernizacja oczyszczalni będzie w sposób pozytywny oddziaływać na ludzi, wody, powierzchnię ziemi, krajobraz, powietrze i klimat oraz zasoby naturalne. Inwestycja przyczyni się do poprawy jakości wody, będzie to oddziaływanie pozytywne, długotrwałe, stałe i bezpośrednie. Z racji lokalizacji poza obszarami Natura 2000, parkiem krajobrazowym, obszarami chronionego krajobrazu. Budowa i modernizacja oczyszczalni nie będzie powodować znaczącego oddziaływania na powietrze i klimat, rośliny i zwierzęta i zabytki.
109.	Przebudowa oczyszczalni ścieków w Sarnakach	
110.	Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Bonin wraz siecią kanalizacyjną obejmującą Horoszki Duże, Horoszki Małe, Bonin, Bonin-Ogródki, Raczki	

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2016-2020	Oddziaływanie
111.	Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Nowe Mierzvice wraz siecią kanalizacyjną obejmującą Stare Mierzvice i Nowe Mierzvice	
112.	Budowę sieci kanalizacyjnej w miejscowości Rzewuszki	Budowa kanalizacji sanitarnej w gminach powiatu łosickiego będzie przedsięwzięciem mogącym oddziaływać negatywnie na środowisko (powierzchnia ziemi, krajobraz, zwierzęta i rośliny), lecz po zakończonej inwestycji wpłynie pozytywnie na wspomniane komponenty środowiska. Podczas budowy wykonawca musi kierować się zasadą ostrożności w przypadku prac ziemnych, aby w jak najmniejszym stopniu negatywnie wpływać na powierzchnię ziemi. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natomiast po zaprzestaniu prac. Docelowo zadania te będą w sposób pozytywny oddziaływać na powierzchnię ziemi i krajobraz, ponieważ zmniejsza ilość zanieczyszczeń ciekłych będzie spływać do środowiska, i ograniczy się odpływ biogenów do środowiska, nie dopuszczając do zmian eutrofizacyjnych powierzchni ziemi, wód oraz krajobrazu, tym samym pozytywnie wpływając na zwierzęta, rośliny, ludzi, powietrze i klimat oraz zasoby naturalne. Zadania te nie będą oddziaływać na zabytki oraz obszary chronione.
113.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach gminy Sarnaki	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków będzie przedsięwzięciem mogącym oddziaływać negatywnie na środowisko (powierzchnia ziemi, krajobraz, zwierzęta i rośliny), lecz po zakończonej inwestycji wpłynie pozytywnie na wspomniane komponenty środowiska. Podczas budowy wykonawca musi kierować się zasadą ostrożności w przypadku prac ziemnych, aby w jak najmniejszym stopniu negatywnie wpływać na powierzchnię ziemi. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natomiast po zaprzestaniu prac. Docelowo zadania te będą w sposób pozytywny oddziaływać na powierzchnię ziemi i krajobraz, ponieważ zmniejsza ilość zanieczyszczeń ciekłych będzie spływać do środowiska, i ograniczy się odpływ biogenów do środowiska, nie dopuszczając do zmian eutrofizacyjnych powierzchni ziemi, wód oraz krajobrazu.
114.	Modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Modernizacja oczyszczalni będzie w sposób pozytywny oddziaływać na ludzi, wody, powierzchnię ziemi, krajobraz, powietrze i klimat oraz zasoby naturalne. Inwestycja przyczyni się do poprawy jakości wody, będzie to oddziaływanie pozytywne, długotrwałe, stałe i bezpośrednie. Z racji lokalizacji poza obszarami Natura 2000, parkiem krajobrazowym, obszarami chronionego krajobrazu. Modernizacja oczyszczalni ścieków nie będzie powodować znaczącego oddziaływania na powietrze i klimat, rośliny i zwierzęta i zabytki.
115.	Budowa kanalizacji sanitarnej na Osiedlu w Starej Kornicy	Budowa kanalizacji sanitarnej w gminach powiatu łosickiego będzie przedsięwzięciem mogącym oddziaływać negatywnie na środowisko (powierzchnia ziemi, krajobraz, zwierzęta i rośliny), lecz po zakończonej inwestycji wpłynie pozytywnie na wspomniane komponenty środowiska. Podczas budowy wykonawca musi kierować się zasadą ostrożności w przypadku prac ziemnych, aby w jak najmniejszym stopniu negatywnie wpływać na powierzchnię ziemi. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natomiast po zaprzestaniu

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2016-2020	Oddziaływanie
116.	Budowa Kanalizacji Sanitarnej na terenie Gminy Stara Kornica	prac. Docelowo zadania te będą w sposób pozytywny oddziaływać na powierzchnię ziemi i krajobraz, ponieważ zmniejsza ilość zanieczyszczeń ciekłych będzie spływać do środowiska, i ograniczy się odpływ biogenów do środowiska, nie dopuszczając do zmian eutrofizacyjnych powierzchni ziemi, wód oraz krajobrazu, tym samym pozytywnie wpływając na zwierzęta, rośliny, ludzi, powietrze i klimat oraz zasoby naturalne. Zadania te nie będą oddziaływać na zabytki oraz obszary chronione.
117.	Modernizacja gminnej kanalizacji polegająca na wymianie przestarzałych przepompowni ścieków na całym odcinku wybudowanej kanalizacji	Modernizacja kanalizacji będzie przedsięwzięciem mogącym oddziaływać negatywnie na środowisko (powierzchnia ziemi, zwierzęta i rośliny), lecz po zakończonej inwestycji wpłynie pozytywnie na wspomniane komponenty środowiska. Podczas budowy wykonawca musi kierować się zasadą ostrożności w przypadku prac ziemnych, aby w jak najmniejszym stopniu negatywnie wpływać na powierzchnię ziemi. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natomiast po zaprzestaniu prac. Docelowo zadania te będą w sposób pozytywny oddziaływać na ludzi oraz wody, ponieważ wody z ujęcia będą dobrej jakości, poza tym pobór wód będzie określony w dokumentach ujęcia. Zadania nie będą oddziaływać w żaden sposób na powietrze i klimat, zabytki i dobra materialne, obszary Natura 2000, oraz pozostałe obszary chronione.
Zasoby geologiczne		
118.	Kontrola uprawnień przedsiębiorców w zakresie przestrzegania wydanych koncesji na wydobycie kopalin	Działania związane z ochroną złóż kopalin polegające na ochronie obszarów występowania złóż kopalin przed zagospodarowaniem uniemożliwiającym eksploatację poprzez wprowadzenie do mpzp odpowiednich zapisów, inwentaryzacja miejsc nielegalnego wydobycia oraz wydawanie koncesji na wydobycie surowców. Zadania te to działania planistyczne i administracyjne mające na celu właśnie ochronę środowiska i ludzi przed nadmierną i niewłaściwą eksploatacją złóż kopalin. Zadanie to zapewni nie tylko trwałość występowania surowców naturalnych, ale również zachowanie naturalnego układu warstw litosfery i zachowanie procesów glebotwórczych. Przewiduje się również wystąpienie stałego, długotrwałego, pozytywnego oddziaływania na wody i ludzi. Działania takie umożliwią ograniczenie nadmiernej eksploatacji surowców naturalnych, w efekcie zachowanie stosunków wodnych, zapobieganie powstawaniu lejów depresji. Mniejsze wydobycie będzie również oddziaływać pozytywnie na ludzi, ponieważ zmniejszeniu ulegnie emisja do powietrza z wydobycia i spalania kopalin, w efekcie poprawie ulegnie stan sanitarny środowiska. Przewiduje się również wystąpienie pozytywnego oddziaływania na rośliny i zwierzęta, będzie to oddziaływanie pośrednie, długotrwałe, tak samo jak na powierzchnię ziemi, krajobraz oraz zasoby naturalne. Ograniczenie eksploatacji kopalin zapewni stabilność siedlisk zwierząt i roślin, zwłaszcza tych bezpośrednio związanych z glebą. Nie przewiduje się oddziaływania na pozostałe komponenty środowiska.
119.	Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin	
120.	Inwentaryzacja miejsc nielegalnego wydobycia kopalin	
Gleby		
121.	Monitoring chemizmu gleb ornych na terenie powiatu	Zadania polegające na zapewnieniu właściwego stanu gleby, w tym zagospodarowywanie terenów wg ich klasy przydatności, tworzenie i aktualizacja rejestru gruntów zdegradowanych, ich inwentaryzacja, wydawanie decyzji o warunkach rekultywacji i w

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2016-2020	Oddziaływanie
122.	Promocja rolnictwa ekologicznego	<p>końcu rekultywacja gleb zdewastowanych i zdegradowanych, jak również prowadzenie rejestru zanieczyszczeń historycznych ziemi oraz terenów osuwiskowych będzie miało pozytywny wpływ na obszary chronione, zwierzęta i rośliny, ludzi, wodę, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz oraz zasoby naturalne. Prawidłowo dbałość o dobrą jakość powierzchni ziemi będzie miała pozytywny, pośredni, długotrwały wpływ na środowisko przyrodnicze, rekultywacja tych terenów i ich stała kontrola przyczyni się do poprawy stanu wód podziemnych i gruntowych, oraz jakości gleb. Właściwa struktura gleby oraz sadzenie zielonych buforów roślinnych będzie pośrednio prowadziło do poprawy klimatu oraz jakości krajobrazu. Rekultywacja gleb, ich właściwe zagospodarowywanie przyczyni się do lepszych warunków glebowych, a to pozytywnie wpłynie na stan zdrowia ludzi oraz zwierząt hodowlanych. Zadania te nie będą oddziaływać w żaden sposób na zabytki i dobra materialne</p>
123.	Szkolenia i kursy z zakresu chemizacji, integrowanej ochrony roślin, Kodeksu Dobrej Praktyki, zasad ubiegania się o płatności bezpośrednie, obowiązków rolnika wynikających z korzystania z funduszy UE, oddziaływania gospodarstw rolnych na środowisko	
124.	Inwentaryzacja terenów zdegradowanych i wymagających rekultywacji oraz opracowywanie programów ich rekultywacji	
125.	Rekultywacja składowiska odpadów komunalnych w mieście Łosice	
126.	Rekultywacja gminnego składowiska odpadów w Starej Kornicy	
127.	Ochrona gleb przed niewłaściwą agrotechniką i nadmierna intensyfikacja produkcji rolnej oraz nadmiernym stosowaniem środków ochrony roślin i nawozów	
128.	Rewitalizacja terenów poeksploatacyjnych i zdegradowanych	

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2016-2020	Oddziaływanie
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów		
129.	Wydawanie pozwoleń na wytwarzanie odpadów	Zadania te to zadania z zakresu uporządkowania gospodarki. Gospodarowanie odpadami może mieć negatywny wpływ na środowisko, w szczególności na powierzchnię ziemi, gdy jest przeprowadzane niezgodnie z obowiązującymi przepisami. Działania z zakresu gospodarki odpadami generalnie oddziaływać będą w sposób pozytywny na środowisko. Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów przyczyni się do przestrzegania właściwego postępowania z odpadami, a tym samym kierowania ich wyłącznie w miejsca do tego przeznaczone. Spowoduje to ograniczenie strumienia odpadów, które w sposób niewłaściwy i nielegalny trafiają do środowiska, co przyczyni się do poprawy jakości środowiska oraz obszarów chronionych, ograniczenie presji na wszystkie komponenty środowiska. Będzie to oddziaływanie pozytywne, stałe, ale długotrwałe i pośrednie.
130.	Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania	
131.	Kontrola zakładów przemysłowych w zakresie gospodarki odpadami,	
132.	Kontrola Gmin w zakresie ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach	
133.	Budowa PSZOK	Zadanie to będzie prowadzone poza obszarami chronionymi i lasami, dlatego nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na obszary chronione. Zadanie to na etapie realizacji, czyli budowy może powodować chwilowe, odwracalne, krótkoterminowe negatywne oddziaływanie na zwierzęta, rośliny, ludzi, wody, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi i krajobraz. Prowadzenie prac budowlanych może powodować chwilową zmianę stosunków wodnych, zaburzenie profili glebowych, czy emisję zanieczyszczeń do powietrza. W przypadku oddziaływania na krajobraz będą to zmiany zarówno pozytywne jak i negatywne, jednak stałe i długotrwałe – pojawienie się nowych obiektów w krajobrazie. Obiekty te jednak będą zlokalizowane zgodnie z prawem miejscowymi architekturą dopasowane do otoczenia, także po zakończeniu prac budowlanych, również oddziaływania na krajobraz przybierze postać oddziaływania pozytywnego – pojawienie się nowej dominanty krajobrazowej. Uruchomienie obiektów służących gospodarce odpadami poprawi się poziom gospodarki odpadami na terenie gmin powiatu, zmniejszeniu ulegnie stan środowiska jako całości, bo ograniczy to również problem nielegalnego składowania odpadów problemowych, w lasach, stanowiących również obszary chronione. Dlatego zadanie to będzie również w sposób długotrwały, pośredni pozytywnie oddziaływać na różnorodność biologiczną, ludzi, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz.
134.	Budowa nowego PSZOK na terenie gminy	
135.	Zakup pojemników do zbiórki selektywnej surowców wtórnych „u źródła”	Podobne długotrwałe, pośrednie i pozytywne oddziaływanie na środowisko przewiduje się w wyniku realizacji polegających na prowadzeniu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, opracowanie analiz stanu gospodarki odpadami, oraz edukacji ekologicznej, oraz wszystkich zadań dotyczących osiągnięcia określonych w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2016-2020	Oddziaływanie
136.	Doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu dla osiągnięcia odpowiednich limitów odzysku i recyklingu odpadów	powiatu łosickiego. Działania te generalnie oddziaływać będą w sposób pozytywny na środowisko oraz przyczynią się do zachowania zasobów naturalnych. Prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów umożliwi ich ponowne wykorzystanie, a tym samym ograniczone zostanie zapotrzebowanie na materiały pierwotne zużywane na przykład do produkcji opakowań. Zadania te nie będą jednak w żaden sposób oddziaływać na zabytki i dobra materialne, ponieważ ilości odpadów i ich skład nie ma wpływ na stan dóbr materialnych
137.	Prowadzenie edukacji ekologicznej mieszkańców miasta i gminy w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami	
138.	Przebudowa międzygminnego składowiska odpadów w Łosicach- kwatery na odpady zawierające azbest o pojemności 200 000m ³	
139.	Likwidacja dzikich wysypisk odpadów	
140.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Platerów	Zadania dotyczące usuwania wyrobów azbestowych z terenu powiatu łosickiego są zadaniami małoskalowymi, które nie mogą zagrozić celom i przedmiotom ochrony obszarów Natura 2000, celom ochrony parku krajobrazowego. Zadania te są ze sobą ściśle powiązane – realizacja programów usuwania azbestu, akcja informacyjna, realizacja zadania usuwania azbestu, finansowanie usuwania azbestu, dlatego w niniejszej analizie ich oddziaływania rozpatrywane będzie jako całość. Azbest jest wyrobem niebezpiecznym dla zdrowia ludzi i zwierząt oraz stanu sanitarnego środowiska, szczególnie powietrza i wody. Realizacja zadań z zakresu usuwania wyrobów azbestowych może generować chwilowe, odwracalne negatywne oddziaływanie na faunę i florę, ponieważ z wyrobów azbestowych wykonywane są głównie pokrycia dachowe budynków, podczas gdy na strychach i poddaszach tych budynków swoje siedliska mogą mieć nietoperze, jeżyki i wróble. Przed podjęciem prac należy wcześniej dokładnie zinwentaryzować obiekt, jeśli występują w nim gniazda tych zwierząt prace należy prowadzić poza ich okresem lęgowym. Ponadto główne niebezpieczeństwo jakie powodują, czyli emisję włókien azbestowych do powietrza występuje głównie podczas łamania płyt
141.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Stara Kornica	
142.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Olszanka	

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2016-2020	Oddziaływanie
143.	Sukcesywne usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest z terenu miasta i gminy	azbestowych, również podczas ich demontażu. Jednak ich negatywny wpływ ograniczy się wyłącznie do etapu demontażu wyrobów azbestowych. Docelowo likwidacja wyrobów azbestowych będzie miała pozytywny wpływ na środowisko, a w szczególności na powietrze, wodę, krajobraz i na zdrowie ludzi oraz rośliny i zwierzęta. Ponadto prowadzenie działań z zakresu usuwania wyrobów azbestowych będzie miało również długotrwały, stały, bezpośredni pozytywny wpływ na krajobraz, zabytki i dobra materialne, zasoby naturalne, oraz obszary chronione. Poprawie ulegnie stan pokryć dachowych oraz wygląd zabytków, co zwiększy atrakcyjność turystyczną regionu
144.	Prowadzenie działań informacyjnych w zakresie szkodliwości azbestu oraz o sposobach postępowania z nim (spotkania, materiały informacyjne)	
Zasoby przyrodnicze		
145.	Przeprowadzenie aktualizacji inwentaryzacji przyrodniczej gminy Sarnaki	Zadania te służą zachowaniu obszarów chronionych przyrody, terenów zielonych i lasów. Zachowanie i pielęgnacja terenów zielonych i lasów jako naturalnych buforów środowiskowych. Tereny zielone i lasy uczestniczą w obiegu wody, procesach glebotwórczych, przeciwdziałają ruchom masowym, jak również jako element procesu fotosyntezy uczestniczą w procesie oczyszczania atmosfery i regulacji klimatu. Poprawa stanu środowiska wpływa pozytywnie na zdrowie ludzi, jakość zasobów naturalnych oraz zachowanie zabytków i dóbr materialnych. Poza tym tereny zielone działają stymulująco na środowisko – ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, rozchodzenie się zanieczyszczeń w powietrzu, zatrzymanie wody w środowisku, właściwości biofiltracyjne. Dlatego w sposób pośredni zadania te pozytywnie oddziałują na wodę, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne oraz ludzi. Natomiast bezpośredni wpływ będą miały te zadania na rośliny i zwierzęta, obszary chronione oraz zasoby naturalne.
146.	Edukacja ekologiczna dzieci i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	
147.	Ustalenie planu ochrony dla rezerwatu przyrody Mierzvice	
148.	Realizacja działań ochrony czynnej wynikająca z planu ochrony rezerwatu przyrody Mierzvice	
149.	Wspieranie działań mających na celu odtwarzanie buforowych stref roślinnych wzdłuż cieków wodnych	

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2016-2020	Oddziaływanie
150.	Objęcie ochroną prawną nowych obszarów cennych przyrodniczo i pomników przyrody	
151.	Tworzenie nowych i utrzymanie istniejących obszarów zieleni urządzonej na terenach gmin i miast	
152.	Prowadzenie nasadzeń drzew i krzewów na gruntach należących do powiatu	
Zagrożenia poważnymi awariami		
153.	Współpraca powiatu z gminami i jednostkami bezpieczeństwa w ramach gminnych planów zarządzania kryzysowego	<p>Analiza oddziaływania zadań realizujących cel „Zapobieganie ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków” przeprowadzona zostanie wspólnie dla wszystkich tych zadań, ze względu na podobne oddziaływania. Zadania te będą w sposób pośredni, wtórny, długotrwały pozytywnie oddziaływać na obszary chronione przyrody, zwierzęta i rośliny, powietrze i klimat, wody, powierzchnię ziemi, krajobraz, zasoby naturalne oraz zabytki i dobra materialne. Działania te prowadzą do zapobiegania powstania poważnej awarii, a tym samym przedostaniu się niebezpiecznych substancji do środowiska czy zdarzeń powodujących negatywne zmiany w środowisku (np. osuwiska, zapadliska). Zadania te przyniosą pozytywne skutki nie tylko pod względem bezpieczeństwa środowiskowego, ale poważne awarie mogą stanowić również zagrożenie dla istniejących budynków, dlatego zadania te umożliwią ich bezpieczną eksploatację, bez ryzyka wystąpienia niespodziewanych poważnych awarii.</p>
154.	Kontrola przewozu towarów niebezpiecznych	
155.	Kontrola w zakresie poważnych awarii i poważnych awarii przemysłowych w zakładach o dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii oraz o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii	
156.	Utrzymywanie w gotowości sprawnego systemu zapobiegawczo – interwencyjnego – ratunkowego na wypadek wystąpienia poważnej awarii lub klęski żywiołowej	

L.p.	Zadania zawarte w harmonogramie realizacji POŚ na lata 2016-2020	Oddziaływanie
157.	Poprawa stanu bezpieczeństwa ekologicznego - ochrona przeciwpożarowa	
158.	Uwzględnianie lokalizacji ZDR oraz ZZR w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	

Źródło: opracowanie własne

OPIS ODDZIAŁYWAŃ

Na podstawie zadań zaplanowanych w harmonogramie *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024* poniżej przedstawiono oddziaływanie na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego.

Oddziaływanie na faunę i florę

Realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych powinna przebiegać z uwzględnieniem występowania okolicznej szaty roślinnej oraz zwierząt. Negatywne oddziaływania w przypadku fauny i flory mogą wystąpić przy realizacji zadań dotyczących instalacji odnawialnych źródeł energii, termomodernizacji budynków, budowy dróg, chodników, ścieżek rowerowych oraz modernizacji i rozbudowy sieci wodociągowych i kanalizacyjnych oraz linii energetycznych.

W przypadku niewłaściwego przeprowadzania prac termomodernizacyjnych i modernizacyjnych (niezgodnie z obowiązującym prawem) możliwe jest wystąpienie negatywnych oddziaływań na zwierzęta i ich bioróżnorodność. Dotyczy to głównie jerzyków, wróbli i nietoperzy, które znajdują schronienie i zakładają gniazda na fasadach budynków. Przeprowadzanie termomodernizacji i remontów bez uwzględnienia ewentualnej obecności tych zwierząt spowoduje ograniczenie ich siedlisk i miejsc zakładania gniazd. W celu zminimalizowania negatywnego oddziaływania, trzeba zaplanować prace tak, aby nie zagrażały życiu zwierząt. Przed podjęciem jakichkolwiek prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania w nich gatunków ptaków i nietoperzy. Obserwacje ornitologiczne powinny być przeprowadzone dwukrotnie – w drugiej połowie kwietnia i maja, natomiast chiropterologiczne trzykrotnie – w drugiej połowie czerwca, w sierpniu i w październiku. Wykonawca prac powinien podjąć środki zaradcze, dostosowując terminy prac, zabezpieczając z wyprzedzeniem szczeliny przed zajęciem je przez ptaki i nietoperze, a po remoncie powinien zapewnić, by użyteczność siedliska pozostała nieuszczerplona, np. tworząc odpowiednią liczbę alternatywnych miejsc lęgowych. Liczba alternatywnych schronień powinna w pełni równoważyć stratę, z uwzględnieniem ewentualnej rekompensaty za szkody poniesione przez populacje tych gatunków w czasie remontu. Dobór skrzynek lęgowych oraz ich lokalizacja powinny być uzgodnione z ornitologiem i chiropterologiem. Jeżeli możliwe jest pozostawienie szczelin i otworów wykorzystywanych wcześniej przez zwierzęta, zaleca się taki zabieg. Jeśli po wykonaniu oceny technicznej uznano, że możliwe jest dalsze wykorzystywanie przez zwierzęta zajmowanych wcześniej szczelin, trzeba zagwarantować nietoperzom lub ptakom łatwy dostęp do nich, poprzez pozostawienie odpowiednio zabezpieczonego otworu w izolacji termicznej. Skrzynki lęgowe powinno rozpatrywać się osobno dla każdego z gatunków (przede wszystkim pod względem ich rozmiaru). Prac nie powinno wykonywać się w okresie lęgowym ptaków (np. w przypadku jerzyka w miesiącach maj – wrzesień) i rozrodczych nietoperzy. Jeśli docieplenie budynku ma się odbywać w okresie, gdy potencjalnie mogą się w nim znajdować ptasie gniazda z lęgami lub nietoperze, konieczne jest wcześniejsze zabezpieczenie wszystkich uprzednio zinwentaryzowanych miejsc, w których zwierzęta te mogłyby się ukryć i zostać zamurwane w trakcie prac.

Kolejnym zadaniem ingerującym w faunę i florę będzie kształtowanie pasów roślinności wzdłuż brzegów cieków wodnych płynących przez obszary intensywnej produkcji rolniczej. Będzie to działanie zmieniające często obecną roślinność, a co za tym idzie również siedliska niektórych zwierząt.

Niewątpliwie negatywny wpływ na zwierzęta mogą mieć budowy nowych dróg i ścieżek rowerowych w powiecie łosickim. W celu ograniczenia niekorzystnych zjawisk związanych ze śmiertelnością zwierząt w wyniku wzmożonego ruchu pojazdów (potrącenia) należy zaplanować infrastrukturę drogową „przyjaźnie” dla zwierząt. W przypadku drogi przebiegającej przez las należy ustawić znaki ostrzegawcze dla kierowców. Gdy zachodzi taka potrzeba – budowanie przejść dla zwierząt. Zagrożeniem dla zwierząt nie będą jedynie potrącenia, ale również hałas, który powoduje ich płoszenie oraz zdezorientowanie. Należy przestrzegać norm dopuszczalnych poziomów hałasu w zasięgu oddziaływania dróg, a w przypadku braku jego minimalizacji – ustawiać ekrany akustyczne.

Oddziaływanie na ludzi

Wszystkie zaplanowane w *Programie Ochrony Środowiska* zadania mają służyć poprawie życia mieszkańców powiatu łosickiego. Jedyne negatywne, aczkolwiek krótkotrwałe i odwracalne oddziaływania mogą występować na etapie realizacji przedsięwzięć związanych z budową, rozbudową i modernizacją budynków i dróg, rozbudową i modernizacją sieci kanalizacyjnych i wodociągowych, usuwaniem wyrobów azbestowych oraz innych działań związanych z użyciem ciężkiego sprzętu emitującego hałas oraz dodatkowe zanieczyszczenia do powietrza.

Mieszkańcy na etapie realizacji zadań będą narażeni na emisję pyłów, spalin i hałasu, które będą się przemieszczać wraz z kierunkiem robót. Emisje nie będą bardzo uciążliwe i będą ustępować po zakończeniu prac.

Oprócz problemu zanieczyszczeń pojawiają się również kwestie bezpieczeństwa. Prace budowlane związane z budową kanalizacji i wodociągów czy rozbudową infrastruktury drogowej, mogą stanowić zagrożenie dla ruchu pojazdów oraz ruchu pieszego. W związku z podejmowanymi działaniami sugeruje się poinformowanie społeczeństwa o planowanych pracach z odpowiednim wyprzedzeniem czasowym wraz ze wskazaniem terminu zakończenia realizacji inwestycji. Pozwoli to mieszkańcom przygotować się na ewentualne uciążliwości i zwiększy ich ostrożność. Ponadto, prace najbardziej uciążliwe nie powinny odbywać się we wczesnych godzinach porannych, wieczornych oraz nocnych, by nadmiernie nie ingerować w życie mieszkańców.

Chwilowe negatywne oddziaływanie nie będzie jednak na tyle uciążliwe, a w dłuższej perspektywie przyczyni się do poprawy życia ludności poprzez poprawę komponentów środowiska przyrodniczego.

Oddziaływanie na powietrze i klimat

Realizacja zadań zaplanowanych w *Programie* będzie oddziaływać pozytywnie na jakość powietrza oraz mikroklimat powiatu. Zadania te mają służyć długotrwałej poprawie stanu środowiska przyrodniczego poprzez poprawę jakości powietrza atmosferycznego, zwiększyć chłonność energetyczną budynków (zmniejszyć zapotrzebowanie na energię), zmniejszyć presję transportu na

środowisko oraz zwiększyć świadomość mieszkańców z zakresu niskiej emisji, stosowania odnawialnych źródeł energii oraz mniej energetycznych paliw. Wszystkie te działania wpłyną pozytywnie na mikroklimat powiatu, głównie z powodu znacznie mniejszej emisji dwutlenku węgla oraz szkodliwych pyłów do powietrza. Co prawda realizacja tych zadań na początkowym etapie może powodować chwilowe negatywne oddziaływanie w postaci emisji gazów i pyłów podczas prowadzenia prac budowlanych i modernizacyjnych.

W przypadku działań termomodernizacyjnych i modernizacyjnych, na etapie prowadzenia prac może pojawić się negatywne, krótkoterminowe oddziaływanie na powietrze i klimat – zwłaszcza w przypadku prowadzenia demontażu pokryć dachowych wykonanych z azbestu, kiedy to do powietrza będzie zachodzić emisja włókien azbestowych oraz na krajobraz, ponieważ zwłaszcza demontaż pokryć dachowych na etapie wykonywania prac, będzie wpływał na chwilowe, jednak odwracalne obniżenie walorów krajobrazowych danego terenu. Należy zaznaczyć, iż po zaprzestaniu prac remontowych zadanie polegające na termomodernizacji i modernizacji budynków będzie w sposób długoterminowy oddziaływać pozytywnie na powietrze, a także na klimat i krajobraz. Budynki, po przeprowadzonej termomodernizacji będą wykazywać większą efektywność energetyczną, a w związku z tym będą mniej emisyjne do środowiska.

W przypadku wymiany źródeł ciepła negatywne oddziaływania mogą wystąpić jedynie na etapie realizacji przedsięwzięć dotyczących wymiany źródeł ciepła lub modernizacji systemów grzewczych. Będą to oddziaływania chwilowe, krótkoterminowe na powierzchnię ziemi, spowodowane przez prace budowlane. W trakcie prowadzenia prac mogą pojawiać się odpady wielkogabarytowe pochodzące z remontów, które mogą być chwilowo magazynowane na powierzchni ziemi. Po zakończeniu prac budowlanych widoczne będzie jednak długotrwałe pozytywne oddziaływanie. Zmniejszy się zapotrzebowanie na energię, oraz wzrośnie efektywność energetyczna w budynkach, a tym samym spadnie ilość zużywanych paliw i eksploatacja zasobów naturalnych. W przypadku wymiany kotłów nie będzie obserwowane oddziaływanie na krajobraz, gdyż zadanie to realizowane będzie wewnątrz budynków.

Budowy nowych dróg na terenie powiatu łosickiego mogą przyczynić się do wzmożonego ruchu pojazdów, a co za tym idzie – wzrost zanieczyszczenia powietrza substancjami pochodzącymi z silników pojazdów. W celu ograniczenia negatywnego wpływu na jakość powietrza należy prowadzić okresowe kontrole stężenia pyłu w powietrzu oraz przestrzegać dopuszczalnych norm w tym zakresie.

Do zadań pozytywnie wpływających na stan i jakość powietrza atmosferycznego należą również działania związane z odnawialnymi źródłami energii. Na etapie realizacji przedsięwzięć mogą wystąpić jednak krótkotrwałe negatywne oddziaływania zarówno na powietrze jak i inne komponenty środowiska, lecz będą one odwracalne i w dłuższej perspektywie czasowej przyczynią się do poprawy wszystkich komponentów środowiska przyrodniczego oraz ludzi.

Aby zapobiegać zmianom klimatu na szczeblu lokalnym należy nie tylko zadbać o czyste powietrze, ale i przygotować kompleksowe programy adaptowania się do nowych warunków klimatycznych. Odpowiednie dostosowanie się do tych zmian wymaga uwzględnienia zaleceń zawartych w opracowaniu „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany

klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA2020). *Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego* analizuje szczegółowo te zagadnienia. Za sektory narażone na oddziaływanie zmian klimatycznych uznano: gospodarkę wodną wraz z ochroną wybrzeża Morza Bałtyckiego, rolnictwo, leśnictwo, energetykę, zdrowie, mieszkalnictwo, gospodarkę przestrzenną, turystykę i rekreację oraz różnorodność przyrodniczą.

Wzrastające temperatury powodują eutrofizację wód a co za tym idzie pogorszenie ich stanu. Mogą być również przyczyną ulewnych deszczy, podczas których następuje wzmożony spływ zanieczyszczonych biogenami wód z terenów zurbanizowanych bezpośrednio do rzek. W celu adaptacji do zmian klimatu w sektorze gospodarka wodna, należy zwiększyć jej odporność poprzez: ochronę społeczeństwa przed powodzią, zapewnienie pełnego zaopatrzenia w wodę oraz ochronę ekosystemów i różnorodności przyrodniczej. Aby w pełni zminimalizować nadmiary oraz niedobory wody powinno się stale modernizować urządzenia wodne oraz sieć wodociągową i kanalizacyjną, ograniczać pobory wody na cele przemysłowe i rolnictwo, prowadzić ciągły monitoring stanu wód w rzekach powiatu oraz stan ich zanieczyszczenia, a także zapobiegać przedostawaniu się do nich biogenów. Bardzo ważnym aspektem jest również konieczność zwiększania retencji wodnej oraz opracowanie skutecznego systemu wczesnego ostrzegania ludności i przemysłu przed zjawiskami ekstremalnymi.

Z racji na znaczny udział rolnictwa w gospodarce powiatu łosickiego, ta dziedzina jest również narażona na zmiany klimatu. Obecnie obserwuje się wzrost efektywności rolnictwa, jednak te zmiany mogą zostać zahamowane przez niekorzystne zjawiska pogodowe oraz ocieplanie się klimatu. Wydłużony okres wegetacji oraz cieplejsze temperatury będą powodować zwiększenie populacji chwastów oraz szkodników. Wysokie temperatury oraz bezdeszczowe okresy mogą być z kolei przyczyną występowania suszy, która powoduje niszczenie upraw, zwiększanie mineralizacji materii organicznej oraz zmniejszenie możliwości magazynowania wody w przypowierzchniowej warstwie gleby. Równocześnie długie okresy suszy przerywane mogą być nawalnymi deszczami, które przyczyniać się będą z kolei do wymywania powierzchniowej warstwy gleby oraz do nadmiaru jej nawodnienia. Aby dostosowywać się do zmian klimatu w tej dziedzinie należy przede wszystkim uświadamiać rolników o skali problemu. Ważnym jest monitorowanie na bieżąco stanu suszy oraz dostosowanie terminów zabiegów agrotechnicznych do panujących warunków pogodowych, a także rozwój nowych sposobów radzenia sobie ze szkodnikami.

Wzrost temperatury związany ze zmianami klimatu może wpłynąć także na różnorodność biologiczną na terenie powiatu. Istnieje zagrożenie utraty cennych i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt z jej terenu. Narażone będą m.in. obszary leśne, szczególnie te chronione. Częste susze powodować będą zahamowanie wzrostu drzew, a także zwiększanie ryzyka pożarów. Tak samo jak w przypadku rolnictwa, rośliny narażone będą na masowe inwazje szkodników. Nawalne deszcze oraz towarzyszące im silne wiatry mogą powodować erozję gleby oraz straty w drzewostanach. Należy więc prowadzić kontrole i monitoring różnorodności biologicznej, szczególnie na obszarach chronionych. Pozwoli to na podejmowanie w razie konieczności działań z zakresu ochrony czynnej

w celu przeciwdziałania rozprzestrzeniania się obcych gatunków inwazyjnych i zachowania wysokiej różnorodności biologicznej.

Zmiany klimatu mogą również wywierać istotny wpływ na zdrowie człowieka. Okresy, gdy dni upalne trwają przez co najmniej kilka dni, stanowią zagrożenie dla zdrowia ludzi. Podczas trwania upałów zaleca się pozostawanie w budynkach, zwłaszcza w godzinach największego nasłonecznienia. W celu adaptacji należy rozbudowywać systemy klimatyzacyjne w budynkach użyteczności publicznej oraz prywatnych obiektach usługowych i mieszkaniach.

Ocieplenie się klimatu ma również wpływ na infrastrukturę techniczną. Wysokie temperatury, jak i znaczne ich spadki, niszczą nawierzchnie dróg, tory kolejowe oraz linie energetyczne. Aby zapobiegać tym zmianom, należy stale modernizować urządzenia techniczne.

Z racji tego, że zmiany klimatu mogą wywoływać znaczne szkody w środowisku przyrodniczym oraz mogą negatywnie wpływać na życie człowieka, należy podjąć kroki w celu adaptacji do tych zmian, ale przede wszystkim należy jak najbardziej ograniczyć zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego, które powodują zmiany w klimacie. Należy również monitorować poszczególne elementy środowiska w celu kontroli zmian. Do wykonania tego celu ma służyć realizacja zadań, które wyznacza *Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego*.

Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne

W ramach *Programu Ochrony Środowiska* przewiduje się, że większość zaplanowanych zadań nie będzie w sposób negatywny bezpośredni, długoterminowy lub krótkoterminowy oddziaływać na środowisko wodne. W *Programie* zostały natomiast określone działania, których oddziaływanie jest pozytywne, ale również może być negatywne (przede wszystkim w przypadku etapu realizacji inwestycji). W zależności od charakteru prac, zadania mogą wpływać negatywnie w sposób krótkotrwały na faunę i florę wodną oraz warunki hydromorfologiczne. Pozytywnie wpłyną przede wszystkim na stan i jakość wód, a co z tym związane na jakość życia mieszkańców. Działania kompensacyjne będą indywidualnie ustalane przy danych inwestycjach.

Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Negatywne oddziaływanie na powierzchnię ziemi występować będzie w przypadku realizacji przedsięwzięć dotyczących budowy i rozbudowy dróg, chodników, rozbudowy i modernizacji sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, budowę SUW i PSZOK. Należy zaznaczyć jednak, że są to zadania służące poprawie stanu środowiska na terenie powiatu oraz poprawie życia ludności. Pozostałe wyznaczone w *Programie* działania będą wpływać pozytywnie na powierzchnię ziemi lub nie będą generować żadnego oddziaływania.

Oddziaływanie na zasoby naturalne

Większość zaplanowanych w *Programie* działań będzie pośrednio pozytywnie wpływać na zasoby naturalne powiatu łosickiego lub nie będą generować żadnego oddziaływania.

Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne

Większość zaplanowanych w *Programie* działań będzie pośrednio pozytywnie wpływać na zabytki i dobra zlokalizowane na terenie powiatu łosickiego (np. poprzez poprawę jakości powietrza) lub nie będą generować żadnego oddziaływania.

Oddziaływanie na krajobraz

Europejska Konwencja Krajobrazowa definiuje krajobraz jako fragment powierzchni ziemi postrzegany przez ludzi, którego charakter jest wynikiem działania i interakcji czynników przyrodniczych i antropogenicznych (art.1). Definicja ta odzwierciedla pogląd, że krajobraz stanowi całość, której składowe przyrodnicze i kulturowe należy ujmować i rozpatrywać łącznie. Ustalenia Konwencji opierają się na założeniu, że krajobraz pełni ważną ogólnospołeczną rolę w wielu dziedzinach: kulturze, ochronie przyrody i sprawach socjalnych oraz stanowi zasób sprzyjający działalności gospodarczej i umożliwiający poprawę warunków życia. Krajobraz jest również podstawą dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, umacniającym tożsamość jednostek i społeczności lokalnych.

Na terenie powiatu łosickiego można zaobserwować głównie krajobraz kulturowy (znajdujący się pod wpływem intensywnej działalności człowieka) oraz naturalny (nie zawierający istotnych elementów przestrzennych wprowadzonych w wyniku działalności człowieka). Krajobraz naturalny występuje przede wszystkim na zwartych kompleksach leśnych oraz na nieużytkach czy obszarach chronionych, gdzie wpływ człowieka na jego kształtowanie nie jest znaczący. Szczególną uwagę należy zwrócić na Dolinę Dolnego Bugu, kształtującą niezwykle malowniczy krajobraz, którego zachowanie jest obligatoryjne.

Działania zawarte w harmonogramie *Programu*, realizowane na terenie powiatu łosickiego będą miały zarówno negatywny jak i pozytywny wpływ na krajobraz. Negatywne oddziaływanie występować będzie w przypadku budowy dróg, ścieżek rowerowych, budowy wodociągów, kanalizacji sanitarnej, budowy punktów selektywnej zbiórki odpadów. Będzie to jednak w większości wpływ chwilowy, krótkoterminowy, który ustanie po zrealizowaniu zadania. Wpływ pozytywny to ograniczenie emisji CO₂, pyłów, a tym samym niezaburzanie procesów krajobrazotwórczych, które obecnie mają miejsce oraz poprawa długookresowych walorów krajobrazowych.

Niewątpliwym wpływem na zmianę krajobrazu będzie miała budowa zbiorników wodnych. O ile zbiorniki wodne nie będą usytuowane na obszarach cennych przyrodniczo (burząc naturalne siedliska zwierząt i różnorodność biologiczną) będą to zadania korzystnie wpływające na krajobraz. Zbiorniki wodne bowiem urozmaicą go i stworzą nowe siedliska dla roślin i zwierząt.

Oddziaływanie na ochronę przyrody

Powierzchnia obszarów chronionych na terenie powiatu łosickiego wynosi 23,5 %. Na terenie powiatu występują następujące obszary prawnie chronione:

- Rezerwat Przyrody „Kózki”,
- Rezerwat Przyrody „Mierzvice”,

- Rezerwat Przyrody „Zabuże”,
- Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Powiat graniczy z Obszarem Chronionego Krajobrazu „Dolina Bugu”,
- Obszar Natura 2000 – obszary ptasie „Dolina Liwca”,
- Obszar Natura 2000 – obszary ptasie „Dolina Dolnego Bugu”,
- Obszar Natura 2000 – obszary siedliskowe „Ostoja Nadliwiecka”,
- Obszar Natura 2000 – obszary siedliskowe „Ostoja Nadbużańska”,
- 83 Pomniki Przyrody.

Większość zadań zaplanowanych w *Programie Ochrony Środowiska* dla Powiatu Łosickiego nie będzie wpływać negatywnie na obszary chronione, również Natura 2000, ponieważ zadania będą realizowane albo poza tymi terenami, albo tak, aby nie spowodowały zagrożenia dla tych obszarów wynikających z realizacji zadań. Działania ujęte w harmonogramie *Programu Ochrony Środowiska* będą prowadzić do poprawy stanu środowiska, a co z tym związane pośrednio również część tych zadań wpłynie pozytywnie na obszary chronione, stanowiące element spójnego systemu środowiska.

Działania mające na celu minimalizowanie skutków fragmentacji środowiska, powinny opierać się na ochronie istniejących lub tworzeniu nowych korytarzy ekologicznych. Podczas realizacji inwestycji na terenie chronionym, konieczne jest ściśle przestrzeganie przepisów regulujących działania na obszarach objętych ochroną. W celu ograniczenia fragmentacji środowiska należałoby wybudować przejścia dla zwierząt. W szczególności w miejscach gdzie główne korytarze migracyjne „krzyżują się” z inwestycjami drogowymi.

Aby zapobiec negatywnemu oddziaływaniu na cele i przedmiot ochrony Natura 2000, ich integralność i spójność, podczas realizacji zadań należy stosować działania minimalizujące:

- a) Zapobieganie konfliktom między wyznaczoną lokalizacją drogi, a korytarzem ekologicznym.

Celem jest zapobieganie konfliktom poprzez ustalenie lokalizacji drogi w taki sposób, aby w jak najmniejszym stopniu negatywnie wpływała na środowisko przyrodnicze. Biorąc pod uwagę takie czynniki, jak:

- Skład gatunkowy na danym obszarze,
- Możliwa izolacja populacji,
- Uwzględnienie gatunków zagrożonych,
- Skala oddziaływania barierowego planowej inwestycji drogowej,
- Rzadkie i zagrożone siedliska,
- Obszary objęte ochroną prawną (Parki narodowe, rezerваты przyrody, obszary Natura 2000).

- b) Ograniczenie śmiertelności zwierząt na drogach poprzez:

- Znaki drogowe informujące o strefie przejść dla zwierząt na określonym odcinku drogi wraz z dodatkowo stosowanym ograniczeniem prędkości jazdy,
- Znaki informujące o obecności w danym obszarze określonych gatunków zwierząt,

- Znaki drogowe z czujnikami. Czujniki rozmieszczone są w strefie przydrożnej na odcinku drogi, gdzie występuje największe ryzyko kolizji. W momencie pojawienia się zwierzęcia, czujniki na podczerwień przesyłają sygnał do znaków drogowych wyposażonych w system oświetleniowy i świecąc ostrzegają kierowcę przed obecnym na drodze lub w jej pobliżu zwierzęciem,
- Elektroniczne znaki drogowe (zasilane energią słoneczną elektroniczne tablice), są znacznie widoczniejsze niż tradycyjne znaki informujące o strefie przejść dla zwierząt. Tablice informujące o liczbie kolizji ze zwierzętami, liczbie rannych, zabitych, mające działać na wyobraźnię kierowców i powodować wolniejszą oraz bezpieczniejszą jazdę,
- Odstraszanie zwierząt za pomocą odblasków jest sposobem na to, aby samochód zbliżający się do strefy migracyjnej (przede wszystkim nocą) był „widzialny” dla zwierzęcia, a światło z reflektorów odbijane w stronę lasu lub pola ma na celu odstraszanie zwierząt. Zwierzęta przyzwyczajają się do widzianego bodźca, więc zastosowanie czerwonych odblasków jest nieco nierozważne, gdyż jeleniowate nie widzą barwy czerwonej, a to głównie te zwierzęta giną na drogach. Poza tym odblaski spełniają swoją funkcję wyłącznie nocą, zaś największa liczba wypadków odnotowywana jest o świcie i o zmroku, dlatego też można wątpić w efektywność tej metody. Ponadto amerykańscy badacze dowiedli, że jeleniowate zachowują się neutralnie w stosunku do odbijanego światła: taka sama liczba osobników ruszyła w stronę pojazdów ile uciekło, niezależnie od koloru odbijanego światła.

c) Najskuteczniejszym sposobem kompensacji skutków fragmentacji środowiska jest budowa przejść dla zwierząt.

d) Przenoszenie siedlisk roślin i zwierząt.

e) Prowadzenie prac poza sezonem lęgowym zwierząt.

Do zadań możliwie najbardziej oddziałujących na środowisko możemy zaliczyć:

- Termomodernizacje i modernizacje budynków,
- Modernizacje, przebudowy, rozbudowy i budowy dróg, chodników i ścieżek rowerowych,
- Modernizacje instalacji technologicznych,
- Budowa i montaż alternatywnych źródeł energii,
- Budowa i przebudowa linii energetycznych,
- Modernizacja i budowa sieci wodociągowych, kanalizacyjnych, stacji uzdatniania wód oraz oczyszczalni ścieków,
- Usuwanie wyrobów zawierających azbest.

Przewiduje się, że oddziaływanie tych zadań będzie krótkotrwałe i nie wpłynie znacząco i długoterminowo na stan środowiska przyrodniczego. Dodatkowo należy zaznaczyć, iż w aspekcie długoterminowym realizacja zadań przyczyni się do poprawy jakości środowiska, jakości życia mieszkańców powiatu oraz ich bezpieczeństwa.

8. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Rozważenie możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć jest obowiązkiem wynikającym z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście trans-granicznym, sporządzonej w Espoo w dniu 25 lutego 1991 r. (Dz. U. 1999 nr 96, poz. 1110). Specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic państwa, a także te realizowane dalej, ale ze względu na rozmiar przedsięwzięcia mogące powodować znaczące emisje lub zmiany w środowisku.

Wschodnia granica Państwa znajduje się w odległości ca. 3,5 km od granicy powiatu. Skala oddziaływania zaplanowanych zadań w ramach *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024* nie przewiduje jednak transgranicznej interferencji. Zadania przedstawione w *Programie* prowadzone będą w stosunkowo małej skali, w związku z tym ich oddziaływanie wystąpi w ograniczeniu do zasięgu lokalnego, a ewentualne skutki podjętych działań będą ograniczać się jedynie do terenu powiatu.

9. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko

Podstawowym sposobem minimalizacji ewentualnych negatywnych oddziaływań związanych z realizacją *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego* jest przestrzeganie przy realizacji poszczególnych zadań obowiązujących przepisów prawa. W szczególności należy zadbać o:

- zapewnienie prawidłowego przebiegu procedury oceny oddziaływania na środowisko jeśli na etapie realizacji działania, wynikającego z Planu, będzie konieczna do przeprowadzenia – w proces ten powinni być zaangażowani przedstawiciele administracji samorządowej, służby ochrony przyrody, organizacje i stowarzyszenia ekologiczne, środowisko naukowe, organizacje społeczne oraz mieszkańcy,
- ścisłą współpracę z instytucjami dysponującymi danymi na temat stanu środowiska (m.in. WIOŚ, Urząd Marszałkowski, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny),
- nadzór i kontrola nad prawidłową realizacją Planu oraz stały monitoring stanu środowiska i na podstawie otrzymanych danych podejmowanie adekwatnych działań,
- egzekucja zapisów określonych w decyzjach administracyjnych oraz w przepisach,
- prowadzenie działań edukacyjnych dla społeczeństwa oraz zapewnienie mieszkańcom łatwego dostępu do informacji o stanie środowiska i jego ochronie,
- zgodne z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wykorzystanie zasobów przestrzeni.

Potencjalne negatywne oddziaływania, które mogą wystąpić przy realizacji zaplanowanych zadań inwestycyjnych można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez:

- odpowiednio dobrze przemyślany wybór lokalizacji inwestycji (w przypadku inwestycji liniowych ich przebiegu) uwzględniający lokalne uwarunkowania, walory przyrodnicze,

występowanie chronionych gatunków zwierząt roślin i grzybów, a także występowanie zabytków,

- odpowiednio staranne przygotowanie projektu, przy uwzględnieniu potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak i w fazie eksploatacji inwestycji,
- odpowiednie zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w szczególności w sąsiedztwie siedlisk szczególnie wrażliwych na negatywne oddziaływanie, obiektów zabytkowych oraz terenów zabudowanych,
- wybór odpowiedniego terminu realizacji prac i dostosowanie ich do terminów rozrodu, wegetacji, okresów lęgowych ptaków (zwłaszcza w przypadku termomodernizacji), itp.,
- stosowanie w miarę możliwości najlepszych dostępnych technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych uwzględniających ochronę środowiska,
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu,
- ograniczenie do minimum wycinki drzew i krzewów podczas prac budowlanych, szczególnie modernizacji dróg i innych inwestycji liniowych oraz wprowadzanie osłonowych i izolacyjnych nasadzeń drzew i krzewów które będą ograniczać emisję hałasu i zanieczyszczeń w trakcie trwania eksploatacji dróg.

W przypadku gdy całkowite uniknięcie negatywnego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje ryzyko nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie wcześniej działań kompensacyjnych. Działania te powinny przede wszystkim obejmować odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji, tworzenie alternatywnych korytarzy ekologicznych i tras migracji zwierząt. Niemniej na obecnym etapie nie przewiduje się zaistnienia szkód w środowisku wywołanych realizacją Programu, które wymagałyby kompensacji.

10. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą na lata 2021 - 2024 przewiduje realizację zadań, które w większości przyczynią się do poprawienia stanu środowiska na terenie powiatu łosickiego, a tym samym pozytywnie wpłyną na zdrowie ludzi i poprawią standard życia mieszkańców. Zaproponowane w *Programie* cele są spójne z innymi dokumentami strategicznymi szczebla wyższego, a w szczególności ze Strategią Rozwoju Kraju oraz z dokumentami przyjętymi na szczeblu regionalnym i lokalnym. W związku z powyższym przedstawianie alternatywnych rozwiązań w tym kontekście nie ma uzasadnienia zarówno z formalnego jak i ekologicznego punktu widzenia.

Ponadto, dokument ten ma charakter strategiczny i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań, w tym napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Jako warianty alternatywne dla zaplanowanych przedsięwzięć można rozważać: warianty lokalizacji, warianty konstrukcyjne i technologiczne, warianty organizacyjne czy wariant niezrealizowania inwestycji tzw. wariant „0”. Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmieni. Konsekwencje związane z brakiem realizacji *Programu* mogłyby być znacznie dotkliwsze dla środowiska i ludzi.

Trudności jakie mogą być związane z realizacją niektórych zadań określonych w *Programie* to przede wszystkim wysokie koszty realizacji poszczególnych zadań oraz trudności w pozyskaniu odpowiednich środków na ten cel, niedotrzymanie ustalonych terminów realizacji zadań, możliwość wystąpienia konfliktów społecznych oraz trudności w pozyskaniu terenów pod poszczególne inwestycje.

Główną trudnością napotkaną przy sporządzaniu niniejszej *Prognozy* był stopień ogólności zapisów analizowanego *Programu*. Nie znając zakresu i lokalizacji koniecznych do wykonania w ramach konkretnych działań inwestycji, nie można dokonać konkretnej i szczegółowej oceny oddziaływania.

W związku z powyższym wszelkie analizy oddziaływań mają charakter bardzo ogólny i opierają się w dużej mierze na teoretycznej możliwości wystąpienia negatywnych lub pozytywnych oddziaływań. Dlatego też należy zakładać, że wszelkie sformułowane wnioski odnośnie możliwości wystąpienia możliwego negatywnego oddziaływania, powinny być zweryfikowane na etapie wykonywania szczegółowych analiz np. na etapie przygotowywania dokumentacji niezbędnej do uzyskania decyzji środowiskowych.

11. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Prognoza Oddziaływania na Środowisko *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą na lata 2021- 2024*, została opracowana zgodnie z Ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405 ze zm.) i stanowi element procedury postępowania w sprawie oceny oddziaływania tego dokumentu na środowisko przyrodnicze powiatu. Zakres *Prognozy* jest zgodny z art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405 ze zm.).

Głównym celem *Programu Ochrony Środowiska* jest efektywne zarządzanie ochroną środowiska zgodnie z polityką ochrony środowiska. Jest to dokument strategiczny, określający cele główne i szczegółowe oraz zadania służące poprawie jakości powietrza na terenie powiatu.

„*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021- 2024*” zawiera charakterystykę powiatu wraz z opisem uwarunkowań fizyczno-geograficznych

oraz społeczno-gospodarczych. Dokonano także oceny stanu środowiska na terenie powiatu z uwzględnieniem obszarów przyszłej interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze, zagrożenia poważnymi awariami. Przedstawiono również wpływ obecnego stanu środowiska na życie gospodarcze i społeczne oraz na decyzje polityczne, a także prognozę stanu środowiska na lata obowiązywania *Programu Ochrony Środowiska*. Dla każdego obszaru interwencji przeprowadzono analizę SWOT, na podstawie której określono najważniejsze problemy powiatu.

Następnie poprzez analizę stanu środowiska określono cele, kierunki interwencji i zadania wynikające ze zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych obszarów interwencji. Cele i kierunki interwencji wyznaczono w oparciu o cele zawarte w dokumentach strategicznych Unii Europejskiej, kraju i województwa oraz planów i programów na szczeblu powiatowym. Do każdego celu przypisano liczbowe przedstawienie stanu lub tendencji, które określa w sposób mierzalny wpływ podejmowanych działań na środowisko. Wskaźniki sformułowano w taki sposób, aby umożliwiły określenie postępu realizacji zadań.

Przedstawiono również system realizacji *Programu Ochrony Środowiska* oraz spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi. Opracowano także system monitoringu, który umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów *Programu*.

„*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024*” umożliwi efektywne i sprawne wykorzystanie środków finansowych na działania w zakresie ochrony środowiska. Zadania te zapewnią poprawę stanu środowiska w powiecie łosickim oraz ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie jego zasobami z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska.

Struktura i zakres *Programu* są zgodne z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” Ministerstwa Środowiska.

W *Prognozie* przeanalizowano metodą analityczno-syntetyczną oddziaływanie zaproponowanych w POŚ przedsięwzięć do na poszczególne komponenty środowiska:

- Zwierzęta,
- Rośliny,
- Ludzie,
- Powietrze i klimat,
- Wody,
- Powierzchnia ziemi,
- Krajobraz,
- Zasoby naturalne,
- Zabytki i dobra materialne,

- Obszary Natura 2000,
- Rezerwat Przyrody,
- Park Krajobrazowy,
- Obszar Chronionego Krajobrazu.

W celu dokonania obiektywnej weryfikacji i modyfikacji celów i zadań proponowanych w ramach *Programu* konieczne jest prowadzenie monitoringu, który dostarczy danych niezbędnych do realizacji tych działań. Monitoring i ewaluacja mogą objąć różne stadia i aspekty procesu planowania energetycznego.

Głównymi problemami z zakresu ochrony środowiska w powiecie łosickim są:

- Zanieczyszczenie powietrza spalinami pochodzącymi z eksploatacji urządzeń grzewczych i pojazdów,
- Słaby potencjał dla odnawialnych źródeł energii wiatrowej, wodnej i geotermii,
- Wzrost liczby środków transportu,
- Pogarszanie się stanu dróg oraz wysokie koszty modernizacji i budowy dróg,
- Wzrastająca liczba nadajników GSM/UMTS/LTE oraz potencjalna dalsza rozbudowa sieci elektrycznej NN,
- Ryzyko wystąpienia powodzi (szczególnie gminy Platerów i Sarnaki),
- Zanieczyszczenie środowiska wodnego ściekami komunalnymi, spływem nawozów rolniczych z pól uprawnych oraz pozostałościami po nawozach rolniczych,
- Nieszczelne zbiorniki bezodpływowe na nieczystości ciekłe,
- Niski wskaźnik skanalizowania powiatu,
- Zagrożenie nielegalnego wydobycia kopalin oraz ryzyko nieprzestrzegania warunków koncesji na wydobycie złóż,
- Zanieczyszczenie gleb pochodzące z działalności rolniczej,
- Nielegalne składowanie odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych,
- Nielegalne pozbywanie się odpadów np. poprzez ich spalanie,
- Niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców powiatu,
- Zaśmiecanie i degradacja obszarów chronionych i cennych przyrodniczo,
- Zanieczyszczenia płynące z działalności rolniczej,
- Transport substancji niebezpiecznych.

Nie wprowadzenie działań wskazanych w *Programie* wpłynie na pogorszenie się warunków życia mieszkańców wskutek pogorszenia jakości środowiska oraz braku poprawy infrastruktury drogowej oraz wodno – kanalizacyjnej.

W *Prognozie* zidentyfikowano i oceniono przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne poszczególnych zadań wyznaczonych w *Programie*. Większość zidentyfikowanych negatywnych oddziaływań będzie chwilowa, odwracalna i ustanie po wykonaniu inwestycji. Wszystkie działania wyznaczone w Planie

będą się kumulować i długotrwale pozytywnie oddziaływać na powietrze co się będzie przekładać pośrednio na jakość wód.

Największe oddziaływanie na środowisku będzie występować podczas realizacji zadań polegających na termomodernizacji budynków, budowie i modernizacji dróg oraz budowie instalacji odnawialnych źródeł energii, budowie wodociągów i kanalizacji. Prognoza wskazuje sposób w jaki powinny być wykonane poszczególne działania aby ograniczyć negatywne oddziaływanie na środowisko min. odpowiednie zaprojektowanie inwestycji uwzględniające wymogi ochrony środowiska zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji, wybór odpowiedniego terminu prac dostosowanego min. okresów lęgowych i rozrodczych zwierząt, wegetacji roślin czy wybór odpowiedniej lokalizacji. W opracowaniu zaproponowano także działania kompensacyjne. Jednak na obecnym etapie nie przewidziano zaistnienia szkód w środowisku wywołanych realizacją *Programu*, które wymagałyby kompensacji.

Należy pamiętać, że *Program Ochrony Środowiska* ma charakter strategiczny i część działań ma charakter ogólny i wskazuje jedynie kierunki działań przez co nie można w *Prognozie* precyzyjnie określić oddziaływań na środowisko i ich opis ma charakter bardzo ogólny i opiera się w dużej mierze na teoretycznej możliwości wystąpienia negatywnych lub pozytywnych oddziaływań. Przed przystąpieniem do realizacji poszczególnych zadań, gdy będą znane dokładne parametry, skala i lokalizacja inwestycji należy określić negatywne oddziaływania oraz korzyści przeprowadzenia inwestycji na zasadzie zysków i strat i wtedy podjąć ostateczną decyzję o jej realizacji.

Podstawowym sposobem minimalizacji ewentualnych negatywnych oddziaływań związanych z realizacją *Programu Ochrony Środowiska* jest przestrzeganie przy realizacji poszczególnych zadań obowiązujących przepisów prawa. W przypadku gdy całkowite uniknięcie negatywnego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje ryzyko nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie wcześniej działań kompensacyjnych.

Zaproponowane w *Programie Ochrony Środowiska* dla Powiatu Łosickiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024 cele są spójne z innymi dokumentami strategicznymi szczebla wyższego, dokument ten ma charakter strategiczny i część działań ma charakter ogólny i wskazuje jedynie kierunki działań co powoduje że w chwili obecnej nie jest znana ich dokładna skala i lokalizacja części inwestycji przez co nie można precyzyjnie wskazać alternatywnych działań. W związku z powyższym wszelkie analizy oddziaływań zawarte w *Prognozie* mają charakter bardzo ogólny i opierają się w dużej mierze na teoretycznej możliwości wystąpienia negatywnych lub pozytywnych oddziaływań.

12. Wykorzystane materiały

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r. poz. 519 ze zm.),
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405 ze zm.),
- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r., o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2017 r. poz. 1376.),
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2017 r. poz. 1566.),
- Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2017 r. poz. 220, 791,1089, 1387.),
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2016 r. poz. 1987, 1954.),
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2017 r. poz. 1289.),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 ze zm.),
- Globalna Agenda 21,
- Strategia Europa 2020,
- Europejska Strategia Zrównoważonego Rozwoju,
- Pakiet energetyczno-klimatyczny,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko,
- Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”,
- Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030),
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012-2020,
- Strategia „Sprawne Państwo 2020”,
- Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020,
- Polityka Energetyczna Polski do 2030 r.,
- Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020,
- Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej,
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022,
- Krajowy Program Zapobiegania Powstawaniu Odpadów,
- Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020,

- Program Ochrony i Zrównoważonego Użytkowania Różnorodności Biologicznej oraz Plan Działań na lata 2015-2020,
- Strategiczny Plan Adaptacji dla Sektorów i Obszarów Wrażliwych na Zmiany Klimatu do roku 2020 z perspektywą do 2030 r.,
- Program Wodno-Środowiskowy Kraju,
- Plan Gospodarowania Wodami na Obszarach Dorzecza Wisły,
- Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym na Obszarze Dorzecza Wisły,
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego,
- Program Zwiększenia Lesistości dla Województwa Mazowieckiego do 2020 roku,
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego 2022,
- Program Ochrony Powietrza dla Strefy Mazowieckiej wraz z planem działań krótkoterminowych,
- Program Możliwości Wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Mazowieckiego,
- Program Małej Retencji dla Województwa Mazowieckiego,
- Plan Utrzymania Wód obejmujący obszar Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie,
- Program Ochrony Środowiska dla Województwa Mazowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 roku,
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łosickiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024,
- Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Łosickiego,
- <http://geoserwis.gdos.gov.pl>
- <http://mapy.geoportal.gov.pl>
- <http://warszawa.stat.gov.pl>
- <http://powiat.losice.pl>